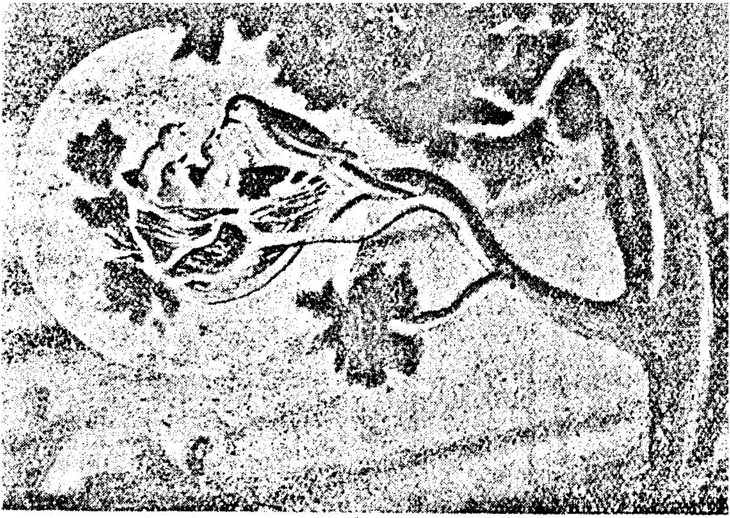

ଘର ସଂସାର

କଟକ

ପ୍ରଗତି-ସାହିତ୍ୟ-ମନ୍ଦିରର ଚତୁର୍ଥ ଅବଦାନ

ଘର ସଂସାର

ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜମୋହନ ମହାନ୍ତି

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ: ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୫୨

ପ୍ରକାଶକ

ଶ୍ରୀ ଉମାଚରଣ ଦାସ

ପ୍ରଗତି ସାହିତ୍ୟ ମନ୍ଦିର—କଟକ—୧

ମୁଦ୍ରାକର

ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ଦାସ

ପ୍ରଗତି ପ୍ରେସ

ଦେୱଳସାହି, କଟକ

ପ୍ରକାଶକଙ୍କଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତ୍ୱ ସଂରକ୍ଷିତ

ମୂଲ୍ୟ—ଦେଢଟଙ୍କା

ପଢ଼େ ଅଧେ

'ଘର ସଂସାର' ଉପନ୍ୟାସର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ପଢ଼ିଲି । ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜ ମୋହନଙ୍କ ଲେଖା ।

ସରଳ ଓଡ଼ିଆ, ସୁନ୍ଦର ଜୀବନ୍ତ ଭାଷା, ଅସନ୍ତ୍ରା ଭବିଷ୍ୟତ ... ଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ଅଛି ଏଥିରେ ଭବିଷ୍ୟତ ଯୁଗର ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଓଡ଼ିଆ ... ଭାଷାର ।

ଚଳନ୍ତା ଛବି—ଆମର ଏହି ଓଡ଼ିଆ ଦେଶର ଛାଇ ଶୀତଳ ... ଗାଁ ଗୋହିରିର । ପଢ଼ିଲେ ମନରେ ଭାବର ଢେଉ ଖେଳାଇ ... ଏ । ନୂଆ ଭାବର ନୂଆ ଆଲୁଅରେ ନିତ ଦେଖା ପରିବେଷ୍ଟନୀ ରୂପ ... ଇ ଦେଇ ଉଠେ ।

ସୁନ୍ଦର କାହାଣୀ । ବାଛିବାକୁ କିଛି ନାହିଁ । ବହୁଦିନର ... ଜଣେ ଯଶସ୍ୱୀ ଲେଖକଙ୍କର ଛାପା ରାଜ୍ୟକୁ ଏହି ନୂଆ ଆଗମନ । ... ଲେଖକ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଗଢ଼ି ହୁଏ ନାହିଁ, ଡିଗ୍ରୀ ଘୋଷି ସଜାଇ ହୁଏ ... ନାହିଁ । ଲେଖକ ଜନ୍ମ ହୁଅନ୍ତି ।

ଏ ବହିଟି ପଢ଼ି ମୁଁ ଏପରି ଆନନ୍ଦ ପାଇଛି ଯେ, ଲେଖକ ଯେ ... ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଜଣେ ଅଗ୍ରଗାମୀ ଯଶସ୍ୱୀ ଲେଖକ, ସେକଥା ମୁଁ ... ମୁକ୍ତକଣ୍ଠରେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ।

ଯାହାର ବହି ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଛପା ହୋଇଛି, ତାହାର ବହି ସ୍ୱା... ...ରେ ଛପା ହେବ । ସେଥିରେ ସାହିତ୍ୟକର ମୂଲ୍ୟ ହୋଇପାରେ ... ନାହିଁ । ସାହିତ୍ୟକର ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟ ନିରୂପଣ କରିବ ସମୟ । ଅନନ୍ତ ... କାଳହିଁ ଶିଳ୍ପର କଳାର ବିଚାରକ ।

ଏ ବହିର ଲେଖକ କି ଭଳି ସାହିତ୍ୟିକ, ତାର ପରିଚୟ ଏହି ... ହି । ଖୁବ୍ ଭଲ ହୋଇଛି । ଏହା ଗୋଟିଏ ସମ୍ପଦ ।

ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତି

ାଙ୍ଗୁଳ୍ ଲାଙ୍ଗୁଳ୍ ଗୀତ ।

ମଥାନ ଉପରେ ଖୁବ୍ କାଉଠାଏ କା'କଲା । ସୁସ୍ମି ! ଉଠେ
ଠେମ । ସତ ପାହିଲାଣି ପରା । ବାପି ବିଛଣାରେ କେତେବେଳୁ ଯାଏ
ଶାଉଛନ୍ତି । କଂସା ବାସନ ଦଗଣ୍ଡ ପଡ଼ୁଛି । ଦୁଆର ଘର ତେଣେ
ଲାଓଲା, ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଝାଟି ଦିଆଯିବ, ଅଜ ପୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମୀ
ଅନ୍ତାଣୀଙ୍କ ବାର । ଉଠି ଯା'ଲେ ।

କହୁ କହୁ ଭୋରରେ ବୋଉ ମତେ ହଲାଇ ଦେଲା । ନିଦାଳିଆ
ାଖି ଭିତରୁ ପୂର୍ବ ନିଦ ଛାଡ଼ି ଥିଲେହେଁ ସକାଳର ଅଳସ ତେଜ
ର ନ ଥାଏ ।

ଦୁଆର ସାମନା ଘନଗୁଳ୍ମ ତାଳଗଛ ଉହାଡ଼ରୁ ସୁଲୁସୁଲିଆ
ଣ୍ଡା ପବନ ଶିହରଣ ହୋଇ ବହି ଆସୁଥାଏ । ଦେହକୁ ଭାରି ଉଶ୍ବାସ
ଗୁଥାଏ ମୋର ।

ବୋଉର ଡାକ ସେତିକିରେ ଉଠା ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । 'ସୁସ୍ମି'
ସ୍ମି' ବୋଲି ସେ ସେମିତି ଡାକ ପକାଉଥାଏ । ମୁଁ ବିଛଣା ଉପରେ
ଲି ପଡ଼ିଥାଏ ଏତେଣେ ।

ରାଗରେ ଗର ଗର ହୋଇ ମୁହଁ ଫୁଲେଇ ବୋଉ ଚାଲିଗଲା ତା'ପର ।

ପହରେ ବିତିଲା ।

ସୁନ ସୁନ୍ଥଙର ଛଅଁଳ ଛାରଣି ଆମ ଦୁଆର ଅଧାକୁ ମାଡ଼ି ଆସୁଥାଏ । ଘର ଦରଜା ଉହାଡ଼ରେ ମୁଁ ବାହାରକୁ ଅନାଇଲି ।

ସୁଗ୍ରୀ ? ଆଃ, ଘାସକୁ ଯିବା । ବେଳ କେତେ ହେଲାଣି । ଜାଣି ପାରିଲି ଘନା'ଇଙ୍କ ତ୍ରୁଣ୍ଡ । ବିଛଣା ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ସାତସିଆଁ କନ୍ଥା ବକଟିକ ମୋ ଗୋଡ଼ ପାଖରୁ ମୁଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟାଣି ନେଇଗଲି । ଖାଲି ଘନା'ଇଙ୍କ ରହସ୍ୟ ଦେଖିବି ବୋଲି । ଭାରି ଦୁନ୍ଦରିଆ ସେ ସବୁବେଳେ ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଖେଳିବେ ।

ବାଡ଼ୀ କାଟିକେମୂଳ ମାହାରି ପାଖରେ ବସି କଂସା ବାସନ ମାଜୁଥିଲା ବୋଉ । କହିଲା—ତୁ ଆ ସାଆନ୍ତାଣୀଙ୍କି ଆମର ସକାଳ ସାହୁ ନାହିଁରେ ବାପ । ଗୁରୁବାର ପରି ଦିନେ ବାସି ବିଛଣାଟାରେ ଚଢ଼ୁଛୁ । ଦେଖ୍ ତା ଉଗ୍ରବିଦ୍ୟା ।

ଘନା'ଇ କହୁଲେ—କଣ ଏଇଘରେ ମାଉସୀ ? ବୋଉ କହିଲା—ହଁ ।

ବୋଉଠୁଁ ଉତ୍ତର ପାଇ ଘନା'ଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ ଡାକିଲେ—ସୁଗ୍ରୀ ?

ଯବାବ ନ ଦେଇ ଥିରି ମୁଁ ଆଖି ଦୁଇଟିକୁ ବୁଜିଦେଲି । ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିଲି ।

ସାତସିଆଁ କନ୍ଥା ବକଟିକ ମୋ ମୁହଁ ଉପରୁ କାଢ଼ି କାଢ଼ି ଘନା'ଇ ହସିଦେଲେ । ନବବଙ୍ଗରେ କହିଲେ—ସତକା ଯେମିତି ସ୍ୱା'ଙ୍କୁ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ନିଦ ଘାରୁଛି, ଆଁ । କୁତୁକୁତୁ କରି ସେ ମୋଠୁଁ ଛିଡ଼ା କନ୍ଥା ଖଣ୍ଡିକ ଛଡ଼ାଇ ନେଇଗଲେ ।

ମୁହଁ ଉପରେ ପିଲା ବଅସର ବିରକ୍ତି ଫୁଟାଇ କହିଲି—ତମେ ଏଠୁ ଗଲ । ମତେ ଚଡ଼ାନା ।

ଘନା'ଇ ଛାଡ଼ିବା ଲୋକ ନୁହଁନ୍ତି । କହିଲେ—ଖାସା ଝିଅଟି ଏକା । ମାଉସୀଙ୍କ ବୁଢ଼ୀ ମଣିଷ । ସବୁଦିନ ଲୋଠଣୀ ପାଖ ମିଠା କାମରେ ଲାଗିଥିବ । ତୁ ଏମିତ ଫୁଲ ଫାଙ୍କିଆ ହୋଇଥିବୁ, ନା ? ମୁଁ ତୁନି ପଡ଼ିଲି ।

ଘନା'ଇ ମୋ ହାତ ଧରି ଟାଣିଲେ । କହିଲେ—ଉଠନ । ଘାଟକୁ ଯିବା ଚାଲ । ସାମନା ଗଛ ଅଡ଼କୁ ଡାହାଣ ହାତର ବଣି ଅଙ୍ଗୁଠି ଦେଖାଇ ପୁଣି କହିଲେ—ହେଇ ଅନାଲୋ ସୁଗ୍ରୀ । ଗଛ ଅଗରେ କେତେ ଖରା ପଡ଼ିଲାଣି ।

ଏଗାର ବରଷର ଝିଅ ହେଲେ କ'ଣ ହେଲା ଘନା'ଇ କଥା ପଦକରେ ମୁଁ ଲାଜରେ ନୁହାଇ ଗଲି । ସେହି ପଦାଏ କଥା । ମାଉସୀଙ୍କ ବୁଢ଼ୀ ମଣିଷ । ଏମିତ ସବୁଦିନ ଲୋଠଣୀ ପାଖ ମିଠା କାମରେ ଲାଗିଥିବ । ତୁ ଏମିତ ଫୁଲ ଫାଙ୍କିଆ ହୋଇଥିବୁ, ନାଁ ?

ଅଉ କିଛି ଓଁ ଚୁଁ ନ କହି ଶୀଘ୍ର ଉଠି ପଡ଼ିଲି । ବାସୀ ବଛଣାଟି ଗୋଠାଇ ବସିଲି । ଘନା'ଇ ଦୁଆର ଅଧାକୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ବୋଉର ରାଗ ମନ ନ ଥାଏ । ଘନା'ଇଙ୍କି ପୁଣି ପଚାରିଲା, ରାଣୀ ଉଠିଲେରେ, ବାପା ? ହସି ହସି ଘନା'ଇ କହିଲେ—ହଁ, ମାଉସୀ ।

ବାସି ବଛଣାଟି ଟେକିଦେଇ ଘରଟି ଚିକ୍କଣ କରି ଓଳାଇ ଦେଲି । ବୋଉ ଯେମିତ କାମକୁ ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ନ ଦେବ ।

ଘନା'ଇ କହିଲେ—କାମ ସରିଲା, ସୁଗ୍ରୀ ? କହିଲି—ହଁ ।

ବୋଉ ମୋ ଭୁଣ୍ଡିବାନ୍ଧି କହିଲା—ଯାଆ ପଢ଼ । ଝଅଟ ଆସିବୁ । ଲେଙ୍କା ସାହିରେ କେତେ ଲୋକ ମୁଢ଼ି ଫରମାସି ଦେଇଛନ୍ତି । ତୁ ଆସିଲେ ମୁଢ଼ି ଭଜା ହେବ । ମଠ କରିବୁ ନାହିଁ ।

ଭୁଣ୍ଡି ମୋର ନ ପିଟୁଣୁ ଘନା'ଇ କହିଲେ—ନାହିଁ ମ ମାଉସୀ, ଆମେ ଝଅଟ ଚାଲି ଆସିବୁ ଯେ—।

କଥା ଭିତରେ କେତେବେଳୁ କୋଢ଼ ଟୋକେଇ କାଖେଇ ଦୁଆରେ ଠିଆ ହେଲଣି ମୁଁ । ଘନା'ଇଙ୍କୁ ଡାକିଲି—ଆସ ଘନା'ଇ ।

ଡାକିଦେଇ ଆଗରେ ବାହାରି ଆସୁଥିଲି ପଛରୁ ବୋଉ ଝମା ଅନୁକୂଳ ଭାଙ୍ଗିଲା । କହିଲା—ଦାନ୍ତ ପଡ଼ର ଘଷିପକା ଆଗ । ମୁଢ଼ି ପସରା ଦେଖିଛୁ, ଗଅଣ୍ଡେ ଟୋପଲିଏ ହେବ ମୁଢ଼ି ଥିବ । ସେତକ ଘାଟିରେ ପକେଇ ଦେଇ ଯାଅ । ଆସିଲା ବେଳେ ପିଣ୍ଡରେ କୁଅ ନ ଥାଏ ଲୋ ।

ସକାଳ ବୋଲଣିରେ ବୋଉ ଉପରେ ଦୋଷା ହୋଇ ଅଦଷ୍ଟା ଅପିଆ ଚାଲି ଯାଉଥିଲି । ଘନା'ଇ ଯୋଉଠି ଥିବେ ଖାବି ଜଣେ ସେ । ଖାବି ମତେ ଜଗର କଲେ, କେତେ ବୁଝାଇଲେ । ରାଗ ମୋର ପାଣି ପରି କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା ।

ଦାନ୍ତ ଘଷିଲି । ବୋଉ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଡାଲାରେ ଡାଲାଏ ହେବ ମୁଢ଼ି ଆଣି ଥୋଇଲା । କହିଲା—ଗଅଣ୍ଡେ ଟୋପଲିଏ ମୁଢ଼ି ଥିଲା ପରା ।

ବୋଉ କହିଲା—ଉଠମ । ବୁଢ଼ୀ ମଣିଷଟା ମୁଁ ଏତେ ତଉବାଉ କରିବି ? ଖାଇଦେଇ ଚଞ୍ଚଳ ଯାଅ । ମାଆଟା ପରା, ଝଅଟ ଆଉ ଆସିବୁ ।

କହିଲି—ବୋଉ, ମୁଁ ଏତେ ଖାଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।

କହିଲା—ସବୁବେଳେ ଖାଇବା ପାଖରେ ବସିଲେ କହିବ ଏତେ ସେତେ । ତୋ' ବଅସର ଛୁଆଙ୍କୁ ଏ ଗାଁରେ ଦେଖିଲୁ ।

ତା'କଥା ଶୁଣି ମତେ ଭାରି ହସ ମାଡ଼ିଲା । ମଝି ଦୁଆରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଘନା'ଇ ମୁର୍କି ମୁର୍କି ହସୁଥାନ୍ତି ।

ତା'ପର ବୋଉ କାନ ପାଖରେ ଥିର୍ ଥିର୍ କହିଲି—ବୋଉ, ଘନା'ଇଙ୍କି ଡାକ । ଆମେ ଦିହେଁ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଖାଇବୁ ।

ଘନା'ଇ ଜାଣି ପାରିଲେ କି କଣ, ଅଗତ୍ୟା କହିଲେ, ଆ ସୁସି ମୁ ଏଇ ସଡ଼କ ଉପରେ ଅଛି ।

ବୋଉ କହିଲା—ଆ ବାପା । ସାନ ଭଉଣୀଟା ସରଗରେ ଡାକୁଛି ପରା । ଘନା'ଇ ଭାରି ଲାଜକୁଳା କହିଲା—ଅବାକା ପରା ଖାଇଛି ମୁଁ ।

ମୁଁ ତାଙ୍କ କଥା ନ ଶୁଣି ଭାରି ଜିଗର କରି ଡାକିଲି । ତା'ପରେ ବୋଉ ମାନମାରି କହିଲା—ମା ତାର କେତେବେଳେ ଭଲ ଛାଡ଼ି ଖାଇବାକୁ ଦେଇଥିବ । ତୋ ଦୁଃଖ ଘରେ କଣ ଅଛି ଯେ ତୁ ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ଡାକୁଛୁ ।

ଘନା'ଇ ଗୋଲକ ଧନ୍ଦାରେ ପଡ଼ିଲେ । ଦୁଆର ମଝିରେ ସେ ବୋଝ ଥୋକେଇ ଥୋଇ ଦେଇ ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଆସି ବସି ପଡ଼ିଲେ । ଆନନ୍ଦରେ ମୁଁ କୁରୁଳୁ ଥାଏ ।

ବୋଉ ଆମ ଦିହିଁଙ୍କି ଚାହିଁ ହସୁଥାଏ । ପେଟରେ କଣ ଭାବିଲା କେଜାଣି ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇଲା । ପିଲା ମଣିଷ ମୁଁ । ମନକଥା କାହିଁ ତାର ଧରି ପାରିଲିନି । ବୁଝିଥିଲେ ବୁଝିଥିବେ ଘନା'ଇ ।

ଏହା ଭିତରେ ଆମର ମୁଢ଼ି ଚୋବା ସରିଲା । କଥା ଗପ ସରିଲା । ଦିହିଁଙ୍କି ଦିହେଁ ଦୁଆର ଅଧାକୁ ଉଠି ଆସିଲୁ । ଦିହେଁଯାକ ମୁଣ୍ଡରେ କନା ଠେକା ବାନ୍ଧି ତା' ଉପରେ ବୋଝ ଥୋକେଇ ଥୋଇଲୁ । ଘନା'ଇ ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଲେ । ମୁଁ ପଛେ ପଛେ ଆମ ଦାଣ୍ଡକଡ଼ କଚ୍ଚା ସଡ଼କରେ ଧୂଳି ରାସ୍ତା ଉପରେ ଭିଡ଼ି ଚାଲିଥାଏ ।

ଝଲଏ ବାଲ ଡାଣ୍ଡ ମଝରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚୋର ଅମର ଗତିପଥ ଗୁହଁ ରହୁଥାଏ ।

... ...

ଗାଁ ଗୋହିର ସେପାରି ଗହିର ଖଣ୍ଡେ । ସେ ଖଣ୍ଡକ ପାରି ହୋଇଗଲେ ଖଣ୍ଡେ ଝଙ୍କାଳିଆ ଆମ୍ବତୋଟା ଦିଶେ । ତୋଟା କଡ଼େ କଡ଼େ ଆମ ବହୁପା ନଈ କୂଳକୁ ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବା ସଡ଼କ ପଡ଼ିଛି । ଏଇ ସଡ଼କଟି ଆମ ଗାଁ ତଳେ ତଳେ ଯାଇଛି ସାଲେପୁର ଆଡ଼େ ।

ସଡ଼କ ଉପର ଆମର ଚଲା ବାଟ । ଆଗରେ ଘନା'ଇ, ପଛରେ ମୁଁ । କାହାରି ତୁଣ୍ଡ ଫିଟୁ ନାହିଁ । ଦିହେଁ ଚାଲିଛୁ ବାଟେ ବାଟେ । ଆଉ ମୋଟେ ଅଳପ ବାଟ—ଏଇ ଡାକକ ଭିତରେ ଘନା'ଇଙ୍କ ପଛରେ ଭିଡ଼ି ଚାଲିଥାଏ ମୁଁ । ମନ ଭିତରେ କେତେ ଅଜ୍ଞଣ୍ଡା ଚିନ୍ତା ଗଅଣ୍ଠି ହୋଇଯାଏ, ଫେରେ ଛିଣ୍ଡିଯାଏ । ମଝିରେ ମୁଁ ବାଉଳା ହୁଏ । ବେଳେ ବେଳେ ଭାବେ, ଭଲ ପାଇବା ଏ କି ମୋହନ । ମୋ ଠି ଜଣ ଘନା'ଇଙ୍କ ଶରଧା ଏତେ । କେଜାଣି ମତେ ସପନ ପେଡ଼କା ଲାଗେ ।

ଚଞ୍ଚଳ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ଚାଲିଆ'ସ । ମଠେଇଟା କେତେ ମଠ କରୁଛୁ । ଘନା'ଇଙ୍କ କଥା ଶୁଣି କହିଲି—ହଉ ଚାଲ । ହେଇ ପରା ଆମ୍ବ ତୋଟା ଦିଶୁଛି ।

ମନ ଗହନର ଅଜାଣ କୋଣର ଆଶା ଆଲୁଅ ଘନା'ଇ ଦେଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଚାଲିଛନ୍ତି ସେ, ଚାଲିଛି ମୁଁ ।

ଧୂଳି ଗରଗର ରାସ୍ତା ଉପରେ ଚାଲି ଚାଲି ଗୋଡ଼ ଆମର ଟଳି ସରସର ହୋଇ ଯାଉଥାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମର କାହାରି ଖିଆ

ବିଚେଇ ମଣିଷ ପାପରେ ଧହେଁଯାକ ଆମେ ଯାଇଁ ତୋଠା ମୁଣ୍ଡରେ ଝପଟେ । ଟେ

ଗାଲି ଖାଇବ ବଳିଯାଉ କହିଲ—ଗୁଲ, ନଈଅତ୍ରୁଣ ଅଟେ ଯିବା ।

ତା'ନୋଣୀ, ବୁଲି ଦହେଁ ଘାସ କାଟୁଛନ୍ତି ସେଠି । ଦେଖୁନା, କଳିକ୍ରନ୍ ବହଳ ଘାସ ନଟେଇଛି । କେଉଁ କେଉଁ ଏଇଥିରୁ ନେଇ ଗାଈ ମୁହଁରେ ପକାଇଲେ ତାଙ୍କର ଚଉରସିଆ ଭୋଜନ ହେଇଯିବ । ନୁଟେହ, ଘନା'ଇ ।

ଘନା'ଇ 'ହୁଁ' ଉବଲେ । ତା'ପର ଅଗପଛ ହେଇ ଦହେଁ ନଈ ଅତ୍ରୁଣ ଅଟେ ଗୁଲିଲ୍‌ ।

ଅମକୁ ଗୁହ ସୁକନାଣୀ, ବୁଲି ପରସ୍ତେ ଲେଖାଏ ହସିଲେ । କାହ୍ନୁଁ କ ମଟେଠ ଭାବ ଲାଇ ମାଡ଼ିଲା ।

କହିଲ—କଟେଲ ? ଭାବ କାହ୍ନୁଁ କ ଏତେ ହସି ମରୁଛ ? କଣ ଦେଖିଲକ ମୋଠି ?

ସୁକନାଣୀ କହିଲ—କଣ୍ଠ ନାହୁ ମ । ଏଇ ବୁଲି କହୁଥିଲ ଗୋଠା କଥା । କହୁ କହୁ ସେ ଛେଗ ଟେକା କ ନେଲ ।

ନାହୁ ଲେ ସୁଣି ? ସେହୁ ଟେଲ୍ଲପଣି ହୁନ୍ଦଣି ଠୋକା । ବୁଲି ଗୁଣ୍ଡେ କହୁ ପକାଇଲ ।

ଘାସଟୋକେଇ ଝପରେ ହାତଉଣ୍ଣି ଦେଇ କହିଲ—ସୁକନାଣୀ, ମୋ ଗଣ ତଟେ । ହସିଲୁ କାହ୍ନୁଁ କ କହ ।

ମୋ ଅଟେ ତନ୍ତଟି ଗୁହୁଁ ସୁକନାଣୀ ହସି ହସି କହିଲ - କ ଗଡମାରୁ କଥାଠା ଇଏ ଯେ, ଏତେ ଗଣ ନିଯୁମ ପକାଉଛୁ । ଏଇ ତୋ ବାହାଘର କଥା ମ । ଇଣଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ।

ଠୋ ଠୋ ହୋଇ ଦହେଁଯାକ ହସି ହସି ଗଡ଼ିଲେ । ଘନା'ଇ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସୁଥାନ୍ତି । ଭାରି ଗ୍ରୈରମୁହାଁ ସେ ।

ଘାସ ତଳେ ସେତେବେଳେ ମୋର ଅନନ୍ଦର ତୃଷ୍ଣି ମେଁ
ବନ୍ଧ ଯାଉଥିଲା କୁଳୁକୁଳୁ ହୋଇ । ସନ୍ଧାନ ପାଇବା
ଅତି ଗହନ କଥା । ଜାଣିଲେ ଜାଣିଥିବେ ସେହି ଜଣକ ।

କେତେଟି ସୁନ୍ଦର ଦୂବଗଛ ନଠେଇ ନଠେଇ ମାଡ଼ୁଥି ଗୁଡ଼ିଏ ହେଁ ଯାହ କରୁଥାଉ, ଗପ ଯୋଡ଼ୁଥାଉ । ପୋଦହା ୮ ମାରି ଖଣ୍ଡିକ ସେଇଚ୍ଛୁଣି ପୂରଣ କରିଦେଲି । ଭାରି କାମିକା ଝିଅ ମୁଁ । ଧାଡ଼ି ଲୁଚଲଇଦେଲେ ଘଡ଼ିକେ କାମ ନିଅଣ୍ଟ । ସୁକନାମୀ ଚେଠାଚ୍ଛେଇକି ଗୁଡ଼ିଏଁ ଲି, ଘଅଣ୍ଟ ଚେଠାଚ୍ଛେଇ ଏ ପରିଯନ୍ତ ହୋଇନ । ଘନା'ଇ ମରଦ ପୁଅ, କେତେ ଅଗରୁ କାମ ସାରି ବସିଲେଣି । ଏଣା ଏଇ ଲୁଲିଟା ସବୁଠୁଁ ପଛ । ଆମକୁ ଦେଖି କହିଲା—କାଲେ, ମତେ କ'ଣ ଅଜା ଘୁଡ଼ିଚ୍ଛୁଡ଼ି ପଠେଇବ କି । ମୋର ତ କେସିଏ ଘାସ ହେଇନି ।

ମାନମାରି କହିଲି—ନା'ଭଲ, ଏ କଣ ଗୋଟା କଥା । ତୁ ହିନା ଅଗରେ ଗୁଲି ଅପିଲୁ । ଅମେ କଣ ତୋ ଭଳି ।

ଲୁଲି, ପାଟିରୁ ମୋର କଥା ଛଡ଼େଇ ନେଇ କହିଲା—କହନା ଲେ ଭଉଣୀ, ଏଇ ନବଚ୍ଛୁନ୍ଦସି ସୁକୀ ମତେ ହାଣ୍ଡି ଆଣିଲ । ନଇଲେ ତତେ ମୁଁ ଡ଼ାକି ନଥାନ୍ତି ?

ସୁକନାମୀ ଦୋଷୀ କରୁଥାଏ ଲୁଲିଙ୍କୁ । ଦୁହିଙ୍କ ଭିତରେ ଦମେ ହିଙ୍କା ଓଠରି ଲଗିଲା । ଆମେ ଦହେ ରହସ୍ୟ ଦେଖୁଥାଉ ।

ସେଇ ଘଡ଼ିକେ ଆମର କାମ ସରିଲା । ଘନା'ଇ ଘାସଟୋକେଇ ରଖି ନଈଧାର ଆଡ଼କୁ ଗୁଡ଼ିଏଁ ଥାନ୍ତି । କାମ ସରିଲାରୁ କହିଲେ— ଉଠଲେ ଯିବା ।

ଆସି ଝାଣଗାଧୁଆ ବେଳ ଗଡ଼ିଲାଣି । ବଇଶାଖ ମାସର ଝାଇଁ ଝାଇଁଆ ଖରା ଝାଞ୍ଜିରେ ଦେହ ମୁଣ୍ଡ ଝିଙ୍ଗି ଗଲାଣି । ନଈ ତୁଠରେ

ବଡ଼େଢ଼ ମଣିଷ ଦିଶୁଥାନ୍ତି । ଘନା'ଇ ଅନ୍ଦାଜ କଲେ ବେଳ ଏଗାରଟା ଉପରେ । ବୋଉ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଭାବୁଥାଏ, ଅବିକା ଗଲେ ଗାଳି ଖାଇବି । କ'ଣ କହିବି ବୋଉକୁ ?

ତା'ପର ସଭିଏ ଠିଆ ହେଲୁ । ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ଚାହିଁଲି, କଲିକତିଆ କେତେ ଦନଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଏଣିବାଟେ ଯାଉଛନ୍ତି । ନିରେଖି ଚାହିଁଲି ମୋ ଭାଇ ଆଉଛନ୍ତି କି ! ଆଶା ମୋର ବିଫଳ ହେଲା । ପର-ଗାଁର ମଣିଷ ସେମାନେ ।

ଚାହିଁ ଚାହିଁ ବୋଉ ଆଖିରୁ ମୋର ପାଣି ମଲାଣି । ଚାରିବରଷ ହେଲା ଭାଇ କତରୁ ଟଙ୍କା କଉଡ଼ି କି ଚିଠି ପତର ଦେଖାନାହିଁ । ନୂଆବୋଉ ରହିଲାଣି ତା ବାପଘରେ । ଘର ଦୁଆର ଭୁଲିଗଲେ ସେମାନେ ॥ ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥାଏ ତାଙ୍କର କଥା । ସେପାରି ପାଣିବିଲ ଆଡୁ ନଈ ଉପର ଦେଇ ଶଙ୍ଖଚିଲଟାଏ କୁଆଡୁ ଉଡ଼ି ଆସିଲା, ଡେଣା ଝାଡ଼ିଦେଇ ଅତଡ଼ାକାନ୍ଥି ଝାମ୍ପୁରି ଓସ୍ତ ଗଛ ଡାଳରେ ବସିଲା ।

ଚିଲି ଆଗେ ତା' ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ନାକ ଟେକିଲି । କହିଲି, ଧରଲେ କିଏ ଟିକିଏ ଧରବଟି ମୋ ମୁଣ୍ଡକୁ । ଆଜି ମୋ କପାଳ ଫାଟିଲାଣି, ଆଗରୁ ଚୁଟୁକି ଦୁଶିଲାଣି । କରମରେ ଆଜି ଗାଳି ଶୁଣି-ବାକୁ ଅଛି । ଏ ନିଜକୁଣି ଶଙ୍ଖଚିଲ ଚାଢ଼ିଇଥାର ମୁହଁ ଚାହିଁ ଲାଗି ଥାଏ । ସୁକନାମୀ ଓ ମୁଁ ଠୋ' ଠୋ' ହୋଇ ହସିଲୁ । ଘନା'ଇ ଝ ।

ଚିଲ ମୁଣ୍ଡକୁ ମୁଁ ଘଁସବୋଲି ଉଠାଇଲି । ତା'ପର ସୁକନାମୀ ମୁଣ୍ଡକୁ । ମୋ ମୁଣ୍ଡକୁ ଘନା'ଇ ଉଠାଇଲେ । ତାଙ୍କ ବୋଉକୁ ସେ ନିଜେ ନିଜେ । ଚାରିବେଳଯାକ ସଡ଼କେ ସଡ଼କେ ଚାଲିଥାଉ । କୋଉଠି କେମିତି ପାଚି ମଝିରେ ମଜା ମଜା ଘାସ ପଡ଼ୁଥାଏ । ତଳିଲା ଖରାରେ

ସଡ଼କ ଧୂଳି ଯେମିତି ଉହୁଉହୁ । ସତେ ଯେମିତି ଧାନ ମାଣେ ପକାଇଦେଲେ ଖଇ ଫୁଟିଯିବ । ରାସ୍ତା କଡ଼ ଘାସ ଉପରେ ମୁଁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲୁଥାଏ । ସୁକନାଣୀ ମତେ ବାଟ ଚଲେଇ ଦଏ ନାହିଁ । ସଡ଼କ ମଝିକି ଝିଙ୍କି ଆଣେ । କେମିତି ବାଲିରେ ମୋ ଟିଗୋଡ଼ ପୋଡ଼ୁ । ମୁଁ ତା' ଉପରେ ଚଢ଼ଚଢ଼ ହୁଏ । ବୁଲି ବସୁଥି ଶଙ୍ଖଚିଲ କଥା ଭାବି ଭାବି ଚାଲିଛି । ଅଜ ଘନା'ଇ— । ଚାଲିଛନ୍ତି ରାସ୍ତା ରାସ୍ତା । ଧୂଳିରେ ତାଙ୍କ ପାଦ ଯେମିତି ପୋଡ଼ ଯାଉନି । ସତେ ଯେମିତି ବଇଶାଖର ହୁମ୍ବୁହୁମା ଠାଇଁଠାଇଁ ଅ ନାରାଠ ଖରା ତାଙ୍କ ଦେହ ମୁଣ୍ଡକୁ ବାଧୁନି । ତାଙ୍କ ଲଙ୍ଗକୁଳା ମିଞ୍ଜାସଟା ମତେ ଭାରି ଅଚ୍ଛା ଲାଗେ । ଅମ ଦଳଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିଲେ କ'ଣ ହେବ ଅମ ସଙ୍ଗରେ କଥା ଏତେ ତୋସରେ କାହିଁକି କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଝୋକାଙ୍କ ପାଖରେ ତ ଏତେ ଲାଜ ସରମ ନ ଥାଏ । ମନେ ମନେ ମୁଁ ତାଜୁବ୍ ହୁଏ ।

ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଅଟେମ ସଭିଏଁ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ଠେଇଁ ଅସିଲୁ । ସଡକେ ସଡ଼କେ ଅସୁଥାଉ । ବାଟରେ ମୁଁ ଅଟକିଲି । ସୁକନାଣୀ କହିଲା—ଯାଅଲେ, ତୁମ୍ଭ ଯାଅ, କାଲି ସକାଳୁ ପୁଣି ଯାଇଁ ଦେଖା ଚାହିଁବା । ବୁଝିଲୁ ଲେ ଝୋକା, ଏକା ଏକା ଏ ଘନାଅ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବୁ ନାହିଁଲେ । କଣ୍ଟାବାଡ଼ରେ ତୋ ଲୁଗା ଲାଗିଯିବ । ଅଉଛି ତ ଦିନ, ଅଜ ମୋଟେ ଅଳପଦିନ ବାକି । ଥୟ ଧର ।

ମୁଁ କହିଲି—ନାହିଁ, ନାହିଁ, ସେ କଥା ନୁହେଁ । ଏଣିକି ତମେ-ସବୁ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ଧର ।

ଶୁଣିକୁ ମୋର କଥା ନସରୁଣୁ ଦହିଙ୍କ ଦହେଁ ଲାଜରେ ମୁହ ଘୋଡ଼ାଇ ପଳାଇଗଲେ । ଘନା'ଇ ତାଙ୍କ ସାଇମୁହାଁ ହେଲେ । ହସୁଥାନ୍ତି ଭାରି । ମୋ କଥାଟା ତାଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଲା କି କଣ ।

ତା'ପର ।

ବୋଉକୁ ଡାକି ମୁଁ ଆମ ଦୁଆର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲି । ମତେ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ସେ ମୁଣ୍ଡ ଭିଜା ବସିଥିଲା । ମୋ ଉପରେ ଖପା ହୋଇ କହିଲା—ସଅଳ କହିଥିଲି ଯେ ଏଡ଼େ ଅଅଳରେ ଆସିଲୁ । ସବୁ କାମ ତୋର ଏମିତି ମଠ ମଠ । କେମିତି ସବୁ ସଂସାର ତୁଲାଇବୁ କେଜାଣି ।

କହିଲି—ନଈଆଡ଼େ ଚାଲି ଯାଇଥିଲି । ସେହିନାଟି ଡେରି ।

ଉଁ ଚୁଁ ବୋଉ ଆଉ କହିଲାନି କିଛି । ଘାସବୋଝଟା ଦୁଆର ଅଧାରେ ରଖି ଚାଲି ଆସିଲି ସିଧା ତା' ପାଖକୁ ।

ମୁଣ୍ଡପସରିରେ ଭଙ୍ଗାମୁଣ୍ଡ ସେତକ ଟୋଲି ଟୋଲି ବୋଉ କହିଲା—ଯାଆଲେ ଗାଧୋଇ ଯା । ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଅସି ଦିନ ହେଲାଣି । ଏଇ ବନାଆବର ପୋଖରୀରେ ବୁଡ଼ ପକାଇ ଆ । ଶିଳ କଡ଼ରେ ବଟା ହଳଦୀ ରଖିଛି, ସବୁ ଘଷରେ କଡ଼ାତେଲ ଥିବ ।

ବୋଉ କଥା ମାନିଲି । ସେଦିନ ମୋ କାମ ସବୁ ସବୁ ବେଳବୁଡ଼ । ଟାଁକୁ ମୁଣ୍ଡ ପସରୁଦିଅ ବୋଉ ଗଲା । ବାଡ଼ି ଘର ଜଗା ରଖା କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଘରେ ରହିଲି ।

... ...

ଆଉ ଦିନକର କଥା । ମଗୁଶିରମାହିଆ ସଞ୍ଜବୁଡ଼ । ଦୂର-ପରଗର ମହିଏ ମହିଏ ଅଚୂମାର ବଳଦ-କାହାଳ ଭାସି ଯାଉଥାଏ, କେଜାଣି କୋଉ ଅଜଣା ମୁଲକକୁ । ସୁରୁଯଦେବତା ପଡ଼ିଏ ହେଲେ ପଶ୍ଚିମ ଆକାଶତଳେ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ଦେଇ ଆମ ଗାଁ ଗଛବୁଛ ଉପରୁ ତାଙ୍କ ହଳଦିଆ କିରଣ ନିଭାଇ ଦେଲେଣି । ଘଡ଼ିଟା ମତେ ନିଚୁନ ଲାଗୁଛି । ବୋଉ ଟାଁକୁ ଯାଇଛି ମୁଣ୍ଡ ବିକି ।

ଆକାଶକୁ ଅନାଇଲା, ଚଢ଼େଇ ପଂଝାଏ ଢେଣା ହଲ
କେଁ କଟର କଚ ଉଡ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି । ଗୋଠରୁ ଗାଈ ଅଡ଼ାଇ ଅମ
ନନ୍ଦିଆ ଗଉଡ଼ ଫେରୁଛି, ଦୂରରୁ ତା ବଇଁଶୀ ସ୍ୱର ଶୁଭୁଛି ।

ଗାଁ ଗୁହପିଠି ସଞ୍ଜ ଅନ୍ଧାର ମାଡ଼ି ଆସିଲାଣି । ଅଳପେ
ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପାଖରେ ସଞ୍ଜଘଣ୍ଟା ଢଂ ଢଂ ବାଜୁଛି । ଦେଉର କଳି
ନାହିଁ, ସଞ୍ଜଦ'ଟା ବଳି ପକାଇ ତେଲ ଦେହରେ ମୁହିଁଲା । ତା'ପର
ସଞ୍ଜ ନଗେଇ ବୃନ୍ଦାବତୀ ମୂଳେ ଥୋଇ ଭକତରେ ମୁଣ୍ଡି ଅଟି
ମାରିଲା ।

ଗୁହଅଡ଼ ବା କଟିକଟିଆ ଅନ୍ଧାର । ଉଅଁ ସପକ୍ଷ ଇଏ । ବିଲେ
କୁଅଟିଏ ପାଖରେ ନାହିଁ । ମନରେ ଟିକିଏ ଦଅସର ଲାଗିଲେ ।
ବୋଉକୁ ଅନାଇଁ ଅନାଇଁ ଏତେ ବେଳ । ଭାବିଲି, ଯାଉଛି ଭାତ
ଦ'ଟା ଫୁଟାଇଦେବ । ଗୁଡ଼ଳଘମ ଓ ଶୁଝନ୍ । କରିବ କଣ ? ଗୁଡ଼ଳ
ଦ'ସେରେ କାଲି ଘନା'ଇ ଘର ଉଧାର ଦେଇଥିଲେ । ସେତକ
ସରିଲା । ଅର ଖଞ୍ଜାରେ ବଡ଼ମାଠୁଁ ଚାଉଳ ଅଣିଲେ ବୋଉତ
ରାନ୍ଧିବ । କଣ କରୁଛି କରୁ, ଘରେ ଭାତ ନାହିଁ, ମୁଢ଼ିବଡ଼ା ନାଁରେ
ଯାଇଁ ଗାଁରେ କୋଉଠି ଗପ ଯୋଡ଼ୁଛି ।

ଘର ଭିତରେ ଖିଲି ଲଗାଇଲା । ଦୁଷ୍ଟରିଆ ତଟେଇଟା ବିଛା-
ଇଲା ଶୋଇବାପାଇଁ ।

ଶୋଇ ପଡ଼ିଲାଣିକି ସୁଶୀ ? ଆଜି ସଞ୍ଜ ପହଡ଼ ପଡ଼ିଲା ପରି
ମାଉସୀ ନାହାନ୍ତି କଲେ ?

ଘନା'ଇଙ୍କ ତୁଣ୍ଡ ରାବ ଧଡ଼ପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ଆସିଲା ।
ଡାକିଲା—ଆସ ଘନା'ଇ । ଦ'ଘଡ଼ି ରାତି ହେଲାଣି, ବୋଉର ଦେଖା
ନାହିଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

'ଆରେ, ବେନୁପୁର ଟାଁ କଣ ଏଇଠି ହେଉଛି ? ଆସୁଥିବେ ବାଃରେମ—।

କହୁ କହୁ ଘନା'ଇ ବସିପଡ଼ିଲେ ।

କହିଲି—ଆଜି ଆଖଡ଼ା ବନ୍ଦ କି ଘନା'ଇ ?

ଘନା'ଇ କହିଲେ—ଓସ୍ତାଦ ଆଜି ଛୁଟିରେ, ବୁଲିବାକୁ ଟିକିଏ ଆଗ ମିଳନ୍ତି ।

କହିଲି, ଖାଇଲଣି ? ସେ କହିଲେ—ନାଁ ।

ବସି ବସି ଘନାଇ କହିଲେ, କଲେ ? ଆଜି ଜାହିଁକି ଚୁଲି ଲଗନାହିଁ ? ମାଉସୀକି ଅନାଇଛୁ ? ଦ'ଣ୍ଟା ଆଗରୁ ଫୁଟେଇ ଦେମ । ବୁଢ଼ୀ ମଣିଷଟା, ମାଇଲିଙ୍କ ବାଟରୁ ବୋଲି ଆସୁଥିବ । ତା ଉପରେ ସବୁ ବୋଝ ଜାଦଲେ ଚଳିବ !

ତାଙ୍କ କଥାରେ ବାହାରେ ହସିଲି ସିନା, ଭିତର ଲାଜ ମରେଇ ଭିତରେ ଖାଉଥାଏ । ଅସଲ କଥାଟାକୁ ମୁଁ କୋଉ ଅକଲରେ ତାଙ୍କୁ କହିବ ।

ଫେରେ ମତେ ସେ ଜଗର କଲେ—ଦେ, ଭାତ ଗଣ୍ଡେ ବସେଇଲି ଅଗ ।

କହିଲି—ସେ ଅସୁ । ସ୍ୱଚ ଏବେ କୋଉ ବଳେଇ ଯାଉଛି । ଖାଇ ପିଇ ଶୋଇବା କଥା । କୋଉ ନେଞ୍ଜିବି ଯେ—।

ଘନା'ଇ କହିଲେ—ଗୋରୁଗାଈ ଧନ୍ଦା ?

କହିଲି—ସେ ପାଇଟି ବଢ଼େଇ ସାରିଲଣି । କୁଠା ଢେର ଢେର ତାଙ୍କ ଅଗରେ ପକାଇ ଦେଇଛି ।

ଘନା'ଇ ବଲ୍ ବଲ୍ କଥ ମତେ ଗୃହିଁ ଥାନ୍ତି । ମୋ ଭିତରକଥାଟି ତାଙ୍କର ଯାଉ ମନ ।

ଭାବ ଭାବ କହିଲେ—ଗୁଜଲ ସବୁଲଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ? ଅଜ କିନ୍ତୁ କହିବାକୁ ତୁଣ୍ଡ ଫିଟିଲା ନାହିଁ ମୋର ।

ଘନା'ଇ ସେହିଠୁଣି ବିଜୁଳି ପର ଚାଲିଗଲେ ।

ତାଙ୍କ ଯିବା ପରେ ଭିତରୁ କବାଟ କିଳି ଦେଲି । ଡ଼ିବରି ମିଞ୍ଜି ମିଞ୍ଜି ଆଲୁଅରେ ଘର ଭିତରେ ଝଲମଲ ହେଉଥାଏ । ଗାଁ ଭିତରେ କୋଳାହଳ ମହଲଣ ପଡ଼ି ନ ଥାଏ । ଆମ ଘର ନଗାନ୍ତ୍ର ବଡ଼ମା ଘରୁ ଭୁଟୁଭୁଟୁ ଶୁଭୁଥାଏ । ବୋଉ ଗାଁକୁ ଗଲେ, ଏମିତ ବଡ଼ ବଡ଼ ଘର ଜଗି ବସିଥାଏ ମୁଁ । ଦିନେ ଦିନେ ବୋଉ ଫେରେ, ଅଉ ଦିନେ ଦିନେ ଦୂର ଗାଁକୁ ଚାଲିଯାଏ ଯେ ସେ ଫେରି ପାରେ ନାହିଁ । ବେଶୀ ରାତି ହୋଇଗଲେ ବଡ଼ମା କି ତାଙ୍କ ନୂଆ'ଉ କଡ଼ରେ ଯାଇଁ ମୁଁ ଶୁଏ ।

ଘନା'ଇ ଚାଲିଗଲେ, ମନ ଭିତରେ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ କଥା କୁହୁଳି ଉଠିଲା । କୁହା ନାହିଁ ବୋଲା ନାହିଁ, ଏମିତ ତରବର ହୋଇ ଛୁଟି ପଳାଇଲେ କାହିଁକି ? କାଲି ପରା ତାଙ୍କ ଘରୁ ଗୁଜଲ ଅଣି ଦେବେ କି ? ଶେଷରେ ସେଇୟା ବିଚାରିଲି ।

ଟିକିଏ ଯାଇଛି ବାହାରେ କ'ଣ ଖଡ ଖଡ୍ ଆବାଜ ଶୁଣିଲି । କାନ ଡେରିଲି, ବୋଉ ଡାକୁଛି—ସୁଗ୍ରୀ ।

କବାଟ ଖୋଲିଦେଇ ତା ଉପରେ ଚିଡ଼ି ଉଠିଲି ଭାରି । କହିଲି—ତୁ ଗାଁକୁ ଯାଉଛୁ ଯେ ଆସୁଛୁ ରାତି ଦି'ପହରରେ । ଛୁଆଟା କେମିତି ମୁ ଏକା ରହେ ?

ହାତରେ ତାର ଖାଲି ମୁଢ଼ି ପସରାଟା । ମଗୁଚୁରିଆ କନକନିଆ ଶୀତରେ ଦେହ ତାର ଥର୍ ଥର୍ ହେଇ ଯାଉଛି । ଘରେ ପଶୁ ପଶୁ କହିଲା—କ'ଣ କରିବ ଲୋ ଝିଅ । ଗୁଜଲ ସେରକ ପାଇଁ ମତେ

ବାରଦୁଆରେ ଗୋଡ଼ ଭର୍ଗି ଠିଆ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ତେବେ ବି କାହାର କଣ୍ଠରେ ଦୟା ହେଲ ନାହିଁ ଲୋ ସୁର । ରାତଟା କେମିତି କଟିବ ବୋଉ ?

ମୁଢ଼ ପାଣି ଢୋକେ ଢୋକେ ପିଇଦେବା । କାଲି ପୁଣି ଦେଖାଯିବ ।

ତୋଉ କଥା ମୋ ମନକୁ ପାଇଲା । କହିଲି—ବୋଉ, ଆଉ ଛୁଡ଼ା ହେଇ ଲଭ କଅଣ ? ଚାଲି ତୁ କାମ ବଢ଼ା, ରାତି ଘର ଗମ୍ଭୀର ହେଲାଣି ।

ଘର ଭିତରୁ ଠୋଠାଠା ନେଇ ବୋଉ କୂଅ ମୂଳକୁ ଗଲା ।

ରାତି ପବନର ଶୀତଳ ତରଙ୍ଗ ସଙ୍ଗରେ ମନ ଗହନର ଭାବନା ତରଙ୍ଗ ମୋର ସେମିତି ଉଠୁଥାଏ, ପଡ଼ୁଥାଏ । କାହିଁ ଗଲେ ସେ ? ଏମିତ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ କାହିଁକି ପଳେଇଲେ ? ଆମକୁ ଦୟା କରିବେ ସେ । କାହିଁକି ? ଗରିବ ହେଇ ଏଇ ପୃଥିବୀରେ ଆମେ ବଞ୍ଚିଛୁ, ଖାଲି ପେଟରେ ଉଦାକନା ପାଦ ଶୂନ୍ୟ ଆକାଶକୁ ଚାହିଁବା ଆମର ଅଭ୍ୟାସ । ସେତିକିରେ ଆମର ଚାର ଆନନ୍ଦ ଚାର ସୁଖ ।

ପଞ୍ଚମୀ ଜହ୍ନ ଉଠି ନ ଥାଏ ଆକାଶରେ, ଦୁଆରଟା କଳା କଳା କଟିକଟିଆ ଅନ୍ଧାର ଲେ ମାଥ ।

ବୋଉ କୂଅମୂଳୁ ଫେରିଲା । କହିଲା—କଂସା ଅଣ, ଶଙ୍କାରୁ ମୁଢ଼ କାଢି ତହିଁରେ ପୂର । ଠୋଠାରେ ହେଇ ପାଣି ଅଣିଲଣି ମୁଁ ।

କଂସା ଧୋଇ ମୁଢି ଅଢାଉଛୁଁ ଘନାଇ ଡାକିଲେ—ମୂସି, ମାଉସୀ ଫେରିଲେଣି ଲୋ ?

ବୋଉକୁ କହିଲି—ହେଇଲେ ବୋଉ ଘନାଇ ।

ବୋଉ ଯବାବ ଦେଲା, ହଁରେ ବାପା । ଅବକାଶ ଅସିଲୁ ଅ, ତୁ ଏତେ ରାତରେ କୁଅଡ଼େ ?

ଘନା'ଇ କହିଲେ—ମାଉସୀ । ତମ ଅସିବା ଉଚ୍ଛୁର ଦେଖି ମୁଁ ପର ଅସି ସୁଗ୍ରୀ ପାଖରେ ବସିଥିଲି । ଅସି ଦେଖେ ଯେ, ସୁଗ୍ରୀଠା ସେମିତ ଟ୍ରଣ୍ଟ ପାଲଟିଛି । ଭାତ ରନ୍ଧୁନ । ପଗ୍ଡୁବଲରୁ କିଛି ମତେ ସେ କହୁଲନ ।

ବୋଉର ଏଥିଭିତରେ ଘନା'ଇଙ୍କ ଗାମୁଛାଟି ନଜର ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା, କହିଲା—ବାପା ସେଥିରେ କ'ଣ କରେ ?

ଘନା ଇ କହିଲେ—ଗୁଉଳ ସେରେ ଖଣ୍ଡେ ହେବ ବୋଉ ବାନ୍ଧି ଦେଇଛି ।

ଟୋଉ କହିଲା—ମା ଅବ ତୋର ମୋ ଉପରେ ଡୁମସେରେ ଗୁଉଳ ହେଲଣି । କେମିତ ଶୁଝୁଛି କେଜାଣି ?

କହୁ କହୁ ବୋଉର ଅଖି ଲୁହ ଛଳ ଛଳ ହେଇ ଆସିଲା । ଗୁଉଳ ସେରକ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ଭଗବାନଙ୍କର ଅପାରନ୍ତ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ । ଗଡ଼ବ ଘର ଆମର ସତ, ହେଲେହେଇ ଆମର ଦନେ ବନ୍ଧ ହେଇନ ।

ଘନା'ଇଙ୍କ ଗାମୁଛାରୁ ଗୁଉଳ ଫିଟାଇ ଡାଇଁଶିଆ ଦେହରେ ଅଜାଡ଼ ଦେଲା । ଘନା'ଇ ବୋଉ ପାଖରେ ବସିଥାନ୍ତି, ବୋଉ ତାଙ୍କୁ ଖଇଲଣ କରୁଥାଏ ।

ଭାବୁଥାଏ, କ ଛାଇଁଭିତର ଘନା'ଇ ଗଢ଼ା ହେଇଛନ୍ତି କେଜାଣି ଗର୍ବବନ୍ତ ତାଙ୍କର ଅପାର ଦୟା ।

ଘନା'ଇଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଗପ ଯୋଡ଼ିବାକୁ ମନ ଆଉଠେ ପାଉଠି ହେଉଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା କାମ ଗୁପାରେ ଆଉ ପାରିଲିନି । ଟା ଶଗ୍ରାରୁ

ବୋଉ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଆସିଛି, ପେଠ କଣ୍ଠା ଝିଅ ଆଗରେ ଖୋଲି କହୁନି । କହିବ କେମେତ, ଦୁନିଆ ହସରେ ତାକୁ ଲାଜ ମାଡ଼ିବନି ?

ଚୁଲି ଉପରେ ଭାତ ହାଣ୍ଡି ବସେଇ ସାରୁ ସା'ଠା ବନଜଞ୍ଜି ବୋଉ ସନା'ଇଙ୍କ କହିଲା—ଯା'ରେ ବାପା । ରାତି ଖୁବ୍ ହେଲଣି, ଖାଇ ନ ଥିବୁ ।

ଉଠୁ ଉଠୁ ସନା'ଇ କହିଲେ—ଯାଉଛୁଲେ ସୁସି ?

କହିଲି—କୋଉଠିକି ? ଶାଶୁଘରକୁ ନାଁ କଅଣମ ?

ସେ ହସି ହସି 'କହିଲେ—ଓଓଓ । ନିଜ ଇଚ୍ଛାଠା ଅଗରୁ କଟେଇଛୁ—ନାଁ ?

ବୋଉ ଅଗରେ ମତେ ଭାରି ଲାଜ ମାଡ଼ିଲା । କହିଲି—ଉଁ । ବୋଉ ହସୁଥାଏ ।

ସନା'ଇ ତା'ପର ଚାଲିଗଲେ । ଅନ୍ଧାରରେ ଆଲୁଅ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ବୋଉ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଗଲା ।

ଚଟ୍କୁ ଖଣ୍ଡକରେ ଭାତ ପରଖୁଛି ବୋଉ ଫେରିଲା । କହିଲା, ଉଟ୍ମ ପବନରେ ଏ ଗାତ ଡ଼ିବିଠା ନିଭି ଗଲଣି ।

ଘଡ଼ିକ ପରେ ବୋଉ କହିଲା—ଏ ଘରଟି ତା' ବାପ ପାଳିଛ । ଦୁଃଖୀ ନିଅଣ୍ଡୀଙ୍କଠିଁ ତାର କେଡ଼େ ଦୟା । ଠାକୁରେ ତାକୁ ବଞ୍ଚଇରେ ରଖନ୍ତୁ ।

ସେ ଦିନ ଝିଅଟିଏ ସନ୍ଧୁ ସନ୍ଧୁ ଭାତଖିଅ ପହର ଗଡ଼ି ଯାଇ-ଥିଲା । ମା, ଝିଅ ଦିହେଁ ସନା'ଇଙ୍କ ଗୁଣ ବାହୁନି ବାହୁନି ରାତିଟି କଟେଇଲେ ।

ସମସ୍ତ ସୁଅର ସ୍ରୋତ ଉପରେ ଅସୁମାରି ମଣିଷ ଆପଣା ଅପଣାର ନାଆ ଖଣ୍ଡିକ ମେଲି ଦେଇଛନ୍ତି । କେତେ ବୁଡ଼ୁଛନ୍ତି, କେତେ ଉଠୁଛନ୍ତି, ନୂଆ ପୁରୁଣାର ସଂସାର ।

ଆମ ଗରିବ ନାଁ ଖଣ୍ଡିକ ଭାସି ଯାଉଛନ୍ତି ଧୀରେ ଧୀରେ । ନାଁ ଉପରେ ଅଛେ ମାଆ ଝିଅ ଦି'ଜଣ । ଭାଇ କୁଆଁ'ଉ କାହିଁ ଦୂରରେ । ଆମ ସୁଖ ଦୁଃଖ ସଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ କିଛି ।

ଏତେବଡ଼ ଦୁନିଆରେ ଦୁଃଖ ବୁଝିନୁ ସିନା ଧନା'ଇଙ୍କ ଲଗି । କେତେ ଭଲଟିଏମ ସେ । ମନହୁଏ ତାଙ୍କ ପାଦତଳେ ମୋର ମଥା ଟିକି ରଖିବା ପାଇଁ ।

ଗରିବ ହୋଇ ଦୁନିଆରେ ଜନମ ପାଇଛୁ, ପୁଣି ଗରିବ ହୋଇ ମାଟିରେ ମିଶିବୁ ଏଇଟି । ଗଣ୍ଠି ଖଟଣି କରି କରି ଅସ୍ତି ଅଧା ଜୀବନ ହେଲଣି, ସୁଖ କାହିଁ ଜୀବନରେ ? କହୁନୁହେଁ, କପାଳ ଆମର ସବୁଦୁଁ ଛୋଟ ।

ଆଜି ଧନା'ଇ ନ ଥିଲେ ଦଶା ଆମର କଣ ନ ହୁଅନ୍ତା ସତେ । ବର୍ଷତେବେଳେ ଗୁଲ ମାଣକେତେ ସେ ସାହାପକ୍ଷ ହେଉଛନ୍ତି, ସେତକ କୁଆଡ଼ୁ ଆସେ ।

ଏମିତି କଟିଗଲାଣି କେତେ ଦିନ ।

ଏଣିକି ଆଉ ଧାନ୍ଦ କରେଇ ବୋଉ ପଠାଏ ନାହିଁ । କହିବ, ନାହିଁଲେ ତତେ ଆଉ କୁଆଡ଼େ ଛାଡ଼ିବ । ପାଞ୍ଚମନ ପଚାଶ ପରକୁତ, ବାରଲୋକ ବାର କୁଜନାମ ଗାଇବେ । କା'ପାଟିରେ କା'ର ବନ୍ଦ ଦେବ । ଏ ଗାଁ କଥାତ ଜାଣୁ । ମିଛରେ ହେଲେ ସତ ମାଛରେ ପୋକ ପକେଇବେ । ଏମିତି ଦୁଃଖ କରି ତତେ ପୋଷିବି । ଆଉବ ଏଣିକି ସେ ଧନ ସଙ୍ଗରେ ସମ୍ପର୍କ ରଖନା । କ'ଣ ମିଳିବ ଲୋ ଆମକୁ । ଆମ ଦୁଃଖରେ ଆସେ ପଡ଼ୁଛୁ । ଗାଁ ମଣିଷକୁ ମୋର ଭାରି ଡର ।

ସବୁକଥା, ବାର ବରଷ ଆସି ଝଟିଲଣି ମତେ । ଦେହ ମନ ଯଉବନ ଛୁଇଁଲଣି ।

ଭରା ଯଉବନ ଉଠାଣି ଜୁଆରକୁ ଆଜ ଅଟକାଇ ରଖିବାକୁ ମୋର ଆୟତ୍ତ ନାହିଁ । ଉଡ଼ା ଚଢ଼େଇମିତ ମନ ଉଡ଼ିଯାଏ କାହିଁ କୁଆଡ଼େ । ବୋଉ କଥା ଗୁଡ଼ାକ ମୋର ଏ କାନେ ପଶି ସେ କାନେ ଗଳିଯାଏ ।

ସକାଳ ପାହିଲେ ମୁଣ୍ଡ ପସରା ଦେଇ ବୋଉ ଚାଲିଯାଏ ଗାଁ ଗୋହିରୀ ମୁଣ୍ଡ ଆଡ଼େ । ଘରେ ରହି ମୁଁ ସବୁ ପାଇଟି ପଇର କରେ ।

ଆଜିକାଲି ବେଶୀ ବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୋଉ କୋଉଠି ରହେ-ନାହିଁ । ଯୁଆଡ଼କୁ ଯାଉ, ସଞ୍ଜ ନ ବୁଡୁଣୁ ଆସି ଘରେ ।

ଏକା ସଙ୍ଗରେ ସୁକନାମୀ, ମୁଁ ବୁଲି ଯଉବନ ସୀଈରେ ଗୋଡ଼ ଦେଲୁ । ତାଙ୍କର ବି ଏଣିକି ଘାସ କାଟି ଯିବା ବନ୍ଦ । ବୋଉ ଗାଁକୁ ଗଲେ ସୁକନାମୀ ବେଳେ ବେଳେ ମୋ ପାଖକୁ ଆସେ, ଦହେଁ ଦୁଃଖ ସୁଖ ହେଉ ।

କଅଁଳ ପିଲି ବୟସର ଖେଳ କୁଦିହେଲ ଆମର ବେଶୀ ମନେ ପଡ଼େ । ନଈ ଅରୁଡ଼ି ଆଡ଼ର ଘାସକଟା କାହାଣୀ ପକାଉ । କେଇଟା ଦିନରେ ଆକାଶ ପାତାଳ ଉପାଡ଼ୁ । ଦୁଃଖରେ ମନ ଆମର ମରିଯାଏ ।

ବୁଲି ବେଶୀ ଅମ ସାଇକି ଆସେ ନାହିଁ । ବାପ'ମାକୁ ତାର ଭାରି ଡର ।

ଚଢ଼ି ଅନ୍ଧାରୁ ଦେଖେ, କାଖରେ କୋଣ୍ଡି ନେଇ ଯାକି ଘନା'ଇ ନଈ ଅରୁଡ଼ି ଆଡ଼େ ଯାଉଛନ୍ତି । ଚାଲି ଦେହରେ ଅନୁମାନ କରେ, ଯିମିତ ମତେ ସେ ପଛରେ ଯିବାପାଇଁ ଇଙ୍ଗିତ ଦଉଛନ୍ତି । ସେ ନାଭି ମୋ ଆଡ଼େ ଶେଷ ଚାହାଣି ଢାଳିଦେଇ ତାଙ୍କ ଧନ୍ଦାରେ

ବାହାବଯାନ୍ତ୍ର । ଅଧା ଲଜରେ ତାଙ୍କ ଆଡକୁ ସବୁ ଡେବରଣ୍ଟ ଗୃହାଣିଟିଏ ଜହଣା ଭଳି ଢ଼ାଳାଦେଇ ଟିକିଏ ମୁଁ ହସିଦିଏ । କେବେଳେ ବେଳେ ମନେ ହୁଏ, ଯେ ଯାହା ଭାବୁ ପଛେ ମୁଁ କୋଢ଼ ଝୋଟେଇ ମୁଣ୍ଡେଇ ତାଙ୍କ ପଛରେ ବଡ଼ ରାସ୍ତାରେ ଗୋଡ଼ାଇବ । କହିବ—ଘନା'ଇ ସେଦିନ ଭଳିଆ ଆଜି ମୋ ହାତପାଧୁଲି ଛୁଇଁ ଅନୁଭବ କଲ । ଆଜି କେଡ଼େ କଅଁଳ, ଛନଛନ । ତମ ସାଙ୍ଗରେ ଆଗମିତ ମିଟ୍ ନାହିଁ ବୋଲି ମନ ଖରାପ କରୁଛକି ? ସେଇଥିପାଇଁ ବଳେ ଆଜି ମୁଁ ତମ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇଛି ପରା ।

ଘନା'ଇ ଆଖି ମତେ ଆଗରେ ଚାଲିଇ ଯେସ ପଛରେ ରୁଳିଦେବ, ହତାଶାର ଶବ୍ଦ କାହିଁ ମୋର ଗଳା ଭିତରେ ପଶିଯାଏ । ମନ ମୋର ଦୁର୍ବଳତାରେ ଶଙ୍କିଯାଏ । ଦୁନିଆ ମଣିଷଙ୍କର ସନ୍ଦେହ-ଭରା ଆଖି ଗୃହାଣି ଆଗରେ ପାହାଡ଼ପରି ଠିଆ ହୋଇଯାଏ ।

× × ×

ଅଠ ଦିନେ ।

ପଡ଼ିଥାଏ ସେଦିନ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁନେଇଁ ।

ଢାଉଅ କସ୍ତା ଖଣ୍ଡେ ବେଢେଇ ହୋଇ ଦୁଆର ଅଗଣାରେ ପଡ଼ିଥିବା ହଳଦୀ ଗରଗର ଶିଳ ଉପରେ ସେଦିନ ବଡ଼ ଗୁଞ୍ଜଳ ଦ'ଟା ବାଟି ବସିଥାଏ ମୁଁ । ବୋଉର ସେଦିନ ଗାଁ ଗଣ୍ଡା ଯିବା ବନ୍ଦ । କାମ ମତେ ଏଣେ ବରଗି ଯାଇଥାଏ ଗାଁରେ କାଃ ବାଡ଼ିରୁ କି ମବବା ଅଣିବା ପାଇଁ । ଘରଟା ଶୂନ୍‌ଶାନ ଲାଗୁଥାଏ ମତେ । ସୁନିଜନାମାଙ୍କ କହିଥିଲି ଯେ ତାର ଏତେବେଳଯାଏ କାହାଁକୁ ଦେଖାନାହିଁ । ପିଠାପଣା କରିବାରେ ବେସ୍ତ ଥିବ ସେ । ଘର ପାଇଁଟି କୋଉଟି ସବୁଥିବ ଦେ ପୂର୍ତ୍ତି କରିବାକୁ ଗାଁରୁ ଅସିବ ।

କୁଅଁଡ଼କୁ ନଜର ନ ଦେଇ ମନ ନଗେଇ ପିଠଉ ବାଢୁଥାଏ। ଗ୍ଲାଇ ନେଉଥିଲଣି ଅସ୍ତ।

ବାଟି ବାଟି ଅଣ୍ଟା ପିଠି ନାଟି ଗଲାଣି। ହାତ ଦ'ଟା ଘୋଳେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଲାଣି, ତଥାପି ମୁଁ ଉଠୁନାହିଁ। ଏତକ ସାରିଲେ ତ ଯାଇଁ ଉଠିବି। ପଛରେ କେତେବେଳେ ଅସ୍ତି ଘନା'ଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ। ଓଲଟା ମୁଁ, ତାଙ୍କ ଅସୁବା ହେଲ ଠଉରାଇ ପାରି- ନାହିଁ। ସେ କେତେବେଳୁ ମତେ ଲରେଖି ଚାହିଁଲେଣି। ଗଡସ୍ଥାନ କାଠ ପିଢ଼ୁଲାଟି ସବ ପହଁଡ଼ ହବ ବା କଅଣ ସେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାନ୍ତି।

ଖରାଦିନିଆ କଠିଣ ମେହେନତରେ ଦେହ ମୋର ଝାଳ ସରସର ହୋଇ ଯାଇଥାଏ। ଝାଳରେ ଭିଜି ଢାଉଆ କସ୍ତା ଖଣ୍ଡିକ ଜୁଡୁ ବୁଡୁ ହୋଇଗଲାଣି ମୋର। ମୁଣ୍ଡ ଉପରୁ କେତେବେଳେ ଓଢ଼ଣି ଟା ଖସି ପଡ଼ିଛି। କେହିତ ଖଞ୍ଜାରେ ନାହାନ୍ତି, ଲଜ କବିଅନ୍ତି କାହାକୁ।

ଠିଆ ହୋଇ ହୋଇ କେତେବେଳକେ ଘନା'ଇ କହିଲେ — ସୁସ୍ତି ? ଏବେ ତ କାମକୁ ଭାରି ମଜଭୁତ ହେଲଣିଲେ। ଯା'ହେଉ ଏତେଦିନେ ମାଉସୀଙ୍କର ଦୁଃଖ ଫେଡ଼ିଲୁ।

ଏବେ ଅଉ ବୋଉ ଥିବାବେଳେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥା- ବାର୍ତ୍ତା ହୁଏନା। ସେମିତ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ପଦେ ଅଧେ। ଅଉବି ସେ ଯାଡ଼କୁ ବେଶୀ ଯା' ଆସ କରନ୍ତି ନାହିଁ। ତାଙ୍କ ମନ ତାଙ୍କୁ ଗଚ୍ଛି କି କଅଣ।

ତାଙ୍କ କଥା କାନରେ ବାଜିଲାଠୁଁ ଡରଭର ହୋଇ ସଙ୍ଗାଡ଼ି ସୁକୁଡ଼ି ବସିଲି। ମନ ଭିତରେ ଫୁଲକର ସୁଅ ଛୁଟିଥାଏ, ନର୍ତ୍ତ ଆକାଶରେ ଚଲି ବଉଦ ଭାସିଲ ପରି। ନରମ ଗଳାରେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପରତ ଉତ୍ତର ଦେଉଥାଏ।

ଲାଜ ଲାଜ ହୋଇ କହିଲି—ଅଉ କଣ ସବୁଦିନେ ମଠେଇ ଥାନ୍ତି କି ?

ଘନା'ଇ ହସିଲେ ।

ବାଟଣା ଘଷିଦେଇ ସବୁ ଖଟଣ୍ଡ ଅସନା ପାଇଁ ମୁଁ ଉଠିଆସିଲି ।

ଘନା'ଇ କହିଲେ—ନାହିଁ ଲୋ, ଅସନା ଥାଉ । ଆସିଥିଲି ଯାଉଛି ଟିକିଏ । ମାଉସୀ କାହାନ୍ତି ?

କହିଲି—ଗାଁରେ'କା ବାଡ଼ିରୁ କଣ ସରବା ପାଇଁ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଘରେ ତୁ ଏକା ?

କହିଲି—ସାଙ୍ଗଟିଏ କୋଉଠୁ ଅଣିବ ।

ଘନା'ଇ କହିଲେ—ତୋ ମୁକ୍ତନାମୀ ?

କହିଲି—ପୁନେଇଁପର୍ବଦିନେ ତା ମା' ଅଜା ତାକୁ ଘୁଞ୍ଚୁଛନ୍ତି ।

ଘନା'ଇ ହସିଲେ । କହିଲେ—ଗୋଟାଏ ଖବର ଦବାକୁ ଆସିଲି, ସୁଶ୍ରୀ ।

କଥାରେ ତାଙ୍କର ହୁଁଆ ଦେଇ କହିଲି—କଣ କହୁନା ।

ଘନା'ଇ କହିଲେ—ଟାଁ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପାଖରେ ରାତରେ ଆଜି ଆମେ ଯାତ୍ରା କରୁଛୁ । ଯିବନା ସବୁ ଦେଖି ?

କହିଲି—ସତେ ଘନା'ଇ । କି ସମାଜ ହେବ ?

ଘନା'ଇ କହିଲେ—କେଦାର-ଗଉରୀ ।

ଯିଦ କଲମିଜ ପଚାରିଲି—ତମେ କ'ଣ ହେଉଛ କହିଲ ଦେଖି ।

ଘନା'ଇ କହିଲେ—ତୁ ଗଲେ ଦେଖିବୁ ନାହିଁ ।

କହିଲି—ରାଜା କି ରାଣୀ, ଅଗେ କୁହ ।

ସେ କହିଲେ—ରାଜା ।

ମନେ ମନେ ଭାରି ମୁଁ ଖୁସି ହୋଇଗଲି । ଯାଉଛନ୍ତି ସଅଳ ସଅଳ ଚକୁଳି ଦେଇଥା ଯୋଗାଡ଼ ଦେବି । ବୋଉ ଆସିଲେ ତାଙ୍କୁ ଜଗେଇବ, ଯିମିତ ଆଗରୁ ଯାଇଁ ସେଠି ଯାଗା ମାଡ଼ି ଆସିବ ।

ଘନା'ଇ କହିଲେ—ଯାଉଛନ୍ତି ସୁଖି । ମାଉସୀ ଆସିଲେ କହିବୁ । ତୁ ଖଣ୍ଟପୁ ଯିବୁଟି ?

'ହଁ'ଟିଏ ମାରି ହସିଦେଲି ।

ଯେତେ ତାଙ୍କୁ ଚହାଇଲି, ସେ ମୋତେ ବସିଲେ ନାହିଁ । ଜାଣେ ଠେଇଁ ତ ତାଙ୍କର ମନ । ବସୁଛନ୍ତି ଥିର ହୋଇ କୋଉଠି ?

ଘନା'ଇ ସଡ଼କ ଉପରକୁ ଚାଲିଗଲେ । ମୁଁ ଅଣ ବାଟି ବସିଲି ।

ସଡ଼କକୁ ଲାଗି ଅମ ଖୋଲା ଚାଲି ବକଠକ । ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ମୁହରେ ବରଡ଼ା ତାଟି ଦେଇହୁଏ । ତାଟି ଖୋଲିଲେ ଗଲ ଅଇଲ ମଣିଷ ସଭିଁଏ ଅମ ଦୁଆର ଭିତରକୁ ଦୁଶିବେ ।

ଦିନ ରତ ଚଡ଼ ହେଲଣି । ଗଛ ବୁରୁଛ ଉପରେ ସୁନା ପାଣି ଭଡ଼ଦେଇ ଦୂର ସୁ ଛୁପ ହସିଲେଣି ।

ଅଣ ବେହେରଥା ହାତରେ ଧରି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଉଛି ବୋଉ ପଛରୁ ଡାକି କହିଲା—ନେ ଲୋ ସୁର ସାରୁ ପୋଇଖାଡ଼ ଏତେତକ । ତୁଣ ତରକାରିରେ ତୋର ତ ଭାରି ସଉକ । ଚଅଁଳ କ'ଣ କରୁଛୁ କହଦେ । ଗିରମ ଦେବତାଙ୍କ ପାଖରେ ଟା ବୁଅଲ କୁଅଡ଼େ ଯାତରା କରୁଛନ୍ତି ଲୋ—

ଚତୁରେଇ ହୋଇ ପଚାରିଲି—କଏ କହୁଥିଲା, ବୋଉ ?

କହିଲା—ଏଇ ନରଖରମା ମତେ ତ କହିଲା ।

ହସି ହସି କହିଲି - ଘନା'ଇ ତତେ ଖୋଜୁଥିଲେ ପରା ।

ବୋଉ କହିଲା—ଅଟକାଇଲୁନି ? ପୁନେଇଁ ପରବଦନେ ପୁଅଠା ଗହିବ ଘରେ ଖଣ୍ଡେ ଚକୁଳି ଚାଖିଥାନ୍ତା ।

କହିଲି—ମୋର ସେ କଥା ମନେ ନାହିଁ ଲୋ । ସେତ ଅସ୍ଥି ଠିଆ ଠିଆ ଚାଲିଗଲେ । ଖାସ ଏଇ ଯାତ୍ରା କଥା କହିବାପାଇ ଆସିଥିଲେ ।

ବୋଉ କହିଲା—ଏ କଥା ତତେ ସେ ଆଗରୁ ତାରକର ଗଲାଣି ।

ମୁଁ ଖୁସିରେ ମୁଣ୍ଡ ହୁଙ୍କାର ଦେଲି ।

ଆକାଶ ମଥାରେ ରୂପା ଟିକିଲି ମିତ ଜହ୍ନ ଫୁଟି ଦିଶିଲା । ଗାଁ ଗୃହପିଠି ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ ହାଲୋଳମୟ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ବୋଉ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ମୁଁ ଉଚ୍ଛନ୍ନ । ତରତର ହୋଇ ପିଠା ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଖାଇଦେଇ ଯାତ୍ରା ଦେଖି ବାହାରିଲୁ ।

ଘର ବଟୁଆଟିରେ ଚାବି ପଡ଼ିଲା । ଦାଣ୍ଡଦୁଆର ମୁହଁରେ ବରଡ଼ା ତାଟି କିଳିଦେଲୁ ।

ଗ୍ରାମ ଦେବତୀଙ୍କ ପାଖରେ ଯାତ୍ରା । କେଉଁଠୁ ମୁଲକରୁ ମଣିଷ ଆସିଛନ୍ତି ଦେଖିବା ପାଇଁ । ମରଦ ଗୁଡ଼ାକ ଗୋଟାଏ ପାଖରେ, ଆମେ ବସିଥାଉ ସବୁ ଅଲଗା । ଯାତ୍ରା ହେଲା । ମାଇପେ ଗୁଡାକ ଗୀତ କ କଥା କିଛି ଶୁଣାଇ ଦେଉ ନ ଥାନ୍ତି । ବାର ପରକାର ଗପ ପକାଇ ଥାନ୍ତି ।

(ନରଖର ବୋଉ ମାଉସୀ ବେଲସାର ଆଉ ସହି ପାରିଲା ନାହିଁ । କହିଲା—ମା'ଲୋ ! ଏ ମାଇପେ ଗୁଡ଼ାକ କଣ ହଉଛନ୍ତି ଲୋ । ଗପ ଯୋଡ଼ିବାକୁ କଣ ଆଉ କୋଉଠି ଯାଗା ନାହିଁ । କାହାର ପୁଅ ଘେରସ୍ତ କଥା, କାହାଘରେ କ ତରକାରି ହେଇଥିଲା—ଯାତ୍ରା ଭିତରେ ଏଇଯା ପକାଇଛ । ଛି-ଛି-ଛି ଟିକିଏ ପାଟି ବନ୍ଦ କରଲୋ । ଯାତ୍ରା ଦେଖି ଆସିଛ । ଏମିତ ଚବର ଚବର ହେଉଛ କାହିଁ କି ?

ସେଇ ଘଣ୍ଟକେ ସଭିଏଁ ଚୁପ୍ ହେଇଗଲେ । ମୁଁ ବସିଥାଏ ମାଈଠଙ୍କ ଘଟା ଆଗରେ ଯାଇଁ । ପାଖରେ ମୋର ସୁଙ୍ଗନାମୀ, ବୁଲି ଆଉ କରଣ ଘର ଝିଅ ପ୍ରୀତି ଅପା ବସିଥାନ୍ତି । ବଡ଼ ଘରର ଝିଅ ସେ । ପୁରାଣ ଶାସ୍ତ୍ରର କେତେ ଜାଣନ୍ତି, ଭାରି ମେଳାପି ମଣିଷ । ଦେହରେ ଚାଦଚ୍ଛେଦ ଟିକିଏ ନାହିଁ । ଭଦସ୍ତା ଏଇ ଗ୍ଳଣିପୁର ଗାଁରେ ବାହା ହେଇଛନ୍ତି । ବାପ, ମାର ଗୋଟିଏ ଝିଅ ବୋଲି ଭାରି ଗେଲ ବସର । ରଜ ପରବରେ ଖୁସିରେ ବାପ ତାଙ୍କର ଶାଶୁଘରୁ ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି ।

ଗୃହଦେଁଯାଙ୍କ ଯାତରା ଦେଖୁଥାଉ । ମୁଁ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଯାତରା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ ।

ଆଜି ଏ ପୁନେଇଁ ରାତିରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦଅ ପରି କାହାର ଏ ସୁନ୍ଦର ମୁହଁଟି, ଭାରି ଉଉଲ ଝାଉଲ, ବେଶ ଚକଣ ଚୃକଣ ।

ଛନଛନିଆ ମନ ମୋର ଏକାବେଳକେ ବିଭୋର ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ଘନା'ଇ ନାଁ ଏ ° କି ସୁନ୍ଦର ରୂପମ । ସାଙ୍ଗମେଳରେ ତାଙ୍କୁ ଏକ ଆଖିରେ ଚାହିଁଥାଏ । ନିରଳସ ଆଖିରେ ନିଦ ଆସୁନି ଆଜି ।

ଅଲୋ, ଚାହୁଁଛୁ କଣ ? ସେଇ ଘନା'ମ । ଦ ବରଷ ତଳ ଘାସକୁ ଗିଚା ସାଙ୍ଗ ପରି । ଗାଁକୁ ଯା'ଲେ ।

କହୁ କହୁ ସୁଙ୍ଗନାମୀ ମତେ ଠେଲିଦେଲା । ଘନା'ଇ ଏତେ ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ ବାରିନେଇ ମତେ ଅନାଇଁରେ ଚାହୁଁଥାନ୍ତି ।

ମୁ ସୁଙ୍ଗନାମୀ ଉପରେ ଚିଡ଼ ଉଠି କହିଲି—ତୋର କେଦେଖୁଛୁ ସବୁଠେଇଁ ଏଇ ବେପାର ।

ଚୁଟ୍‌ଚୁପିଆ ଗେଲ କଥା ପଦେ ପଦେ କହିଦେଇ ହସରେ ସେ ଗଡ଼ିଯାଏ । ଭାଲ ଦେବାକୁ ତା ସଙ୍ଗରେ ବୁଲି । ପ୍ରୀତିଅପା କିଛି ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ ଅମ କଥାରୁ ।

ମଜାଟା ମୋର ଥାଏ ଘନା'ଇଙ୍କଠି ଲକ୍ଷ । ଘନା'ଇ ହେଉଛନ୍ତି ନାଁରେ ହେଦାର, ଅଉ ନଇ ସେଗ୍ରାର ପାଣୁଆ ବଇଶମ ପୁଅ ସଉରଅ ହେଉଛି ଗୌଷି । ସଉରଅକୁ ଦେଖି ହାଡ଼ ମୋର ଗୋଟି ପଟେଣି ଜଳିଗଲା । ଭାବିଲି, ଘନା'ଇଙ୍କ ମିତ ବରକୁ ସଉରଆ କି କନିଅ !

ତୁଣ୍ଡ ପଇଟୁଥାନ୍ତି କି ଘନା'ଇଙ୍କି ଡାକି ଜନେଲାରେ କହନ୍ତି, ଘନା'ଇମ । ସଉରଅ ଯୋଉ ଚଢ଼ଚଢ଼ିଆ ଶାଢ଼ୀ ଖଣ୍ଡିକ ପିନ୍ଧିଛି, ମତେ ସେ ଖଣ୍ଡିକ ପିନ୍ଧେଇ ଦେଲ । ସଉରଅ ମୁହଁରେ ଯୋଉ ପାଉଡର ବୋଳିଛି, ହାତ ଗୋଡ଼ରେ ଯୋଉ ଗହଣା ଗଣ୍ଠି ନାଇଛି, ମତେ ସେଇଥିରେ ସବୁ ସଜାଇ ଦିଅନ୍ତ । ଦେଖିବା, ତମ ପାଖରେ ମୁଁ କିମିତ ସାଉଛି । ମୁଁ ଭାବି ଭଲ ସାଜିବି ଯେ । ପରତେ ଯିବ ନାହିଁ ସିନା ମତେ । ସଉରଆ ବେଶୀ ମୋଠୁଁ ସୁନ୍ଦର ନା ବେଶୀ ଟେହେଙ୍ଗିବନ୍ତ । ଘନା'ଇ ! ତମେ ମୁଁ ସାକ୍ଷାତ୍ ରାଧା କୃଷ୍ଣ ମିତ ଦିଶନ୍ତେ । କୁହେଁ ? ଅଜଠୁଁ ଦିନ ବାର ହିସାବ କରି ରଖ, ତମ ଘରକୁ ଯେତେବେଳେ ମତେ ନୂଆବୋଉ କରି ନେବ ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ଏଇଭଳି ବେଶ ମତେ ସଜାଇବ । ନାଁବେଲାରେ ଡାକି ମୁଁ କହିବି—ଘନା'ଇ ତମେ ତ ହେଦାର ହେଉଛ, ଅଉ ମୁଁ, ତୁଳନା କଲ ସଉରଅକୁ ଅଉ ମତେ ? ପସନ୍ଦ କିଏ ହେଲା ? ସିଏ ନା ମୁଁ ?

'ଘନା'ଇଙ୍କ ହସ ହସ ମୁହଁ ସେତେବେଳେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳି ଉଠିବ ।

ସତେ ବିଧାତା କପାଳରେ ଏହା ଲେଖିଛି ? ଘନା'ଇଙ୍କ ମିତ ଦିବ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ବରର ହାତ ଧରିବାକୁ ? ଭାବିବାବେଳେ ମୁହଁ ଉପରେ ଦୁଃଖର ଛାୟା ପଡ଼ିଯାଏ ।

ଯାତ୍ର ଅଧା ହେଲଣି, ପ୍ରୀତି ଅପାଙ୍କୁ ଚାହିଁଲି । ଭାବ ସେ ାନ୍ଧ ଛନ୍ଦ । କେବ ଢେରା ହୋଇ ଲୁହ ବହୁ ଯାଉଛି ତାଙ୍କର । ପଚାରିଲି—ଅପା, କାନ୍ଦୁଛ କାହିଁକି ?

ସେ ବୁଝେଇଲେ ମତେ କେଦାର ଗୌରୀ ରହସ୍ୟ । କହିଲେ, ମିଳନ ପାଇଁ ଦୁଇଟା ଜୀବନ କି ଛଟପଟ ହେଲ । ନିର୍ମମ ସମାଜ ତାଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣିଲ ନାହିଁ । ଶେଷରେ କୋଉ ଅଗ୍ନାଅଗ୍ନୀ ନସ୍ତରେ ଜୀବନ ଦୁଇଟା ଚାଲିଯିବ । ଯେତେ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଣିଷ ପ୍ରେମର ମହିମା ନ ବୁଝିବ ସେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମାଜ ଜଳି ପୋଡ଼ି ଭସ୍ମ ହେଉଥିବ । ଏଭଳି ସମାଜ ନ ରହିବା ଭଲ । ଏ ଭଳି ସମାଜ ମୁହଁରେ ନିଆଁ ଲଗୁ । ଆହା ! କେଦାର ଗୌରୀ ! ପ୍ରକୃତରେ ତମେ ପ୍ରେମର ଦେବତା ।

ଅପାଠୋଇ ହୁଏ ମୁଁ । ଏ ଶାସ୍ତ୍ରର କଥା ବୁଝିବି କୁଆଡୁ । ତିକି ବୁଝିଲି ବର କନିଆ ରାଜିହୁଆ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାଙ୍କର ାହାଘର ହେଲନାହିଁ । ଶେଷରେ ଦୁହେଁଯାକ କୋଉ ଅଗନା- ଗନୀ ବନସ୍ତ ଭିତରେ ଜୀବନ ହରାଇଲେ ।

ଭାବିଲି, ଘନା'ଇଠି ମୋର ଏତେ ଶରଧା କାହିଁକି ? ମୁଁ ାହିଁକି ତାଙ୍କୁ ଏତେ ସ୍ୱତଦିନ ଝୁରୁଛି ? ଯାହାପାଇଁ ଅଖିରୁ ମୋର ନବରତ ଲୁହ ଝରେ ପୁଣି ସ୍ନେହ ଅଖିରେ ମରି ଯାଉଛି ତାଙ୍କ ାଙ୍ଗରେ ଯେବେ ମୋର ମେଳନ ନ ହୁଏ । ଦୁଃଖ ଭରା ମନଟି କଳ ହୁଏ ।

ଅଧା ଦେଖା, ଅଧା ଲୁଚି ଗୁପିଚୁପିକିଆ ଜହ୍ନଅଲୁଅ ଭିତରେ ର ଅମ୍ବଗଛଟିଏ ଫୁଟି ଦିଶୁଥାଏ । ନିଶାଚର ପକ୍ଷୀ ଯୋଡ଼ିଏ ବସି ାଙ୍କ ସଂସାର ମେଲ କାହାଣୀ ସେଇ ମେଲ କହୁଥାନ୍ତି ।

ସ୍ୱପ୍ନକାମୀ, ଭୁଲ୍ ମୋର ଢଙ୍ଗରଙ୍ଗ ଠଉରେଇ ଭ୍ରଟ ହସୁଥାନ୍ତି । ମୁଁ ଛାତତଳେ ଅନାଗତ ଭବିଷ୍ୟତର ସୁଖ ଲହରୀ ଖେଳଉଥାଏ ।

ଯାତରା ସରିବା ଉପରେ । ମାଇପୀ ମହଲରୁ ବୋଉ ଅଗେ ଲଟି ଅସି ମତେ ଉଠାଇଲା । କହିଲା—ଆ ସୁବୀ, ଘରକୁ ଯିବା । ମୁଁ କହୁଥାଏ—ଅଉ ଟିକିଏ ରହମ । ହେଇ ସରିଲାପରି ।

ସେ ପାଖରୁ ଜରଖବେବୋଉ ମାଉସୀ କହିଲା—ରହଲେ ଗୁରିଆ ବୋଉ, ବୋଉ ଛୁଆ ନେଞ୍ଜିସ ଯେ ଏତେ ତରଭର ହେଇ ଉଠି ପଳଉଛୁ । କହୁ କହୁ ଅସି ସେ ବୋଉ କାନକୁ ଧରିଲା ।

ବୋଉ କହିଲା—ନାହିଁ ଲେ ଭଉଣୀ । ଏ ନଅଁ ନଗା ଗାଁକଥା କହନା । ମା' ଝିଅ ଦି'ଟା ଘର ଦୁଆର ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଛୁ । ତେଣେ ଚୋର ମୋ କାଗେଜ ଗଛରେ ହାତ ମାଇଲେ ମୋ ନାଟଦେଖା ସଉକ ଛାଡ଼ିଯିବ ।

ମାଉସୀ କହିଲା—ରହ,, ଅଉ ଘଡ଼ିକେ ସଭିଏଁ ଯିବା । ହେଇ ଅନାଲେ ଏ ବମସାହୁ ପୁଅ ଘନିଆକୁ । କେତେ ଟିକେ ଛୁଆ । ଏତେ ଗୁଣ ଚାଟି ଅଛନା । ଗଉଣୀଠା ପାଇଁ କେତେ ବିକଳ ହେଇ କାନ୍ଦୁଛି ଲେ ।

ବୋଉ କହିଲା—ହଁ ଲେ ଭଉଣୀ, ସେଇ ଟୋକାଟାର ଏ ବିକଳ କାନ୍ଦଣା ଦେଖି ମୋର ଏଠି ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉ-ନାହିଁ । ପର କହୁଛିଲେ ଭଉଣୀ, ସେ ପିଲଟି ଏ ଗାଁରୁ ବାହାର । ବାପ, ଅହଙ୍କାର ଟିକିଏ ନାହିଁ ଚାଟି, ଭାରି ଗୁଣର । ପାଉଁଷ ଭିତରେ ପଦ୍ମ ଫୁଟିଛି ଲେ ।

ମାଉସୀ ବୋଉ କଥାରେ ମୁଣ୍ଡ ହୁଙ୍ଗାରିଲା ।

ବୋଉ ପୁଣି କଥା ଲଅସରେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ଅନନ୍ଦ ମୋର କହିଲେ ନ ସରେ । ଘନା'ଙ୍କ ଗୁଣ ପରଶଂସା ଛାତତଳେ ମୋର

ଅନନ୍ଦର ଝଡ଼ ବୁହାଉଥାଏ । ଘନା'ଇ ମୋ ଅଖିରେ ମଣିଷ ନୁହନ୍ତି ଦେବତା ।

ଯାତର ଭାଙ୍ଗିଲାରୁ ସଭିଏ ଯେଝା ଘରକୁ ଚାଲିଲେ । ଯୁବକ-ଜାନୀ, ବୁଲ ସଭିଏ ଉଠିଲେ । ପ୍ରୀତିଅପା ତାଙ୍କ ସାଇମାଇପଙ୍କ ମେଳରେ ଯାଇଁ ମିଶିଲେ । ଆମ ବଡ଼ମା ନୂଆ'ଉ ସେ ପାଖରେ ବସିଥିଲେ, ସେ ବି ଉଠିଲେଣି । ସବା ପଛରେ ପଡ଼ିଥାଉ, ମୁଁ, ଜରଖର ବୋଉ ମାଉସୀ, ବୋଉ ।

ପୁନେଇଁ ଅଲୁଅ ଭିତରେ ଭଜନର ଭଜନହେଁ ବାଉ ହେଇ ଦଣ୍ଣୁଆଉ । ମନ ଭିତରେ ମୋର ପ୍ରେମ-ପୁନେଇଁର ଅଲୁଅ ଝିଲମିଲ ହୋଇ ଚହଟି ଯାଉଥାଏ । ଅଲୁଅ ଭିତରେ ଘନା'ଇ ସତେ ଯେମିତି ମୁହଁରେ ଜଇଫୁଲିଆ ହସ ଫୁଟାଇ ଅସୁଛନ୍ତି, ମୁଁ ଜଣେ ଦୂରରେ ଓଢ଼ଣା ଟାଣି ତାଙ୍କ ଅଗରେ ଠିଅ ହେଇଛି । ଅଭିମାନରେ କଥା କହୁନି । ଘନା'ଇ ହସି ହସି ମୋ ପାଖକୁ ଲାଗି ଅସୁଛନ୍ତି, ପରେ ଶରଧାରେ ତାଙ୍କ ହାତ ଭିତରେ ମୋ ହାତ ରଖି କହୁଛନ୍ତି—ଗଉରୀ ହରୁ ପରା, ଅଉ ଏତେ ଅଭିମାନ କରୁଛୁ କାହିଁକି ? ଜାମିପରେ ମୁଁ ଲାଜ-କଣ୍ଠ ଭାଙ୍ଗି ହସର ଲହର ଖେଳେଇ ଦେଉଛି ।

ମଲ ! ମଲ ! କେତେବାଟ ଭାବନାରେ ଚାଲି ଆସିଲିଣି ମ । ଆସି କେତେବେଳେ ଆମ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରମୁହଁରେ ଠିଆ ହେଇଗଲିଣି ଜଣାନାହିଁ ମତେ ।

ବୋଉ ମାଉସୀ ବି କହିଲା—ଯଆଲେ ଭଉଣୀ । ରାତି ଆସି ପାହୁବା ଉପରେ । ଆଖି ଟିକିଏ କଷା ପଡ଼ିବ ବି ନାହିଁ, ଏଇକ୍ଷଣି ଭୁକୁଡ଼ା ବୋବାଇବ ।

ମାଉସୀ କହିଲା—ସତଲେ ଭଉଣୀ, ଯାହା ପାର ତା'ହେଉ । ବରଷକେ ଥରେ ଗାଁରେ ଏଇ ଯାତର । ଲୁଆଙ୍କ ଝୁଙ୍କ ଲାଗୁଛି ବୋଲି

ଗାଁରେ ଏତକ କରୁଛନ୍ତି, ନଇଲେ ଏ ଛତିଶି ଝଞ୍ଜଟରେ ପଇସା ଖରଚକରି ଲୋକେ ଯାତର କରୁଛନ୍ତି ।

ବୋଉ କହିଲା—ତା’ ନୁହେଁ ଆଉ କଣ ? ଠାକୁର ଯାହାଙ୍କୁ ଆଦରରେ ରଖିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଲୋଭ ତ ମା’ କାହିଁରେ କ’ଣ ? ଏଇ ଦେଖୁନା ଆମ ଗୁଡ଼ଆ ସାହୁପୁଆଙ୍କୁ ! ଯାତରା ଦେଖିବାକୁ ଆଗ, ପଇସା ଟିଏ ଧରିଲେ କେହି ପାଖେ ପଶିବେ ନାହିଁ ।

ମନେ ମନେ କହିଲି—ଆମେତ ଏ ସାଇଲେ ଭେଦା ଦେଇନୁ ? ବୋଉ ମନକଥା ଜାଣିଲାଭଳିଆ କହିଲା—ଏବରଷ ମୋଠୁ କେହି ଭେଦା ନେଲେନାହିଁ ଭଉଣୀ ।

ମାଉସୀ କହିଲା—କୋଉଠୁ ଦବୁଲୋ ତୁ ? ତୋ ଦୁଃଖ ତ ଦଦେଇ ଚଳଉଛି ।

ବୋଉ ତୁନି ପଡ଼ିଲା ।

ମାଉସୀ କହିଲା—ଯାଉଛିଲୋ ଗୁରିଆ ବୋଉ । ଗାଁ ମୁଣ୍ଡକୁ ବୋଲି ଯିବି ।

ବୋଉ କହିଲା—ହଁ ଯାଅ । ସାଙ୍ଗବୁଆଲ ଘୁଣ୍ଟିଛୁଞ୍ଚ ଦେଇ ପଳେଇଲେଣି । ପେଟରେ ବାଟରେ କୋଉଠି ଢଳି ମରିବ ।

ମାଉସୀ କହିଲା—ଲଥାଁ ନଦା ଜୀବନକୁ ମରଣ କୋଉଠି ହେଉଛି ଲୋ ଭଉଣୀ, ଗାତ ଯମ ମତେ ନଦାପାଇଁ ଛିଡ଼ିଲଣି ।

ହସି ହସି ବୋଉ କହିଲା—ମରିବ କାହିଁକି ଗୋ । କଅଣ ଆଉ ଥୋଡ଼ାଏ ଦିନ । ନାତି ନାତୁଣୀଙ୍କ ଲୀଳା କଉତୁକ ଦେଖିନା ପରା ।

ମାଉସୀ କଥାଟାକୁ ହସରେ ଉଡ଼େଇ ଦେଇ ବାଟ ଭାଙ୍ଗି ଚାଲିଗଲା ।

ଦାଣ୍ଡ ଦରଜାରେ ଠିଆ ହୋଇ ବୋଉ ତାଟି ଭିଡ଼ାଇଲା । ମା’ ପୁଅ ଦୁହେଁ ଦୁଆର ଭିତରକୁ ଆସିଲୁ ।

ଆକାଶ ମଝିରେ ପୁନେଇଁ ଜହ୍ନ ବଉଦ ଉହାଡ଼ରେ ସେମିତି ଲୁଚକାଳି ଖେଳ ଖେଳୁଥାଏ ।

ଯା' ଭିତରେ ଦିନ କେତେ ଗଡ଼ି ଗଲାଣି । ଦିନକର କଥା ।

ଗୁରୁବାର ଦିନ ଚମ୍ପାପୁର ହାଟ ପାଳି । ବାଡ଼ୀରୁ କାଟିକି ଲେମ୍ବୁ ଦି'ଡାଳି ପଣ ଦିଅ ବୋଉ ଯାଇଛି ହାଟକୁ । ଫେରିଲା-ବେଳେ ନାନୀ ଘର ହୋଇ ଆସିବ । ନାନୀ ଘର ଛେଦା ଗାଁରେ । ଭେଣ୍ଟେଇ ଟିକାଏ ଉଲରେ ଚଳନ୍ତି । ଚମ୍ପାପୁର ହାଟରେ ବସି, ଗୁଲୁଗୁଲି ଗୁଣ୍ଡି ବେଣ୍ଟ ଦି'ପଇସାରେ ହାତ ଶକଣ କରନ୍ତି । ଭେଣ୍ଟେଇ ହାବୁଡ଼ରେ ବୋଉ ପଡ଼ିଲେ ଆଉ କି ସହଜରେ ଆସୁଛି । କହିତ ଯାଇଛି—ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ହେଉ ପଛକେ ଚାଲି ଆସିବ ।

ନଅଘଡ଼ିଆ ଢୁମ୍ବୁଢୁମା ଖସବେଲୁଣି । କେହି କୁଆଡ଼େ ଗୋଟିଏ ନାହାନ୍ତି । ସୁକନାନୀଙ୍କ ଦି'ଦିନ ହେଲା କହୁ କହୁ ଥକାଲାଣି । ଘରଧନ୍ଦା କୋଉଠି ସରୁଥିବ ଯେ, ସେ ଦଣ୍ଡେ ମେହନତ ବନ୍ଦକରି ମୋ ପାଖକୁ ଆସିବ । ଅଜିତ ବୋଉ ଘରେ ନାହିଁ, ଘର କାହାକୁ ଦେଇଯିବ ? ଯାହା ଯୁଆଡ଼େ ଯାନ୍ତୁ, ଏ କାଟିକି ଗଛକୁ ଗୋରୁରଖା ଗଉଡ଼ଟୋକା କେଇଟା ରଖି ଥୋଇ ଦେଉନାହାନ୍ତି । ବାଡ଼ ମେଲା କରି ଯେ ଇଚ୍ଛା ସିଏ ତୋଳି ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ବୋଉ କୁହାରେ ଏଣିକି ବାଡ଼ି ଘରଆଡ଼େ ସବୁବେଳେ ମୁଁ ଜଗା ରଖିଛି ।

ଦୁଆର ପିଣ୍ଡାରେ ଏକା ବସିଛି, ଝ'ଣ ଗୋଟାଏ ବାହାରୁ ଦୁମ୍ କିନା ଶବ୍ଦ ହେଲା । ଶବ୍ଦଟା ମତେ ବାଡ଼ଆଡ଼ୁ ଆସିଲା ପରି ଶୁଭିଲା । ଝଁଅଟ ଦୁଆର ମଝିକି ଉଠି ଆସି କାଟିକି ଗଛଆଡ଼େ ଆଖି ବୁଲାଇଲି । କିଛିତ ନାହିଁ ।

ମଲା, ମଲା, ପିଜୁଳିଗଛ ଉପରେ ମାଙ୍କଡ଼ଟାଏ । କହିଲି—ହଟ୍, ହଟ୍, ଚଞ୍ଚଳ ନଗିଠାକୁ ଧରି ଗୋଡ଼ାଇଗଲି ବେଳକୁ ନାଁ-

ଲଗା ମାଙ୍କଡ଼ଟା ଟେଁକେନା ଖେଦି ଆସିଲା । ମାଈକ୍ରୀ ମଣିଷ ଯେତେ ଦେଲେ । ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ମୋର ସାହସ କୁଳାଇଲା ନାହିଁ । ଦୂରରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ନଡ଼ିଟାକୁ ତଳେ ବାଡ଼େଇ ଖାଲି ହୁରୁହୁରୁ କରୁଥାଏ ।

ହୁଃ-ହୁଃ-ହୁଃ କରି ପଛରୁ କିଏ ଗୋଟାଏ ହସି ମାରିଲା । ଅନାଇଲି ପଛକୁ । ଲାଜରେ ମୁଁ ସରିଗଲି । ଚିହ୍ନିଲି ସେ ଗଉଡ଼ଘର ନଉଅ'ଇ ।

କହିଲେ—କିଲୋ, ମାଙ୍କଡ଼ଟା ଗଲା ନାହିଁକି ? ପାଖକୁ ଯାଉନୁ । ମାଙ୍କଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ମଣିଷ କାମୁଡ଼ନ୍ତି ପରା ।

ଭାରି ଲାଜ ମାଡ଼ିଲା ମତେ । ନଡ଼ିଟାକୁ ଝାଡ଼ରେ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ଏକା ନିଃଶ୍ବାସକେ ଘରକୁ ପଳାଇ ଆସିଲି ।

ସେହିକ୍ଷଣି ନଉଅ'ଇ ମାଙ୍କଡ଼ ଗୋଡ଼ାଇ ଦେଇ ମୋ ନିକଟକୁ ଆସିଲେ । 'ମୁନ୍ତି ଅଛକି ପୁର ?' ସେ କହିଲେ ।

ସେ ଖରାପ ମଣିଷ ବୋଲି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମୁଁ କଥା କହେ ନାହିଁ ।

ତାଙ୍କର ଏ କଅଁଳ ଗେହ୍ଲା ଡାକ ଶୁଣି ଦାନ୍ତ ମୋର ଚଗାଟି-ଘଣେ ଇଲିଗଲା । ଏ କି ଶୋଭେଇ ଡାକିଲେ ? ମୁଁ ତାଙ୍କର ଭଣଜି ? ଗାଉ ନା ଚୂଲି ! ଘୃଣା ଭିତର ବିଷଟାକୁ ଖୁବ୍ ଯୋରରେ ମୁଁ ଗୁପିନେଲି ।

ଟିକିଏ ରହିଯାଇ କହିଲି—ହଁ, ଅଛି ।

କହିଲେ—ଦ' ଗୁରପଇସାରେ ନେଇ ନା'ରୁ । ଭାରି ଭୋକ ହେଉଛି ଲୋ ।

କହିଲି—ହଉ, ଆଣୁଚି ।

ମନ ଭିତରେ କି ପ୍ରକାର କପଟଭାବ ଲୁଚାଇ ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଜାଲ ପକାଇଲେ ।

ଘରୁ ମୁଢ଼ି ପସରାକୁ ପିଣ୍ଡାକୁ ଉଠାଇ ଆଣିଲି । ଜାଲ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ପଇସାରେ ଅଠକୁଆଁ ମାପିଦେଲି । ପଛରେ ଦି'ଥର ଲଭ ଦି' ଚୋପ ଦେଲି ।

ଘଣ୍ଟେକାଳ ସେ ମୋ ମୁହଁକୁ ଟଳ୍‌ବଲ୍ କରି ଚାହିଁଲେ । କହିଲେ—ତୋ ହାତଟି ସାକ୍ଷାତ୍ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହାତଲୋ । ହଁ, ତୋର ଗୋଟିଏ ପଇସା ହେଲା ସତ ?

ତାଙ୍କ ହାତଗୁଡ଼ାକ ମତେ ଥଣ ଥଣ ଲାଗୁଥାଏ ।

କହିଲି—ହଁ ।

ତା'ପର ସେ ଡ଼େବର ଖୋସଣିରୁ ଟଙ୍କାଟାଏ କାଢ଼ି ମୋ ଆଗରେ ଥୋଇଦେଲେ ।

ମୁଁ ତାଜୁବ୍ ହୋଇଗଲି । କହିଲି—ମୋ ପାଖରେ ଟଙ୍କାକର ରେଜା ନାହିଁ । ଅଜକାଲି ଯୁଗରେ ଗୋଟିଏ ପଇସାର ସଉଦାକୁ ଟଙ୍କାକର ରେଜା କିଏ ଦେବ ?

କହିଲେ—ମୁଁ ତ ତତେ ରେଜା ମାଗୁନାହିଁ ।

ତାଜୁବ୍ ହୋଇ ପଚାରିଲି—ମାଗୁ ନାହିଁ ?

ସେ କହିଲେ—ନାଁ ।

ସନ୍ଦେହଭରା ଆଖିରେ ମୁଁ ତାଙ୍କଆଡ଼େ ଅନାଇଲି ।

ସେ କହୁଥାନ୍ତି—ନେ' ଲୋ, କିଛି ଖରଚବାରଚ କରିବୁ । ବୋଉକୁ ଏ କଥା କହିବୁନି । ବୁଝିଲୁ !

ନେମଃ ମାନକୁ ଲଗି ମୁଁ କହିଲି—ଟଙ୍କା ମୋର କ'ଣ ହବ ? ତମେ କାହିଁକି ଏତେ ଅନୁଗ୍ରହ ଦେଖାଉଛ—ଶୁଣେ ?

ସେ କହିଲେ—ପୁର, ମନ ଖୁସିରେ ଟଙ୍କାଟା ଯାଚୁଛନ୍ତି । ଖରାପ କଣ ହେଉଛି ? ତୁ ଏଥିପାଇଁ କଥା ମଝିରେ ଗୋଟାଏ ଗଣ୍ଠି ପକାଉଛୁ ।

କହିଲି—ଗଣ୍ଠି କଣ ? ଏତ ଉଅଜବ୍ କଥା । ତମଠୁଁ ମୁଁ ଟଙ୍କା ନେବି କାହିଁକି ? ପୁଣି କହୁଛ ବୋଉକୁ ଲୁଚାଇବି ।

କହିଲେ—କିଛିନାହିଁ । ମାଇପି ଲୋକ-ନା ? ଜାଣିଲେ କଅଣ ଭାବିବ ।

କହିଲି ଟଙ୍କା ମୁଁ ରଖିବି ନାହିଁ । ତମ ଟଙ୍କା ତମେ ଫେରାଇ ନିଅ । ବୋଉ ଅସିଲେ ତମେ ତାକୁ ମୁଣ୍ଡ ପଇସା ଦେବ ।

ସହିଲି, ସେ ଗୁମ୍ ମାରିଗଲେ । ତା'ପରେ ଶିଶୁଭୁଲା କଥା ଛଳରେ ମତେ କହିଲେ—ତୁ ବୁଝ, ପୁର । ତୋ'ଠି ମୋର ସ୍ନେହ ଶରଧା ଯେତେ, ଏ ଗାଁରେ ଅଉ କାର ସେତେ ଅଛିନା ?

ସଗରେ ମୁହଁରୁ ମୋର କଥା ବାହାରିଲନି ।

ସେ କହିଲେ—ତୁ ପିଲା ଭାବୁଛୁ ମତେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ତୋର ଭଲଟରେ । ଗାଁରେ ମରଦରୁ ମାଇପେ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ତତେ କିଏ କେତେ ପରକାର କହୁଛନ୍ତି । ତୋ ନାଁରେ ଅଜକାଲି ସବୁଠେଇଁ ସଭ ବସୁଛି । ତୋ ନାଁରେ ସବୁଠି ବିଗୁର । ଏ ଯୋଉ ଘନିଅ ତାକୁ ତୁ କମ ବୋଲି ମନେ କରନା । ସେ ଉପରେ ଉପରେ ଚନ୍ଦେ ଭଲପାଏ । କିନ୍ତୁ ସବୁଠେଇଁ ତୋର ଗୋଇ ହାଙ୍କେ । ଭର ଚୁଗୁଲିଅ ସେ । ତାକୁ ଯେ କ ଚିହ୍ନିଛି ଅଉ ଏ ଦୁନିଆରେ କିଏ କାହାକୁ ଚିହ୍ନିଛି । ତା'ଠି ତୁ ଅଦୌ ଶରଧା ରଖନା । ମୁଁ ଅଜାତ, ଜାତରେ ଗୋପାଳ, ଦହି ଦୁଧ ମୋର ବେଉସା । କିନ୍ତୁ ଖାଲି ତୁ ଯେବେ ମନେକରୁ, ଏକା ଦିନକେ ହାତକୁ ଦ'ହାତ ।

ଚିହ୍ନ ନାହିଁ ମୋର ? ବାପ, ମାଉ ଗୋଟିଏ ପୁଅ, ଗାଈ ମଇଁଷିରେ ଗୁହାଳ ପୂରିଲା, ଦଶ ଦଶ ମାଣ ଜାଳକୂଳିଆ ଜମି । ଚିହ୍ନ ନାହିଁ ମୋର ?

ଗୁଡ଼ାକ ପଚିଶ ଭଳି ଶୁଣି ଯାଉଥିଲି ଏତେବେଳଯାଏ । ଆଉ ସହି ପାରିଲିନି । କହିଲି—ଖାଓ ବନ୍ଦକର ।

କହିଲେ—ନାଇଁରେ ତ ମୁଁ କହୁନି କିଛି । ଆଜି ତୋର ମତ ନବାପାଇଁ ଆସିଛି । ତୁ ଚିହ୍ନୁ ନାହିଁ କହିଲୁ ?

କହିଲି—ଖୁବ ତ ସାହସ ବଢିଯାଉଛି ତମର । ନାଇ ତମ ଟଙ୍କା ନେଇ ତମେ ଆଗ ଗଲ ।

ସେ ଫେରେ କଥାର ଖିଅ ଧରିଲେ । ମୁଁ ଅଉ ସହି ପାରିଲିନି । ରାଗରେ କହିଲି—ଉଠା ଟଙ୍କା ।

ସେ ଅନୁନୟ ବିନତି କରି କହିଲେ—ଟଙ୍କା ରଖିବୁନି, ପୁଅ ?

ମୁଁ ପୁଣି ରାଗ ତମ ତମ ହୋଇ କହିଲି—ଉଠା, ଉଠା ଟଙ୍କା ।

ସେ ଟଙ୍କା ହାତରେ ଧରି ମୋ ଆଡ଼େ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଟଙ୍କାଟାକୁ ମୋ ହାତରେ ଧରଉଥିଲେ । ରାଗରେ ଗର୍ଜିଉଠି ଟଙ୍କାଟାକୁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଉପରକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଲି । ନୂଆ ଟଙ୍କାଟା ଝଣଝଣ ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇ ଟିକି ଟିକି ହୋଇଗଲା ।

ସେ ମୋ ଉପରେ ଗର୍ଜି ଉଠି ଧମକ ଦେଲେ—ଅଚ୍ଛା ଦେଖିବ ତତେ । କହି କହି ସେ ଦାଣ୍ଡେ ଦାଣ୍ଡେ ଚାଲିଗଲେ ।

ଘର ଭିତରକୁ ମୁଣ୍ଡ ପସରାଟା ଉଠାଇ ନେଇ ନେଇ ମୁଁ ଟିକିଏ ଶାନ୍ତିରେ ନିଃଶ୍ୱାସ ମାରିଲି ।

ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ଯେମିତି ମୋର ତେଲୁଲିଆ ବସ୍ତ୍ର ବାନ୍ଧିଥିଲା । ଭାବନାରେ ଆଉ କିଛି ଠିକ୍ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଧୂଳିଆରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ସବୁ ଏତେ ଖରାପ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ଫେରେ । ଟଙ୍କା ଦିଅ ଅସିଛନ୍ତି

ମନ ଭୁଲାଇବା ପାଇଁ । ଯୁବତୀ ଝିଅର ଯାହାଠେଇଁ ମନ ଲାଗି ରହି-
ଲଣି ଏ କଲଣା ଲୋକଟା ଅସିଛି ତାକୁ ଅଲଗା କରିବା ପାଇଁ ।
ଏଡ଼େ ବଦମସ ଚୋରଟେ—। ଘନା'ଇ କେମିତି ସୁନ୍ଦର ଜାଣୁ ?
ତାଙ୍କର କୋଉ ସଙ୍ଗରେ ତୁ ଲାଖିମ । ଝଙ୍କା ମୁହଁ ଦେଖିନ, ମତେ
ଦେଖୁଥିଲୁ । ମୋ ଲାଖିବୁ ? ମୋ ଗୋଡ ଧୂଳିକି ତୋ ଭଳି ଛତରା
ଯୋଗ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି । ଦାଣ୍ଡରେ ମୋ ନାଁରେ ହାଟ ବସିଛି, ବସୁ । ମୁଁ
କାହାରି ନାଲି ଆଖି ଦେଖି ଶଙ୍କି ଯାଇନାହିଁ ଯାହାକୁ ମୋ ମନ
ରୁହିଁଲା ତାକୁ ମୁଁ ଭଲ ପାଇଲି । ସେହି ମୋ ଆଖି ଆଗରେ ଯୋଗ୍ୟ
ସୁନ୍ଦର, ପାଟୁଆ । ତମେ ମୋ ନାଁରେ ବାଗଅଡେ ଗାଇ ବୁଲିବ,
ମୁଁ ଖରାପ । ଲୁଚ । କହ କହ ଶେଷରେ ତମରି ତଣ୍ଟି ଫାଟିବ ।
ଫେଟରେ ମତେ ଗାଁରେ ସଭିଁ ଏ ନିନ୍ଦା କରୁଛନ୍ତି । କରନ୍ତୁ । ମୁଁ କାହୁ
ଗାଁ ବାଲାଙ୍କ ହାତ ଟେକାକୁ ଅନାଇ ନାହିଁ ।'ଅଜି ମୋ ମାଁ' ଦୁଃଖ
ନ କଲେ କାଲି ଅତେ ସାତ ଉପାସରେ ମୁଣ୍ଡ ଗଡ଼ାଇବୁ । ବଖତ
ବେଳେ ତେଲ ଗିନାଏ କି ଲୁଣ ଖାମୁଚାଏକୁ କେହି ଭାଜନ ହେବେ
ନାହିଁ ।

ଏଇ ଦାଉସାଧୁ ଓରମାନା ମେଟଣ୍ଟଇବୁ । କଣ କହିବୁ କହ ।
ମୁଁ ଛାତିକି ପଥର କରି ଦେଇଛି ।

ସହିବାର ଝିଅ ବୋଲି ଅଜି ମୁଁ ଏତେକଥା ସହିଗଲି ।
ନୋହିଲେ ଟିକେଥିଲୁ ଯେମିତି ଅଜି ଭଲରକମ ଶିଖି ଯାଇଥାନ୍ତୁ ।

'ମନକୁ ମନ ବୁଝାଇଲି ତା'ପର । କଅଣ ମିଳିବ ଏ ଛତରାଙ୍କ
କଥାରୁ ମତେ । ନଚେ ଟିକେ ତ ଦୁନିଆ ଟିକେ । ମୋ ନାଁରେ ଗୁହ ଅତେ
ଢୋଲ ପିଟିଲେ ବି ମୁଁ କେବେ ହେଲେ ଟଳିବି ନାହିଁ ।

ଦିନଭର ଘନା'ଇଙ୍କର ଏ ଦୁଆରେ ପାଦ ପଡିଲାନି । ଭୁକୁ
ଭିତରେ ଅକୁହା କଥାଗୁଡ଼ା ଚକର ଦେଉଥାଏ ।

ସଞ୍ଜ ନଇଁ ଆସିଲା ତା'ପରେ ।

ବୃନ୍ଦାବତୀ ପାଖରେ ସଞ୍ଜ ନେଇ ଜାଳିଲାବେଳକୁ ବୋଉ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ବୋଉ ଆଗରେ ଏ ସବୁ କଥା କହିବାକୁ ତୁଣ୍ଡ ପାଇଲି ନାହିଁ । ମୁଁ ଗୁମ ଖାଇ ରହିଗଲି ।

ବୋଉ କହିଲା—ଶୁଣିଥିଲୁ ଲୋ । ବାଟରେ ସେ କହିଆ ଅଟକାଇଲା । ତତେ ନବାପାଇଁ ଆରପାଲିଙ୍କୁ କହିଛନ୍ତି ସେ । କଣ କରିବ ? ନାନୀ ଦେହ ତେଣେ ବେଟହଲିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଦେହରେ ତାଗ କିଛି ନାହିଁ । ହାଡ ମାଉଁସ ଗୃବପଲେ ହେବନାହିଁ । ଖାଲି ଦେହରେ ଯାହା ହାଡ଼ ଗୁଡ଼ିଏ ସାର । ଇଅଟେ ଜରରେ ଝୁଣ୍ଟା ମୋର ବନ୍ଧ ହୋଇ ରହିଲାଣି । ସମସରପୁର ଯୋଗୀ ବଇଦ ଭଣ୍ଡା ଔଷଧ ଦେଉଛି ।

କହିଲି—ଛେଦାରେ ରହିଗଲୁ ନାହିଁ ଶତଠା ?

କହିଲା—ମରିବାକୁ ତ ଫୁରୁସତ ନାହିଁ । ଆଉ ତାକୁ ଛାଡ଼ି ତା'ପରେ ରହିବି କୋଉଠି ? ପୁଅଟା ରହିଲେ ସିଅତେ, ବୋହୂଟା ତାଙ୍କ ବାଟରେ, ଏତେଶତ ଭି, ସେ ପାଖରେ ସେତ ପଡ଼ିଲା ଦେହରେ । କଣ କରିବ ଏବେ ? ଯମ ଏତେ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଉଛି ମତେ ନେଉ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ନାତୁଣୀ ଦୁଆନ୍ତୁ ପରା ।

କହୁ କହୁ ବୋଉ ଶୁଁ ଶୁଁ କାନ୍ଦ ପକାଇଲା ।

ତାକୁ ମୁଁ ବୋଧ ଦେଇ କହିଲି—ଆଉ ନ । କାନ୍ଦନ୍ତୁ ନାହିଁ କି, ନାନୀ ଦେହ ଭଲ ହୋଇଯିବ ଯେ—।

କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ବୋଉ କହିଲା—ହଁ, ଭଲ ହୋଇଯିବ । ଠାକୁର ବସିଆ ଚୁଲିଛନ୍ତି । ଯାହା ଭାଗ୍ୟରେ କରିବେ ।

ପଣତରେ ଲୁହ ପୋଛୁ ପୋଛୁ ବୋଉ ଘର ଭିତରକୁ ଗଲା । ଦୁଆର ତଳ ମାଟି ଚଉରା ମୂଳେ ଘଞ୍ଜି ଦଉଁ ଦଉ ମୁଁ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରିଲି ।

... ...

ତାପର ଦିନ ଶୁକ୍ରବାର । ବଡ ଅନ୍ଧାରୁ ବାପା ପାଇଟି ସାରି ଇସ୍ପାଙ୍ଗ ଦାନ୍ତକାଠି ଖଣ୍ଡେ ଚୋବଉଛନ୍ତି । ବୋଉ ଧାନ ଦ'ଗଉଣି ବସି ଝିଁସଉଛି । ଅଗଣା ଭିତରେ ବଣି ଚଢେଇ ପଂଝାଏ ଚେଁ ଚୁଁ ହୋଇ ଉଡ଼ି ବୁଲୁଛନ୍ତି ।

ଗୁରୁଅବୋଉ ଘରେ ଅଛୁ କିରେ ?

ଅନାଇଲି—ଗଜା'ଇ ବୋଉ ମାଉସୀ । ଅପୂର୍ବ କୁଆଡେ । କେବେ ତ ଏତେବେଳେ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ ।

କହିଲି—ବୋଉ ଅଛି, ମାଉସୀ ।

ବୋଉ ଡାକିଲା—ଆସଗୋ ନାନୀ, ଏତେ ସକାଳୁ କୁଆଡେ କେମିତି ? ଆଣିଲୁ ପୁଣି, ଘର ଭିତରୁ ମାଉସୀ ପାଇଁ ଖଣ୍ଡେ ଅଖା ।

ବୋଉ ଭିତରୁ କଥା ନସରୁଣୁ ପିଣ୍ଡାରେ ଅଖା ଖଣ୍ଡେ ପାରି ଦେଲି । କହିଲି—ବସ ମାଉସୀ ।

ମାଉସୀ କହିଲେ—ବସିବି କ'ଣଲୋ ଝିଅ । ଆସିଥିଲି ତୋ ମାଆ ପାଖକୁ । କଥା ଦ'ପଦ ହେଲେ ଚାଲିଯିବି । ତୋରେ ଦ'ଟା ସାତ ବସେଇ ଆସିଛି । ଠୋକାଠା କେତେଣେ ଚାହୁଁଥିବ ମତେ ।

କହୁ କହୁ ସେ ବସି ପଡ଼ିଲେ ।

ବୋଉ ମାଉସୀଙ୍କ ଆଡେ ଚାହିଁଥାଏ । ମୁଁ ଦାନ୍ତକାଠି ଖଣ୍ଡିକ ପାଟିରେ ପୁରାଇ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଛିଡା ହୋଇଥାଏ ।

ମାଉସୀ କହିଲେ—ତୁ ଯା'ଲୋ ଝିଅ । ତୁ ଆମକଥା କଣ ଶୁଣିବୁ ? ବୋଉ ମତେ ଆଖି ଦେଖାଇ ସେହିକଥା କହିଲା ।

ତାଙ୍କ କଥା ମାନି ପିଣ୍ଡା ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ବାଡ଼ିଆଡକୁ ଗଲି । ତାଙ୍କ କଥାର ଶବଦସବୁ ମତେ ଶୁଭୁଥାଏ । ଜାଣିଲି—ସବୁ ମୋର ଗପ । ମୁଣ୍ଡ ମୋର ତଳକୁ ହେଇଗଲା ।

ମାଉସୀ କହୁଛନ୍ତି—ହଇଲୋ ଗୁରୁଅ ବୋଉ, ଝିଅ ଦିଅ କଥା ତ ଜାଣୁଛୁ । ଜାଣିଲା ଶୁଣିଲା ମଣିଷଟା ହୋଇ ତୁ ଫେରେ ଭୁଲ୍ କରୁଛୁ କାହିଁକି କହିଲୁ ? ଏ ଗାଁରେ ସୁଗ୍ରୀ କଥା ଲୋକେ ଯାହା ବଖାଣ କରୁଛନ୍ତି, ତାହା କଣ ତୋର କାନରେ ପଡୁନାହିଁ ।

ବୋଉ ମାଉସୀ ମୁହଁକୁ ଅବାକ୍ ହୋଇ ଚାହିଁଥାଏ । କହିଲା, ନାନୀ, ଘରେ ବୋଲିତ ଓଳିଏ ରହୁନାହିଁ, ଗାଁବାଲାଙ୍କ କଥା ଶୁଣିବି କେତେବେଳେ ।

ମାଉସୀ କହିଲେ—ଏ ଗାଁ ମାଇପଙ୍କ କଥା କହନାଲେ ଭଉଣୀ । ତଳକୁ ତାଳ କରିଦେବେ, ଖାଣ୍ଟି ସୁନାକୁ ପିତଳ କହିଦେବେ । ଏ ମାଇପେ ନୁହନ୍ତି ଯେ ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ଜନ୍ତୁ । କହୁତ ଧନ୍ଦା ନାହିଁ, ପର ଘରର ଛିଦ୍ର ଖୋଜିବା, ପର ଘର ଭାଙ୍ଗିବା, ପର ଝିଅ ବୋହୂ ନାଁରେ ବାର ଦୁର୍ନାମ ଉପୁଥିନି ଦେବା ତାଙ୍କର ପର୍କୃତି ।

ବୋଉ ପଚାରିଲା—ଆଚ୍ଛା ନାନୀ, ମୋ ଝିଅ ନାଁରେ କିଏ କଣ କହୁଚି କି ?

ମାଉସୀ କହିଲେ—କ'ଣ କହିବଲେ ଭଉଣୀ । ଶୁଣିଲାବେଳୁ ଛାତି ଭିତରର କଲିଜା ଖାଲି ସନ୍ଧି ହେଇ ଯାଉଛି । ମୋର ଧୂଅ ଘନିଆ ନାଁରେଲେ । ଫେରେ କହୁଛନ୍ତି—ତୁ କୁଆଡେ ଜହ୍ନମଲିକାରେ ତାକୁ ବାନ୍ଧ ସାରିଲଣି ଜୋଇଁ କରିବୁ ବୋଲି ।

ବୋଉ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତଦେଇ କହିଲା—ଅକାଳ କଥା । ଘନିଆ ମୋର ପୁଅ ସମାନ । ତାକୁ ମୁଁ କୋଉ ପସନ୍ଦରେ ଜୋଇଁ କରିବାକୁ

ମନ କରବ । ଯିଏ ଉପୁଟୁନି ଦେଉଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର କଣ ଧରମ କରମକୁ ଡରୁର ନାହିଁ । ଧଅନ୍ତୁ, ମୋ ଝିଅକୁ ଉଡ଼ାଇଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ଝଅାତା ଉଡ଼ାଇବ ।

ମାଉସୀ କହିଲେ—କଣ କରିବୁଲୋ ନାହାର ଲୋକଙ୍କ । କାଁ ପାଟିରେ ବାରବତା ଦେବୁ । ଆପଣା ହୁସିଆରରେ ଆପେ ରହିଲେ ଭଲ । ତୁ ଭଉଣୀ, ଏ ସାଇଲେ ଫଗୁଣ ଦଶମୀକୁ ସୁସାଙ୍କ ଭୋଉଟିକି ଉଠାଇ ଦେ । ଆଉ ତାକୁ ବେଶୀଦିନ ରଖନା । ହାଟୁଆ କୁଳ । ବାଛନ୍ଦ ପଡ଼ିବ ଲୋ ।

ବୋଉ କହୁଲା—ଯେମିତ ହେଲେ ଏ ସାଇଲେ ନିମନ୍ତ୍ର କରିବ । ଆଉ ଏ ବରଷ ତାକୁ ରଖୁଛି ?

ମାଉସୀ କହୁଲେ—ହିଁ, ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା । ଘନଅ ଆଉ ଯେମିତ ତୋ ଘଟିକି ନ ଆସେ । ତାକୁ ତୋ ଦୁଆର ମଟେଇ ଦେବୁନାହିଁ ।

ବୋଉ ଦୁଃଖରେ କହୁଲା—ଅଜ୍ଞା ନାନୀ, ଘନକୁ ମୁଁ ଲାଉ ମୂଳିଆରେ ବାନ୍ଧିଛି ଏଇଥି ତୁମେ ମରତେ ଗଲ ।

ମାଉସୀ କହୁଲେ—ନାହିଁଲୋ ଭଉଣୀ, ମୁଁ କଣ ଏତେ ଅବବେକୀ ହୋଇଛି । ଯେ ଯାହା କୁହନ୍ତୁ, ଆମକୁ ତହିଁରୁ କଅଣ ମିଳବ । ଆମ ହୁସିଆରରେ ଅମେ ରହିଲେ ପଛକେ ଆମକୁ କହିବାକୁ କେହି ନଥିବ ।

ବୋଉ କହଲା—ଠିକ୍ କହୁଚ ଭଉଣୀ ।

ମାଉସୀ ପେଟରେ କହୁଲେ—ଏ ଯୋଉ ଅପରୂପ ନାହାକ ପୁଅ ନବଅ, ସେ ଖଣ୍ଡିକ ଅସଲ ଚୁପ୍ ଶଇତାନ । କଣି କହୁ ବାଳେ ତା କଥା । ସେ ଯାହା କହୁ ବୁଲୁଛି, ତାକୁ ତୁଣ୍ଡରେ ଧରିହବ ନାହିଁ । କାଲି ସଞ୍ଜବେଳୁଁଠାରେ ଏ ସାଇର ଝୋଟା କେତେଠାକୁ

ମିଳାଇ କହୁଲଣି ଏ କଥାଟା ଅମ ଜାତ ସଭାରେ ପକାଇବ ।
ଜାଣୁଛୁତ ଅମର ଧିଅ ଝିଅ ଭାଇ, ସବୁ ପୁଣି ନଗାନ୍ତ ।

ମନ ହଉଥାଏ—ଏଇଠି ବୋଉ ମାଉସୀ ଅଛନ୍ତି । ବାଲୁଙ୍କ କଥା ସବୁ ଟିକିନିଖି କହିଦେବ । ଫେରେ ତାଙ୍କୁ କହିବାକୁ ଘାତ ଉଠାଇଲା ନାହିଁ । ବାଡ଼ କାଟିକି ମୂଳେ କାନ ପାରି ସବୁ ଶୁଣୁଥାଏ ।

ବୋଉ ତା'ପର ଖପା ହେଇ କହିଲା—ଅଜାତକ ବଣିଜ ଅକୁଆ । ତା'ର କି ବସ୍ ପଡ଼ିଛି ଏ ସବୁ କଥାରେ ଭୁଣ୍ଡ ପିଟାଇବାକୁ ବାପ ଘରେ ମିଛେ ନାହିଁ, କଣ ହୋଲି ସେ ମନେ କରୁଛି । ମୋ ଘରେ କେହୁ ମରଦ ନାହିଁ ବୋଲି ତାର ଏତେ ସାହସ ବଢି ଯାଉଛି—ନାଁ । ଦେଖ ପଛୁ—ତାର ସବୁ ଦମାକ ମୁଁ ଛଡ଼ାଇ ଦେବି ଯେ ।

ମାଉସୀ ବୁଝେଇଲେ ବୋଉକୁ । କହିଲେ—ଅବଳା ତୁ ଭୁଲି ପଡ଼ । ତାହାକୁ କିଛି କହନା ଏତିକି ମନେ ରଖ, ଅଜାଠୁ ଘନିଆ ଯେମିତ ତୋ ଦରଜା ନ ମାଡ଼େ ।

ବୋଉ କହିଲା—ଝିଅ ନାଁରେ ମୋର ଯେ ଯାହା କହୁ ପଛେ ଏ ଭଲ ଗୁଣିର ପୁଅକୁ ତ ମୁଁ ଘର ବଢ କରିବ ନାହିଁ ।

ମାଉସୀ କଥାରେ ଜୋର ଦେଇ କହିଲେ—ନାହିଁ, ନାହିଁ, ତାକୁ ତୁ ବନ୍ଦ କରିଦେବୁ । ଦରଜାର ପଡ଼ିଲେ ଅପମାନ ଦେଇ ପାରୁ ତା'ଲାଗି ବାର ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଏତେ ନିନ୍ଦା ସୁତ ମୁଁ ଶୁଣି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ବୋଉ ଚାଠ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା, ହଉ ।

ମାଉସୀ ବୋଉକୁ ଚାନ୍ଦିଆ କରିଦେଇ ଚାଲିଗଲା ।

ମୁଁ ସେମିତ ପାଷାଣ ପାଲଟି ଗଛ ମୂଳେ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ବୋଉ ଡରରେ ହାତରୁ ମୋର ଅତଡା ଖସି ପଡ଼ିଲା । ଦାନ୍ତକାଠି ଖଣ୍ଡିକ ପାଟିରେ ସେମିତ ଦରଚୋବା ରହିଛି । ମାଉସୀ ଗଲାରୁ ବୋଉର ମୋ ଉପରେ ରାଗ ଷୋଳପଣ ବଢି ଗଲାଣି । ତୋଡ଼ରେ କହିଲା—କିଲେ ? ମୋଠୁ ଜନମ ହୋଇ ମୋର ଆଖିରେ ଅନ୍ଧପୁଟୁଳି ପକଉଛୁ—ନାଁ ?

ତୁଣ୍ଡରୁ ମୋର କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ଉପୁରେ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ପକାଇଲି ।

ବୋଉ ମେଘନାଦ ଗରଜନ କରି ହାତରେ ଖଣ୍ଡେ ବଡା ଫାଳିଆ ଧରି ମୋ ପାଖକୁ ଝପଟି ଆସିଲା । କହିଲା—ସତ କହ ।

ମୁଁ ଚୁପ୍ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥିଲି । ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଥପ୍ ଥପ୍ ଝରି ପଡୁଥାଏ । ଦେହସାରା ଥରୁଥାଏ । ତଥାପି ମନରେ ସାହସ ବାନ୍ଧି କହିଲି—ଏ ସବୁ କଥା ମିଛ ଲୋ ବୋଉ । ଏ ସବୁ ନରିଆ ଗଉଡ଼ର କାରସାଦି । ତାର ସ୍ୱାର୍ଥରେ ବାଧା ପଡ଼ିଲା ବୋଲି ସେ ମୋ ନାଁରେ ଏତେ ମିଛ ଯୋଡ଼ି ସବୁ ଅଜରଣ ବାହାର କରୁଛି ।

ବୋଉର ମା ହୃଦୟ ନରମି ଗଲା । ହାତରୁ ବଡା ଫାଳିଆଟା ଫୋପାଡି ଦେଇ ସେ ପଣତରେ ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ପୋଛିଲା । କହିଲା—ସତ କହୁଛୁ ? ମୋ ଦେହ ଛୁଇଁଲୁ ।

ସତ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି ବୋଉର ଦେହ ଛୁଇଁଦେଲି ।

ବୋଉ ପଚାରିଲା—ନରିଆ ଗଉଡ଼ର ସ୍ୱାର୍ଥ କଣ ?

କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ କହିଲି—କାଲି ସେମିତି ଗୋଟାଏ ଟଙ୍କା ମାଗୁଥିଲା ; ଗୁଡ଼ ପଇସାର ମୁଢ଼ି ମୋଠୁଁ କାଲି ନେଇଛି ।

ବୋଉ କହିଲା—କେମନ୍ତ ? ହଁ, ପଇସା ନ ରଖି ମୁଢ଼ି ଦେଲୁ କାହିଁକି ? ମନା କଲୁନାହିଁ ?

ସବୁକଥା ବନେଇ ଚୂନେଇ କହିଲି ।

ବୋଉ ତାଗିଦା କରି କହିଲା—ଖବରଦାର । ସେସଗୁଣ୍ଡାଙ୍କ ମୋ ପୁଅର ମଡ଼େଇ ଦେବୁନି ।

କାନ୍ଦଣାର କୋହ ମୋର କମି ଆସିଥିଲା । କହିଲି---ଆଉଲୋ ବୋଉ । ନିଜେ ଠିକ୍ ଥିଲେ ତାଙ୍କ ପରି ପଚେଶ ଛତରା ମୋର କଣ କରିବେ ।

ପହଡ଼େ ହେଲା ଛୁଟା ହୋଇଥିଲି । ବୋଉ କହିଲା---ଆଉ କାନ୍ଦନା । ଯା, ଦାନ୍ତ ଘଷିପକା । କହିଦେଇ ବୋଉ ଚୂଲି ପାଖକୁ ଗଲା ।

ଘନା'ଇଙ୍କ କଥା ନିରୋଳାରେ ମନେ ପକାଇ କାଟିକି ମୂଳେ ଦାନ୍ତ ଘଷୁଥାଏ ।

ଫେଟରେ କାହିଁକି ନିରୋଳାରେ କୋହ ମୋର ବେଶୀ ଉଠିଲା । ମୁଁ ଅତି ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଭାବିଲି--- ଘନା'ଇ । ତମରି ଠେଇଁ ଅଣା ଉଣି ଦୁନିଆରେ କେତେ ମଣିଷଙ୍କଠୁଁ କେତେ ଧିକାର, କେତେ ଅପମାନ, କେତେ ନିନ୍ଦା ସହୁଚ । ତମ ମନ କଣ ସତେ ଏମିତି ବୁଝୁଥିବ । ମତେ ତମେ ଚୂଲକୁ ଟାଣିନିଅ । ଅକୂଳ ଦରିଆ ମଝିରେ ସ୍ତ୍ରୀ ତମର ନିରାଶା ହୋଇ ଭାସି ଯାଉଛି, କେହି ତାର ସାହା ପଣ ନାହିଁ । ପିଲଟି ଦିନରୁ ତମରି ଠେଇଁ ଶରଧା, ତମରି ଠେଇଁ ସ୍ନେହ ସୋହାଗ । ତମେ ଅଶ୍ରା ନ ଦେଲେ ଆଉ ତାକୁ ଦବ କିଏ ? ତମେ କଣ ମତେ ସତରେ ମନେ ପକାଉଥିବ । କେତେ ଦିନ ରାତି ମୋର ତମରି ଭାବନାରେ କଟିଯାଉଛି । ତମେ ତା ଜାଣିବ କାହୁଁ ? ସେପଟେ ତମର ମୋଠି ଶରଧା ନ ଥିବ ତା ହେଲେ କଣ କରିବ ଜାଣେ ? ମୋ ଜୀବନକୁ ନିଜ ହାତରେ ଟିକିଟିକି କରିଦିଅ । ମହାଣୀ ଭୁଲିକି

ନେଇ ସେଇଠି ମୋ ଉପରେ ମୁଠିଏ ମାଟି ଟେଲେଇ ଦିଅ । ମୁଁ ଅଚେନ୍ତା ହୋଇ ସେଇଠି ଅଖିବୁଜି ଚିରଦିନ ଲାଗି ଶୋଇପଡ଼େ । ତମର ହେବ ସେଥିରୁ ଆଶିରବାଦ, ଆଉ ମୋର ହେବ ଚିରଶାନ୍ତି ।

କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଆଖି ଦୁଇଟା ମୋର ଫୁଲିଗଲା ।

ତା ପର ବୋଉ ଡାକିଲା, ସୁଗ୍ରୀ । କହିଲି, ଯାଉଛି ।

ଦାନ୍ତଘଷା ପାଇଟି ସାରି ଧୀରେ ଧୀରେ ବୋଉ ପାଖକୁ ଆସିଲି ହାଣ୍ଡି ଭିତରୁ ସବୁ ଖଣ୍ଡିକରେ ଧାନ କାଢି ବୋଉ ଠୋକେଇରେ ପୂରଉଥିଲା । ମନ ଦୁଃଖ ମନରେ ମାରି ତାକୁ କାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲି ।

ଆକାଶ ମଝିଁକି ଉଡ଼ି ଯାଉଥିଲେ ଚଢ଼େଇ ପଲେ । ସାରା ପୃଥିବୀଟା ଲାଗୁଥାଏ ଜୀବନ ନ ଥିଲା ପରି

... ...

ପୁଣି ଅ ସି ହାଟପାଳି । ମୁଣ୍ଡ ମୁଆଁ ପସରାଟା ମୁଣ୍ଡେଇ ବୋଉ ଚାଲିଗଲା କରୁ ସଡ଼କର ଧୂଳିମାଟି ରାସ୍ତା ଉପରେ ।

କହିଲା—ସୁଗ୍ରୀଲେ, ମୋ ମାଆଟା ପରି । ଘର ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ଯିବୁନି । ହଇଆ କହୁଥିଲା ଏ ଗାଳି ତତେ ସାଙ୍ଗରେ ନବାପାଇଁ । ସାଙ୍ଗରେ ଗଲେ ଘର ଛଟିବ କିଏ ? ନାଟିଲେ ତତେ ଏ କାଗିଜ ଗଛ, ଗାଈ ଦ'ଟା ଆଉ ଘର ଦୁଆର । ଆସାନ୍ତୁ ଏ ଗାଳି । ଅର-ଟରକୁ ଆଉ କିଛି କିନାସ କଟିଲ ତୁ ପଛେ ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଯିବୁ ।

ବଡ଼ମା ବାଡ଼ୀରେ ପିଠାସାଗ ତୋଳୁଥାଏ । ବୋଉ ଡାକିଲା, କହିଲା—ହଇଗୋ ଫିଟେଇ ବୋଉ । ସୁଗ୍ରୀ ନାଗିଲା ତମକୁ । ମୁଁ ହାଟକୁ ଯାଉଛି । ହଣ୍ଡିରୁଡ଼ିକୁ ଆସିବ ।

ବଡ଼ମା କହିଲା—ହସ ଦେହପର ଭଲ ନାହିଁ । ତ'ର ବାଟେ ମୁହଁମାର ଆସିବୁ । ଛୋଟଟି ମତେ ଡର ହେଉଛି ଝିଅଟାକୁ ଟିକେ ଦେଖି ଆସିବା ପାଇଁ ।

ବୋଉ କହିଲା - ଆଠଦିନ ହେଲା ଟୋକିଟାପାଇଁ ମନ ସବୁବେଳେ ଖାଲି ଗୋଳେଇ ଘାଣ୍ଟି ହେଉଛି । ଅଧେ ଖାଲି ତାର ନାଗି ଯିବାକଥା ।

ସାଗ ତୋଳୁ ତୋଳୁ ବଡ଼ମା କହିଲା—ଯା, ତୁ ଗୋଡ଼ କାଢି ଚାଲିଯା । ଚୁଇଁଚୁଇଁଆ ଖରାଟା କେତେ ଜୋରରେ ମାଡ଼ି ଆସିଲାଣି ।

ବୋଉ ତା'ପର ମତେ କହିଲା—ଯାଉଚ, ସୁସି । ନୂଆବୋଉ ପାଖରେ କି ସୁଖ ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡିଆ ବାନ୍ଧି ପକାଇବୁ । ଅଲବଲ ବାଳ ଗୁଡ଼ାକ ନୁଖୁରରେ କେମିତି ଫୁର୍ ଫୁର୍ ହେଉ ଅଛନ୍ତି । ଯେ ଗୋଟା ଦେଖିବ ସେ କହିବ ଝିଅଣ୍ଡି ।

କହିଲି—ତୁ ଯାଆ ବୋଉ । ଖରା ମାଡ଼ିଆସୁଛି ।

ବୋଉ ଚାଲିଗଲା । ମୁଁ ଚାହିଁଥିଲି ତାକୁ ।

ବଡ଼ମାର ସାଗତୋଳା ସରିଲା । କହିଲା—ସୁସି, ଏକାଟିଆ ନାଚିଲେ ଏ ଖଞ୍ଜା ଆଡେ ଆସିବୁଲେ । ମାଆ କହଗଲାଣି ତୋର ।

ବଡମା କହିଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ତାଙ୍କଘର ଆମଘର ଲଗାଲଗି । ମଝିରେ ପାଚେରି ଖଣ୍ଡେ । ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଆମର ଭଲଭାବେ ପଟେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ରାସ୍ତିଗଣି ସେ ଚାଲନ୍ତି, ଆମ ରାସ୍ତିଗଣି ଆମେ ଚାଲୁ । ଖାଲି ତୁଣ୍ଡରେ ଦି'ପଦ ସୁଅଦୁଅ କଥା କହିଲେ କଣ ହେଲା, ବଡ଼ମା ପେଟ ଭିତରେ ଖାଲି ବାଦ ଅହଙ୍କାର ପୂରିଛି । ବୋଉ, ବଡମାର ସମସ୍ତ ବଖତରେ ସମ୍ପତ୍ତିବାଡ଼ି ନେଇ କଳିକଜିଆ ଲାଗେ । ଏଣିକି ଟିକିଏ ଏ ନୂଆ'ଝିଅଟା ଅସିଲଦିନୁ ହେଉଛି । ଅଥ ବି ମୋଲଗ

ବୋଉ ବଡ଼ମାର ହାତ ଓଠ ଧରୁଛନ୍ତି । ମାଲିକ୍ ଚେଇଁଲା ଅନୁଷ୍ଠ ପରି ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଅନୁଷ୍ଠ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଆମ ଦୁଃଖଘର ବୋଲି ଅକାଳେ ସକାଳେ ବଡ଼ମା ଶାଗ-ଖରଡ଼ା କିଛି ଦବାପାଇଁ ମନ କରେନା । ଅମେ ବା କାହିଁକି ହାତ ପତାଇବୁ ? ଆଜି ହାତ ଟେକିଦେଲେ କାଲି କଥା ପଡ଼ିଲେ ଟୁଣ୍ଡ ଦେବେ । ସେଥିପାଇଁ ବୋଉ ସବୁବେଳେ ହାତେ ମାପି ଗୃହସ୍ଥି ଚଳେଇଲା ।

କିନ୍ତୁ ନୂଆଁଝିଆ ବଡ଼ ମେଲାପୀ ମଣିଷ, ଚଢ଼େଇ ଗୋଠାକର ପେଟ କଥା ଜାଣେ । ବଡ଼ମା ଅଜ୍ଞାତରେ ସେ ଦେଇଲା ନଦେଇଲାରେ ସତ୍ୟରେ, କେତେ ବେଳେ ବୋଉକୁ ଘଡ଼ି ଅର୍ପିଦିଏ ।

ଖାଇବା ପିଇବା ବେଳଟା ବୋଲି ବଡ଼ମା ଘରକୁ ଗଲି ନାହିଁ । ଘର ବାହୁବଟିରେ ଯାଇଁ ଏକା ବସିଲି । ପାଖକୁ ପାନ ବଟଅଟା ଟାଣି ଅଣିଲି । ଚୂନଖାଇ ଭିତରୁ ଧାଡ଼େ ଚୂନ ବାହାରକରି ପାନ ଚଉଠରେ ନଗାଉଛି, ପୁକନାମୀ ପଛରୁ ଆସି ଆଖି ଦୁଇଟାକୁ କଟମଟ୍ କରି ବୁଜି ଧଇଲା ।

କହିଲି—ଛାଡ଼ିଲେ ଶ୍ଲୋକଗାଁ, ସତବା ଯେମିତି କୋଉ କାଳଟରର ମାଇପ । ଲାଜ ଅଟାଳୁଆର ?

ସେ ଛାଡ଼ିଲା ନାହିଁ ଆଖି । ତା' ହାତ ଠଉରେଇ କହିଲି, ତୁ ପୁକନାମୀମ, ନୋହିଲେ ଏମିତି ଟାଉଁସିଆ ହାତ କାହାର ହବ ।

ସେ ହାତ ଛାଡ଼ିଦେଲା ତା'ପରେ । ଆଖି ଦୁଇଟା ମୋର ଚେଙ୍ଗିଡ଼ା ହେଇଗଲା । କହିଲି—କଉଁଲ୍ ଘଇଁଚି ମାଇପ । ମୁଣ୍ଡ ବାନ୍ଧିବୁ ପରା ।

ତା କଥା ଶୁଣି ଗଣ୍ଡ ଝଟକି, ପାନଚଉଠରେ କଳରେ ଜାକି କହିଲି—ପାନ ଖାଇବୁ କଲେ ?

କହିଲି—କେବେ ପାନ ଖାଇବାର ମତେ ଦେଖିଛୁ ?

ତା କଥା ଶୁଣି କହିଲି—ଏତକାଳକୁ ତୁ ଜିତିଲୁ ଲୋ । ଭେଣେଇଙ୍କ ମୋର ଘର କଟେଇଦବୁ ।

ସୁକନାଗୀ ହସିଲା ।

ମୁଁ ଚଞ୍ଚଳ ଉଠିଯାଇ ଟିଣାରେ ତେଲ ଟିକିଏ, ମୁଣ୍ଡକଣ୍ଠା ଦ'ଗଣ୍ଡା, ଅଧା ଦାନ୍ତ ନଥିବା ଦନ୍ତସ୍ତ କାଠପାନିଆଟା ଅଣି ତା' ପାଖକୁ ଆସିଲି ।

ଭେଦୁଅମାସର ଗୁଇଁଗୁଇଁଆ ଖରା ଧାସରେ ଦେହ ଝିମିଝିମି ହେଇ ଯାଉଥାଏ । ସୁକନାଗୀ ପିଣ୍ଡାରେ ବସି ମୋ ମୁଣ୍ଡ ବାନ୍ଧ ଦେଉ-ଥାଏ । ପିଣ୍ଡାତଳ ପଥର ଉପରେ ମୁଁ ବସି ତାଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡ ଦେଖାଇଥାଏ ।

ମୁଣ୍ଡ ବାନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧୁ ଭିତରେ ଭିତରେ ସେ ହସରେ ଖାଲି କୁହୁଳୁଥାଏ । ରହି ରହି ଚେଳସାବି କହୁଲି ଭଲ ମାଲ କଣ ପେଟରେ ପଡ଼ିଛି କି ? ଭାବତ କାହିଁକି ହସି ହସି ଗଡ଼ି ଯାଉଛୁ ?

ସେ କହିଲା—ତା ନୁହେଁ ମ । ସେଇଭଳି ଗୋଟା କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା ।

ତା ଢଙ୍ଗରେ ଜଗେଇଲି—କହ ନାଗୀ, ମୋ ରାଣ ।

କହିଲା—ଆରେ, ଘନିଆ କାଇମାଟି ସମ୍ କଲିକତା ବାହାରିଛି ।

କହିଲି—କହୁଛ ଶୁଣାଗୁଣା ନାହିଁ ।

ଟେଲରେ ସେ ଅଳ୍ପ ଜିଭ କାମୁଡ଼ିପକାଇ କହିଲା—ତୋ ପାଖକୁ ତାର ପଠାଇନାହିଁ ନା ?

ତାକୁ ମୁଁ ଉହସ୍ୟରେ ଚିମୁଟିଦେଲି ଟିକିଏ ।

ସେ କହିଲା—ଏ ଯୁଗ ଖରାପ ସବୁ । ନୂଆ ଖବରଟା ଶୁଣା-ଇଲେ ପୁରସ୍କାର ମିଳନ୍ତା ସିନା, ନାହିଁ ତା ଉପରେ ଓଲଟି ଏମିତିକା ଶାସ୍ତି ।

ମୁହଁରେ ଶୁଖିଲହସ ଫୁଟାଇଲି ।

ସୁକନାମୀ ମୋ ମନ ଗହନର ଗୁପ୍ତ କଥା କେବେଠୁ ବୁଝିଗଲାଣି । ଘନା'ଭଇଙ୍କଠି ମୋର କେମିତିକା ସିଦ୍ଧ ଖରଧା ସେ ଟିକିନିଖି ସବୁ ଜାଣି ନେଇଛନ୍ତି । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେ ମୋ ଓଠ ଥରଥରକାଇ କହିଲା, ମନ'ଖରାପ କରନାଲେ, ସେ ଢୋଲପୁନେଇଁ ଅଗରୁ ପଳାଇ ଆସିବ ନିଶ୍ଚୟ । ଫଗୁଣରେ ପରା ତୋ ବାହାଘର । ଏ ଗୃହ ମୁହଁଖଣ୍ଡିକୁ ସେ ଭୁଲି ପାରିବେ ତ—

କିଛି ଆଉ କହି ପାରିଲିନି । ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ତାଙ୍କର ରୂପ ମନେ ପକାଉଥାଏ ।

ତା'ପର ସୁକନାମୀ ଗପିଲା—କାଲି ମୁହଁ ସଞ୍ଜବେଳେ ନଈ-ତୁଠରେ ନବିଆ ଗଉଡ଼ର ଆଉ ଘନିଆର କେତେ ଝଗଡ଼ା ଲଗିଥିଲେ । ଢୋକାପଲଙ୍କ ଥିବେ ବୋଲି ନଇଲେ ବୋଲି ନଇଲେ ଠେଙ୍ଗା ବାଡ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଥା ଯାଇଥାନ୍ତା । ଟୋକାଠାକୁଳିଆ କେଇଟା ନବିଆ ତରଫରେ, ଘନିଆକୁ ଫାଙ୍କ । ଘନିଆକୁ ଯେତେ ରକମରେ ପଚାରିଲେ ଘନିଆ କହିଲା, ସୁସିଙ୍କ ଭଉଣୀ ଆଖିରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ନବିଆ ଗଉଡ଼ ଯେତେ ତାକୁ କାଇଲି କଲା ସେ ଟୋକାଟା ମୋଟେ କାଇଲି ହେଲା ନାହିଁ ଲୋ । ସର୍ବେ କହିଲେ—ଘନିଆ ଏ ଗାଁ ଖଣ୍ଡିକୁ ଖରାପ କରୁଛି । ଗାଁର ମାନ ମରଯାଦା ବୁଡ଼ାଉଛି । ତା'ଠୁଁ ଦେଖି ବାଳିକା ନେଇଁଡ଼ା ଟୁଆ ଗୁଡ଼ାକ ସେହିୟା ଶିଖିବେ । ଘନିଆ ଏଣିକି ହୁସିଆର ରହୁ, ନୋହିଲେ ସୁସିଙ୍କ ଧରି ଏ ଗାଁରୁ ବାହାରିଯାଉ । ଏମିତି ଖେଳରୁ ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇଥାନ୍ତା ଲୋ, ଏଇ ଟିକକ କଥାରୁ ନବିଆ ଗଉଡ଼ କେତେ କଥା କାହାର କର ଘନିଆକୁ ମାରିବାକୁ ଉଠିଲା । ଢୋକାପଲଙ୍କ ଯା ହେଉ ସେତକ ଯେମିତି କଡ଼ରଇଦେଲେ ନାହାନ୍ତି ।

ମୁଁ ସବୁ ଶୁଣି ଯାଉଥାଏ ।

ତା'ପର ସେ କଥାର ଖିଅ ଧରି କହିଲା, ଶୁଣିଲୋ । ଏ କଥାଟା କାଲି ସନିଆ ବାପ କାନକୁ ଯାଇଛି । ବାପ ପୁଅଙ୍କର କେତେ ଉଚ୍-ଭାଚ ଲଗିଛି । ସେଥିଲାଗି ସନିଆ କାଲି ଉଆଁସ ପରଦିନେ କଲିକତା ବାହାରିଛନ୍ତି ।

ଏତ ଦୁଃଖ ଭିତରେ ପୋଡ଼ା ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ଦେହ ଯେମିତି ମୋର ପାଷାଣ ପାଲଟି ଯାଇଛି ।

ସୁକନାମୀ କଥା ଭିତରେ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ବାଈ ସାରିଲାଣି । କହିଲା, ଏ ଖବର ଶୁଣିଲୁ ତ । ଏଥିରେ ଆଉ କାହାର ହାତ ଅଛି ନା କ'ଣ ଅଛି । ଭଲ ଦିନରେ ସବୁ ଶୁଭ ଅନୁକୂଳ କରି ଦିବ ବୋଲି ତାକୁ କିଏ କହିବ ?

ପିଣ୍ଡାକୁ ଆଉଜି ବସିଥାଏ ମୁଁ ।

ତା'ପର ସୁକନାମୀ କହିଲା—ଯାଉଛିଲୋ । ପୁରୁଷର ଦେଖି ଯେତେ ଆଉ କେତେବେଳେ ଆସିବ । ତୁ ଆଉ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋ'ନାଟିଲୋ । କରମ ବଳ ଥିଲେ ସେଇ ସନିଆର ହାତଧରି ଘଣ୍ଟି ହେଇ ବସିବୁ କାଲି ।

ସୁକନାମୀ ଦି'ପଦ କଥା କହିଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ମୁଁ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ଆକାଶ ପାତାଳ କେତେ କଥା ଭାବିଲି ।

ସନା'ଇ ! ତମେ ଏଇଠି ଥାଇଁ ମତେ କରକୁରୁ ଦେଉଛ । ତମେ ଆଜିକାଲି ଏ ବିଲଣା ଲୋକଙ୍କ କଥାକୁ ଉପୁକର ମତେ ଟିକିଏ ଦରଶନ ଦଉନା । ତମର କଣ ସତେ ମୁଁ କେହି ନୁହେଁ ? ତମେ ପରା ମୋର ସବୁ । କାହିଁ ତମେ ମତେ ଯୋଉ ନଜରରେ ଦେଖୁଛ ମୁଁ ତ ତମକୁ ସେ ନଜରରେ ଦେଖୁନି । ଆଉ କଣ ସେଥି,ଭୁ ଲେଫଟିଲେ ମୋ ହାତ ଧରିବ ବୋଲି ତମର ଇଚ୍ଛା ।

ଭାବନା ହେମିଗଲ । ମୋର ଅଧବାଟରେ । ସେ ଫଗୁଣ୍ଡି ତଥିକି ଅସିବେତ !

ସତେ ଯେବେ ନ ଅସନ୍ତି ! କ'ଣ ବ କରିବ ? ଅଉ କଣ ଜାତି କୁଳ, ମାନ ମହତ ତେଜ୍ୟା କରି ନବଅ ଗଉଡର ହାତ ଧରିବ ! ସେଥିଲାଗି ତାର ଭିତରେ ଭିତରେ ଏତେ ଡେଈ ।

ମନ ମୋର ଚିନ୍ତଂକନା ବଗରେ ଜଳିଗଲ । ଭାବି ପାରିଲନି କିଛି ।

ସୁକିନାମି କହୁଛି—ଘନା'ଇ ଏଇଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କଠୁ କେତେ ଧିକାର ସହୁଛନ୍ତି । ବାପ ପୁଅଙ୍କର କଳିକଜିଅ ଲଗିଛି, ସେ ପୁଣି ବାହାରିଲେଣି କଲିକତା ।

ସତେ ଘନା'ଇ ! ତମେ ମୋ ପାଇ କଲିକତା ବାହାରିଛ ? ତମେ ତା'ହେଲେ ମତେ ସଙ୍ଗରେ ନିଅ । ତମ ପଦ ଅନୁସରଣ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ କଣ ଭାଜନ ନୁହେଁ ! ଅଖି ଅଗରେ ତମେ ମତେ ଏଇଠି ପର କରି ଚାଲି ଯାଉଛ । ମୋଠି ତମର ଏତେ ଅଭିମାନ କାହିଁକି ? ମତେ ତମେ ସାଙ୍ଗରେ ନିଅ । ଏ ଗାଁ ଭିତରେ ରହି ମୁଁ ଲୋକଙ୍କଠୁଁ ଏତେ ନିନ୍ଦା ଅପମାନ ସହିପାରିବ ନାହିଁ ।

ପେଟରେ ଉଅଁସ ପରିଦେନେ କୁଅଡେ ଘରୁ ଅମାନିଅ ହୋଇ ଗୋଡ଼ କାଟୁଛ । ମୋ ଦେହ ପଞ୍ଚ ସହୁନି । ଛାତି ଭିତରର କଲିଜା ଯେମିତ କିଏ ବଦର ପକଉଛି । ତମେ କାଲି ଦିନକ ରହିଯାଅ । ତମକୁ ମୋ'ର ରାଣ ।

କଲିକତା ଯିବ ! ସେଠି କରିବ କଣ ? ଦଙ୍ଗାଲ ବାଡ଼ରେ କାହାର ନଉକରି କରିବ ନା କାହା ବଗିଚାରେ ମାଲି ବୃତ୍ତି କରିବ । ଶୁଣିଚି ମେର ସେଠି ମୋଟ ବୋହୁଛି । ତମେ ମୋଟ

ବୋହୂବ ନା ଚଟଚ୍ଛଳରେ କୁଳଚିହ୍ନ କହିବ । ଅଗପଛ ନ ବିଚାରି ମତେ ତମେ ସଙ୍ଗରେ ନେଇଯାଅ । ମୁଁ ସାଙ୍ଗରେ ଥିଲେ ତମର ଚାକ୍ରି ଦକ୍ଷ ବୋଉଥିବା ନ ଥିବ । ଖଟି ଖଟି ଝାଳନାଳ ଅଣ୍ଡିଏ ହୋଇ ଯେତେବେଳେ ଫେରୁଥିବ, ସେତେବେଳେ ଗୁଡ଼ଲ ଦୋଟି ତମ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାଇ ରଖିବ କିଏ ? ବିଦେଶ ଯାଗା, ସେଠି ତ ତମର ଅପଣାର ହେଇ କେହୁ ନାହାଁ । ତମର ଦେହ ମୁଣ୍ଡର ହେଫାଜତ କରିବ କିଏ ? ଧନାଇ ! ଚକ୍ର ଗୁଡ଼ ବହୁଣୀଙ୍କ ବୋହୂ ଗଲଣି, ଚିରଦିନ ଲଗି ସୁଖୀ ତାର ଜୀବନକୁ ବଳି ଦେଇଛୁ ତମେଟି । ତମେ ତାଙ୍କୁ ବୁଝେଇ ଦେଲେ ସେ କ'ଣ ସହଜରେ ଦୂରେଇ ହେବ । ଲଢ଼ା ଚୁମ୍ବକ ସମ୍ପର୍କ ଛାଡ଼ିପାରିବ ଦେଲ କି ? ପୁରୁଷ ସ୍ତ୍ରୀ ଠିକ୍ ସେହିପରି ।

ଗୋଟାଏ ଠା'ରେ ଆଉ ବେଶୀ ବେଳ ରହି ପାରିଲନି । ତେଲ ଡିବାଟା ଧରି ଘରକୁ ଉଠିଗଲା ।

ରାତି ନେଇଟିଲଣି ଅସ୍ତ । ଭାବନା ତ ଗୁଡ଼ରେ ବସା । ତାଙ୍କୁ ଅଡ଼ ଗୁଡ଼ିବ କେତେ ?

ଘରଭିତରୁ ଗୁଣ୍ଡି ମୁଠାକ ଅଣ ପିଣ୍ଡା ପାହଣ୍ଡ ଓଳାଇ ଦେଲା । ଝାଡ଼ୁଅଖଣ୍ଡ ତୋଳି ନେଇ ବାହାରେ ମଡ଼ାଇଲା ବେଳକୁ ନୂଆ'ଉ ଦେଖା ଦେଲେ । ଡାକିଲେ—ପୁର, ଅପୁନା ଏ ଖଣ୍ଡିଆ ଅଡ଼େ । ବଡ଼ମା ନାହାନ୍ତି । ଖଣ୍ଡିଆଟା ଖାଲି ଖାଇ ଗୋଡ଼ଉଛନ୍ତି ।

କହିଲି—କୁଅଡ଼େ ଯାଉଛି କି ?

କହିଲେ—ମୁଣ୍ଡବିକ ।

ତରତର ହୋଇ ଘରେ କୋଳପ ମୁଠାକ ପକେଇ ନୂଆ'ଉ କତକି ଅଫିଲି । ଗଲା ବେଳକୁ ସେ ସବୁ ଖଣ୍ଡିକ ଉପରେ ଶୋଇ

ଖଣ୍ଡେ କାଦଣା ବହି ପଢ଼ୁଥାନ୍ତି । ରୁପାଦେଇ କାଦ, ତାମ୍ବଦେଇ କାଦ, ସୁନାଦେଇ କାଦ ସବୁ ତାଙ୍କ ଜିଭ ଅଗରେ

କହିଲି—କି ବହିକି ନୂଅଁ'ଅ ? କହିଲେ, ରୁପାଦେଇ କାଦ ।

ତା'ପର ସେ ମତେ ଟାଣିନେଇ ପାଖରେ ବସାଇଲେ । ବହି-ଖଣ୍ଡିକ ସେଇଠୁଁ ଅଧା ହୋଇ ରହିଲା ।

କହିଲି—ପଢ଼ିଲଣି ନୂଅଁ'ଅ ?

ସେ ହସି ହସି କହିଲେ—ଠିକ ନଜର କଣ ମୋର ଅଛି କା ପଳଉଛନ୍ତି କି ? କାଦଣା ଶିଖେଇବାକୁ କେଇ ଘଡ଼ି ।

ମୁହଁରେ ଉପର ଦେଖିଆ ବିରକ୍ତି ପୁଚାଇ କହିଲି—ଭାରି ଖରାପ ମଣିଷ ତମେ ।

ତା'ପର ସେ ହସି ହସି ପଚାରିଲେ, ଅଚ୍ଛା ସୁର ! ସତ କହିବନା ଗୋଟା କଥା ? ମୋ ସ୍ଣ ପଡ଼ିକେଇଲ ।

ଭିତରେ ଡର ରଖି କହିଲି—କଣ କହିନା, ସ୍ଣ ନାପୂମରେ ଅଛି କଣ ?

ନୂଅଁ'ଅ କହିଲେ—ତୁଚ୍ଛାକୁଚ କଥାକୁ ମୋର ଏତେ ଛଳ କରୁଛ । ପୁଣି ପଚାରିଲେ ଚିଢ଼ିବ ନାହିଁ ତ—

କହିଲି—ଏମିତି କି ଗତମାରୁ କଥା କି ?

ନୂଅଁ କହିଲେ—ହଁ ସେମିତିକା

କହିଲି—ତା'ହେଲେ ଚିଢ଼ିବ ।

ସେ କଥା ମଝରେ ରହି ଯାଇଥିଲେ । ଘୁଞ୍ଚିଲା ନାହିଁ ତାଙ୍କ । କହିଲି—କୁହ, କୁହ, ନୂଅଁ'ଅ । ସତେ ଚିଢ଼ିବ ନାହିଁ । ଯେ ନ କହିବ ତା ଭାଇ ଡନ୍ଟାଙ୍କ ସ୍ଣ ।

ନୂଅଁ'ଅ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହିଲେ, ମୋ ଭାଇଙ୍କି ଶସ୍ତା ପାଇଲଣି । ତମର ପର ଦ ଦ'ଟା ଭାଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସ୍ଣ ପକାଅନା ?

ମୁଁ ଭାବି ବସିଲି ।

ତା'ପର ସେ ନରମ ଗଳାରେ କହିଲେ—ସତ କହୁଛ ସୁର । ଘନଠି ତମର ପୁରୀ ଘର ?

କିଛି କହି ପାରିଲିନି ତାଙ୍କୁ ।

ନୂଆ'ଉ ଗୁଣ୍ଡବାର ମଣିଷ ନୁହଁନ୍ତି । ମୋଠୁଁ କଥା ନବାପାଇଁ ସେ କେତେ ଫନ୍ଦି ଫିକର କରିଲେ । ମୁଁ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଦେଖାଇବା ଛଡ଼ା ତାଙ୍କୁ ଆଉ କିଛି ପରମାଣ ଦେଖାଇ ପାରିଲିନି ।

ନୂଆ'ଉ କଥାର ଉତ୍ତର ଠଉରେଇ ମତେ ଆଉ କିଛି କହି ପାରିଲେନି ।

ତା'ପର ଆପଣା ପଣତ କାନରେ ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ପୋଛି ଦେଇ କହିଲେ—ସୁର, କରମରେ ଯାହା ହାତ ଧରିବାକୁ ଥିବ ତା'ର ହାତ ଧରିବ । ଆମେ ଚେଷ୍ଟା କରିବା, ଫଳ ଯାହା ହେବ । ତମେ ଜାଣ, ସବୁ ମାଈପଙ୍କ ମନ ଏକା ପ୍ରକାର । ତମରି ଭଳିଆ ଦିନେ ମୁଁ ଥିଲି । ଜଣକୁ ବାହାହେବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରି ବାନ୍ଧିଥିଲି । ଫଳରେ ସେଠୁ ମୋର ବାହାଘର ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ତମ ଘର ହାଣ୍ଡିରେ ତ ଗୁହଳି ପଡ଼ଉଛି ଆଉ ଠେଇଁକି ଯିବ କୁଆଡେ । ତମେ ଆଉ ଏମିତ ବାମ୍ଭଣୀ ପରି ହୁଅନା । ଫଗୁଣ ପରଯନ୍ତ ଥାଅ । ତମ ବଡ଼ଭାଇ କାଇମାଟିରୁ ଫେରିଲେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ନଗେଇବି ।

ନୂଆ'ଉଙ୍କର ଆଶ୍ୱାସ ବାଣୀରେ ମନରେ ଟିକିଏ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଆସିଲା ।

ତା'ପର ସେ ମତେ ହସେଇଲେ, କହିଲେ—ସତେ ଠାକୁର ଶୁଣିବେ, ଫଗୁଣ ବଥିରେ ମୋ ସୁନା ନଣନ୍ଦଟିର ମୁଣ୍ଡରେ ଦୋଳ ମୋଡ଼ଟ ଚଢ଼ିବ । ଘନ ବାଁ ଶଂଖରେ ସୁର ଆମର ପେଟେ ତେବେ ଲେ

ବସିଥିବେ, କଉଳବାଟ ଓଡ଼ଣା ପାଙ୍କରେ ସେତେବେଳେ ଏ ନୂଆଁଈର କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଥିବ ।

ମୁହଁରେ ମୋର ଶୁଖିଲା ହସ ଫୁଟିଥାଏ । ମନ ଗହନରେ ସେତେବେଳେ ସପନ ଲହରୀ ଲହରୀ ଖେଳୁଥାଏ ।

କଥା ଗପୁ ଗପୁ ବେଳ ବୁଡ଼ିଗଲା । ବଡମା ଘର ଖଣ୍ଡି ଦୁଆରେ ବୁଡ଼ିଲା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର କଅଁଳ ଖରା ଟକ୍ ଟକ୍ କରୁଥାଏ । ନୂଆଁଈ କହିଲେ—ପୁଅ, ବୋଉ ଅବେଳା ଆସିବେ । ହାଣ୍ଡି ଧୂଆ ହୋଇନାହିଁ, ସଞ୍ଜ ବତୀ ହୋଇନାହିଁ । କେତେ ଗାଇଟି ମୋର ପଡ଼ିଛି । ସିଆଡ଼ୁ ଆସିଲେ ଗରଜନ ହେବ । ତମେ ଟେଣାଇଥାଅ ଏଠି ।

ମନା କଲି ମୁଁ । କହିଲି—ମୁଁ ବି ଯାଉଛି । ବୋଉ ହାଟରୁ ଫେରୁଥିବ । ଆଉ ବେଳେ ଆସିବି ପଛେ ।

ନୂଆଁଈଙ୍କୁ କହିଦେଇ ଚାଲି ଆସିଲି ଘରକୁ । ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇଛି କି ନାହିଁ ବାହାରୁ ବୋଉର ତୁଣ୍ଡ ବାଜିଲା । ଏ କଣ, ବୋଉ ଏମିତି ମେଦନୀ ଫଟା ବାହୁନା ବୋଳୁଛି କାହିଁକି ? ମୁଁ ତାଟଙ୍କା ହୋଇଗଲି ତାକୁ ବାଟ ମୁହଁରୁ ଚାହିଁ ଚା । ବିକଳ କାନ୍ଦଣାରେ ସତେ ଯେମିତି ଗଛ ପତରଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ି ପଡୁଛି । ଦେହ ଭିତର ମୋର ଦୁଃଖରେ ମନ୍ଥି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ବୋଉକୁ ଡାକି କହିବି କଣ ତାକୁ କୁଣ୍ଢାଇ ମୁଁ ଶୁଁ ଶୁଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ବସିଲି । ଆମ କାନ୍ଦଣା ଶୁଣି ଦୁଆରେ ଆମର ଦୁଆରେ ମଣିଷ ଭିଡ଼ ହେଇ ଗଲେଣି । ଦୁଆରେ ବୋଉ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଗଛ କାଟିଲା ପରି ଦୁମ୍ କରି କଚାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା, ହଜାର ପଚାରରେ ଉତ୍ତର ନାହିଁ । ଦେଖଣାହାରି ସବୁ ମନେ ପଚାରୁଛନ୍ତି, ମୁଁ କହିପାରୁନି କିଛି । ଅଧିକ କୋହ ଉଠାଇ ତାଙ୍କ କଥାରେ କାନ୍ଦୁଛି, ଦୁଆରେ ଆମର ମାଇପେ ମଣିଷେ ବଢ଼େ । ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ ଘନାଈ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । ବୋଉକୁ

ଉଠାଇ ତାଙ୍କୁ ପଚାରୁଥାନ୍ତି—ମାଉସୀ, କଥା କ'ଣ ? ତମେ ଏମିତି କାହିଁକି ବିକଳ ହେଉଛ ? ଘନା'ଇ ବୋଉ, ବଡ଼ମା ନୂଆଁଉ ସଭିଏଁ ଏଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ବୋଉ ତା'ପର ବାହୁନିଲା—କ'ଣ କହିବିଲୋ ମୋ ମାଆମାନେ, ମୋ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନୀ ଚାଲିଗଲା—ବୋଉ ତାକୁ କାହିଁ କୁଆଡ଼େ ଲୁଚାଇଗଲା ଲୋ ମୋ ହରି ସୁନ୍ଦରୀ ।

ପାଖରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିଲି । ଭେ'କନା ଚୋରାଙ୍କି ଗୁଡ଼ିଲି ? ମୋ କାନ୍ଦଣା ଦେଖି ସେ ଅଉ କୋହ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେନି । ମତେ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ ନେଇ କାନ୍ଦିଲା—ନାନୀ ତତେ ଅଉ କାହିଁ ପାଇବିଲୋ ମୋ ସୁନାଅ—ଚନ୍ଦ୍ରବଦନୀ ମୋର କୁଆଡ଼େ ରହିଲିଲୋ ମୋ ବାଉଁଶୀ । କହୁ କହୁ ବୋଉ ମଣ୍ଡିଦୁଆରେ କେଡ଼େ ଜୋରରେ ଟଉ କନା ମୁଣ୍ଡ ତାର ପିଟିଦେଲା । ବଡ଼ମା, ନୂଆଁଉ ଦହେଁଯାକ ବି ବାହୁନୁଥାନ୍ତି ।

ଘନା'ଇ ବୋଉକୁ ବୁଝେଇ କହିଲେ—ମାଉସୀ, ଭୁଲିଯାଅ । ଦୁନିଆରେ ଏ'ଟା କିଛି ନୂଆ କଥା ନୁହେଁ । ମଲା ଗଲା ସଂସାର । ଚାଲିବେ ସେଇଠିକି ।

ବଡ଼ମା କହିଲା—ଭୁଲି ହେ। ଯିବିଅ ବୋଉ । ତୋ କାନ୍ଦଣା ଦେଖି ସେ ଛୁଆଟା ବେଶୀ କାନ୍ଦୁଛି ।

ତା'ପର ଘନା'ଇ ବୋଉକୁ ଉଠାଇଲେ । ତା'ର କୋହଟିକେ କମି ଆସିଥିଲା । ଘନା'ଇଙ୍କର ଦୁର୍ବଳ ମନ କିନ୍ତୁ ଏତେ ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ ମତେ କହିବାକୁ କିଛି ସାହସ କହୁଁ ବି ବଳି ନାହିଁ ।

ସେଇ ଘଡ଼ିକେ ଦୁଆରୁ ଅମର ମଣିଷ ମେଳା ଭାଙ୍ଗିଲା । ପଦେ ପଦେ ଓଁପର ଠଉଳିଆ କଥା ଶୁଣାଇ ଦେଇ ଗାଁ ବାଲା ଯେଝା ଯେଝା ଘରକୁ ଚାଲିଗଲେ । ଖାଲି ଘନା'ଇ, ତାଙ୍କ ବୋଉ, ଆମ ନୂଆଁଉ, ବଡ଼ମା ସବା ପଛକୁ ଥାନ୍ତି । ବୋଉର ଆକାଶ ଫଟା ବାହୁନା

ସବୁଥିଲା ସତ କିନ୍ତୁ ମନ ଗହନର ହତାଶ ଭାବ ମରି ନ ଥାଏ । ସେଇ ଭିତରେ ତାର ଝଙ୍କର ଦେଇ ତା ଅନ୍ତଶିରକୁ ଛୁଇଁ ଆଣୁଥିଲା । ସେ ଓଳିତଳ ପିଣ୍ଡା କାନ୍ଥକୁ ଅନେଇ ଚାହୁଁଥିଲି ଶୂନ୍ୟ ଆକାଶକୁ ।

ମୁଁ ତା' ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦୁଥିଲି । ଆଜିଠୁଁ ଜାଣିଲି, ନାନୀ ମୋର ଆଉ ରକ୍ତ ମାଉଁସ ଦେହରେ କେଉଁଠି ଲୁଚିନାହିଁ । ତାକୁ ମୁଁ ଏ ଜୀବନରେ ଥରେ କେଉଁଠି ଦେଖିବି ନାହିଁ । ଥରକ ପାଇଁ ହେଲେ ନାନୀ ଆଉ ମତେ 'ସୁମି' ବୋଲି ପଦେ ଡାକିବ ନାହିଁ । ନାନୀ ଗଲାଣି ସେପୁରକୁ । ଛକୁଣ୍ଡା-ରଥ ଅଣ୍ଡା ବାହୁଡା । ଆଉ ସେ ହସ ହସ ମୁହଁ ଦେଇ ଫେରିବ ନାହିଁ । ଛାତି ଭିତରେ କଲିଜା ମୋର ଦୁଇ ହୋଇ ଆସିଲା । ଯାହା ସହିତ ଏଇ ଘରେ ଏକାଠି ଖାଇ ପିଇ ହସି ଖେଳି ଦିନ କଟାଇଥିଲି ସେ ନାନୀ ନାହିଁ—ସେ ମରିଗଲା—ଚିରଦିନ ଲାଗି ଆମକୁ ଦୁଃଖ-ସାଗରରେ ଭସାଇଦେଇ ସଂସାରରୁ ବିଦା ହୋଇଗଲା । କାନ୍ଦି ଉଠିଲି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ନାନୀ ଲୋ······ !

ଏଥର ଡାକ ମୋର ଆଉ ନାନୀ କାନରେ ବାଜିଲାନି । ନାନୀର ସେଇ ସୁନ୍ଦର ହସ ହସ ମୁହଁ ଆଖି ଆଗରେ ଝଲସି ଉଠିଲା । ମୁଁ ଅଚେତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି ।

ମାଉସୀ ମତେ ବୁଝେଇଲେ—ଭୁଲି ହୋ'ଗଲା ଝିଅ । ତେଲ କଅଡ଼ା ପକାଇ ଏ ସଂସାରରେ କିଏ ଚିରଦିନ ରହିବ ଲୋ ମାଆ । ଆଉ କାନ୍ଦନା ତୁ । ମାକୁ ତୋର ବୋଧ କର ।

ସେଇ ଭିତରଟା ଦୁଃଖରେ ମନ୍ଥି ହେଉଥିଲା ମୋର ।

ଭିନା'ଇ ତା'ପର ମତେ ବୁଝାଇଲେ—ସୁମି ! ଏତେ ବେସ୍ତ ହୋନା । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦିନେ ନା ଦିନେ ମରିବାକୁ ହେବ । ଆଜି ତୁମ ନାନୀ ମଲା, କାଲି ମୁଁ, କାଲି ସେ, ସଭିଏ ଏମିତି ଯିବେ ।

ଘନା'ଇଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରୁ ତାଙ୍କ ଅମଙ୍ଗଳ କଥା ଶୁଣି ମୁଁ ଆହୁରି ଅଧୀର ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ମନ- ହେଉଥାଏ କହିବାକୁ—ଘନା'ଇ, ତମକୁ ନେହୁରା ହେଉଛି, ସଭିଙ୍କ କଥା କହି ପଛକେ ତମ କାଲି କଥା ତୁଣ୍ଡରେ ଧରନାହିଁ । ଛାତିକୁ ପଥର କରି ସବୁ ସହିବି ପଛେ ତମର ଏ କାଳ କଥା ମୁଁ ସହି ପାରିବି ନାହିଁ । ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକୁଛି ତମେ ଥାଅଁ ଥାଅଁ କେମିତି ତମରି ଆଗରେ ଅଲୋଡ଼ା ଜୀବନଟା ମୋର ବିରୂପା ନଈ ବାଲିରେ ମିଶିଯାଉ ।

ତା'ପର ନୂଆ'ଉ ମତେ ସେଠୁଁ ଘରେ ଅଡ଼େଇ ନେଇଗଲେ । ବୋଉ ପାଖରେ ବଡ଼ ମା', ଘନା'ଇ ଠକାଉ ମାଉସୀ ଆଉ ଘନା'ଇ ଥାନ୍ତି ।

କାଳି ଅନ୍ଧାର ଘେରି ଆସୁଥିଲା ଘର ବାହାରକୁ ଅନ୍ଧାର । ମାଉସୀ କୁହା ହେଇ ହେଇ କହିଲେ—ଯାଉଛି, ଗୁଡ଼ିଆ ବୋଉ । ତୁ ଆଉ ଏମିତି ବାହାଣ୍ଡୀ ହୋ'ନା । ସବୁ କରମର ଫଳ । ଏଇ ମୂର୍ତ୍ତିଟି ତୋର ସବୁ । ତା'ର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ଦିନକାଳ କାଟିବେ । ଅଲକ୍ଷଣା ଟୋକାଟାକୁ କ ବେଳାରେ ବାହା କଲ୍ ଯେ ଘର ବୋଲିତ ଦିନେ ନାଁ ଧରିଲା ନାହିଁ । ଅଜ ବୋହୂଙ୍କ କଥା ତ ଛାଡ଼ ।

ବଡ଼ମା କହିଲା—ତାହାଙ୍କ ସେ କଥା କହୁଛ ଗୋ ନାନୀ । ଏଠାକାର ମା ଭଗବତୀଙ୍କେ ଶରଧା ଥିଲେ ହୁଅନ୍ତା ନା । ଏଠି ତାର କିଏ ଅଛି ଯେ ସେ ଏଠିକି ଆସିବ । ସବୁ ରହିଲାଣି ସେହି ଜଅଳ ଗାଁରେ ।

ମାଉସୀ କହିଲ—ତା' ନହେଁ ଆଉ କ'ଣ ? ଅଜ କାଲିକାର ମେଞ୍ଚଡ଼ା ଟୋକାଙ୍କ ଚଳ ନାହିଁ । ହାତଗଣ୍ଠି ପଡ଼ି ସାରିଲେ ପୁଅ ମାନଙ୍କର ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ହେଲେଣି ଅଟ, ବାପ ମା' ହେଉଛନ୍ତି ପଛ । ଦଶମାସ କଷ୍ଟ ସହି ପୁଅ ଜନମ କଲୁ ଶେଷକୁ ପରଙ୍କର ଅନ୍ନେ ଦେଲୁ

ହେଲ୍ ନାହିଁ । ଆମେ ପିଲା ସବୁ ମଣୁନୁ, ପୁଣି ଆ ତା ଶ୍ୱଶୁର ଘରକୁ ଝଙ୍କା ଗଠି ଦେଉଛୁମ । ଲୋକ ଜାଣିବାକୁ ଶାଶୁ, ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କର ଚଳଣି କଥା, ଯୋଇଁ ଆମ ଝିଅଙ୍କୁ ପଚ୍ଚୁରୁ ନାହାନ୍ତି ।

ଲୁହ ଛଳ ଛଳ ଆଖିରେ ବୋଉ କୁଳୁକୁଳୁ ଚୁହିଁ ଥାଏ ମାଉସୀଙ୍କ ଅତେ ।

ମାଉସୀ ତା'ପର ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ, ଡାକିଲେ ଘନା'ଇଙ୍କ.

ଘନା'ଇ ରହି ରହି ଶେଷରେ ବୋଉକୁ କହିଲେ—ମାଉସୀ ତମର ତ ଦୁଃଖ ହେବନ । ଆଉ କହିବ ଭଣ୍ଣ । କାଲି ନେ ଲୋକ ଯାଉଛୁ ।

ବୋଉର କହିବାକୁ ଦେହରେ ଶକ୍ତି ନ ଥାଏ ।

ମାଉସୀ ତା'ପର ନିଇହଠି କହିଲେ—ଉଆଁ ସ ପରିବା ଶତ୍ରୁ ଗୋଡ଼ ଭାଙ୍ଗ ନାହିଁ ଜୋ ପ୍ଲେଟକଥା ମାନ ।

ଘନା'ଇ ଯିଦ୍ କଲମତ କହିଲେ—ଦେଖିବୁ ରହ ଟି କ ନାହିଁ ?

ନହୁନହାଣ ଘନ ଅନ୍ଧାର ରାତି । କଟିକଟିଆ ଅନ୍ଧାରରେ ବ ଘାଟ କୁଆଡେ଼ କିଛି ବାରି ହେଉନାହିଁ । ଘନା'ଇ ଆଉ ମାଉ ଦିହେଁ ଦାଣ୍ଡଅଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ ।

ବଉମା ବୋଉକୁ କହିଲ—ଆଉ ଭାବନା ସାନବୋଉ ଲରମ ଅମର ଘଟା ।

ବୋଉ କିଛି କହୁ ନ ଥାଏ ।

ଘୁରୁହୁଁଥିଲ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ବସିଥାଉ । ବଉମା, ନୁଅ ଆମ ମାଆ ଝିଅଙ୍କୁ ବହୁତ ବଳରେ ବୁଝା ସୁଝା କରୁଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆମର ଖୋଜ ବୁଲୁଥାଏ ନରକ ରାଇଜର ଅରପାଖରେ ।

ସେହିଦିନ ବ୍ରତ ପାହାନ୍ତି । ପାହାନ୍ତା ପହରର ନିଦଟା, ବୋଉକୁ ଟିକିଏ ଘାରିଛି । ନାନା ଚିନ୍ତାରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ହୋଇ ହଠାତ୍ ଫିଟିଗଲା ତାର । କିନ୍ତୁ ବ୍ରତ ସାରି ମୋ ଆଖିକୁ ନିଦ ନାହିଁ । ମନ ମାରି ସେହି ଶୁଣ୍ଡା ଭିତରୁ ଖଣ୍ଡିକରେ ବୋଉ ପାଖରେ ପଡ଼ିଥାଏ ମୁଁ । ଭଲ ଖଣ୍ଡିକରେ ବଡ଼ମା, ନୂଆ'ବୋଉଙ୍କର ଘୋର ନିଦଟା ଭାଙ୍ଗି ଗଲାଣି । କାନ ପାତିଲି, ସେ ପାଖରେ କ'ଣ ଭୁଟୁରୁ ଭୁଟୁରୁ ହଉଛନ୍ତି ।

ବ୍ରତ ପାହାନ୍ତିଆ ନିଛାଟ ରାତି । ଚାରି ଧାରି ସବୁ ଅନ୍ଧାର କାଟି କାଟି, ଏକାଠିଆଁ ବାହାରିବାକୁ ଛାତି ପତରୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ଭୂତ, ସଇତାନ, ଡାହାଣିଙ୍କର ବେଶୀ ଉତ୍ପାତ । କିଏ ଜାଣିଛି, କେଉଁଠି କାଳେ ଛକିଥିବେ, ଝେଟେଣା ହୋଇପଡ଼ିବେ । ଯିବି କେମିତି ଛାତି ମୋର ଭୟରେ ଦୁରୁଦୁରୁ ହେଲା ।

ଘନା'ଭାଇଙ୍କର ଅନୁକୂଳ ବେଳା ହେଇ ଗଲାଣି । ସେ ତ ଅଭିକା ନଈକୂଳେ ଜାମୁଳେଇଙ୍କ ପାଖରେ ଅନୁକୂଳ କରିବେ । କଣ କରିବ ? ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ବିଛଣା ଉପରେ ବସି ସେମିତି ଭାବୁଥାଏ । ମନ ଆଉଁ ଟେକୁ ନ ଥାଏ—ଭୂତ ସଇତାନଙ୍କୁ ମୋର ଭାରି ଡର ।

ପିଲାଦିନେ ବାପାଙ୍କଠୁଁ ଶୁଣିଛି, ରାତିରେ ସଇତାନଗୁଡ଼ାକ ଗାଁ ଗୁଡ଼ପିଠି ଚକର ଦଅନ୍ତି, ଏ ଗଛ ସେ ଗଛ ଡ଼ୁଦା ମାରନ୍ତି, ଏଇ-ଭଳି ମାଳମିର ଗପ ।

ବାପା କହୁଥିଲେ ସିଏ ତାଙ୍କ ଅନୁଭବ ଲଭିଲା କଥା । ଥରେ ସେ ଏଇ ନଈକୂଳ ଶ୍ମଶାନ ବରଗଛ ବାଟେ ରାତିରେ ଆସୁଥିଲେ । ବାଟ ଦ'ଗୋଡ଼ ଯାଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ଦେହ ତାଙ୍କର ଶୀତେଇ ପଡ଼ିଲା । ଦେଖିଲେ, ବର ଡାଳରେ ଗୋଟାଏ ଅରଘାପୁର ଭୂତ ଗୋଡ଼ ଦି'ଟାକୁ ଡାଳ ଉପରେ ଲମ୍ବେଇ ଦେଇ ବସିଛି । ସେ ଆଉ କିଛି ସହର ନ ପାଇ ହରିନାମ ଜପିଲେ । ଭୂତ ଆଉ କିଛି କହାଳ

କଲା ନାହିଁ । ସେ ଖଟଣ୍ଡ୍ରୁ ଦୂର ବାଡ଼ କଡ଼ଟି ଚାଲି ଆସିଲେ । ଆଉ ପଛକୁ ସେ ଚାହିଁଲେନି । ନଆଁ ନଗା ଭୂତର ଦାଉ କଣ କମ କି ? ବାପାଙ୍କୁ ପଛରୁ ହୁରି ପକାଇଲା—ବାଦୁଲା, ହେ ହେ ଗଲୁ ଖସି ଅଜ ତୁ । ତୋ ରକତ ବଳିଆରୁ ଅଜ ମୋ ହାତରୁ ଖସିଗଲୁ । ସାହାସିଆ ମଣିଷ ବୋଲି ବାପା ସିନା ତା ହାତରୁ ଉଦ୍ଧୁରିଲେ । ଆଉ ମୁଁ ହୋଇଥିଲେ ସେଇଠି ରସ ଚଟଣା ଖାଇ ମାଟି କାମୁଡ଼ି ପଡ଼ିଥାନ୍ତି ।

ଡର ଭୟରେ ଏକାଠିଆ ଉଠିବାକୁ ସାହାସ କୁଳାଇଲା ନାହିଁ । ଗୁଆପୋକ ପରି ଗୁଣି ହେବାରୁ ଘୋର ସାର ହେଲା ।

ଘଡ଼ିଏ ଗଲା । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ଘନା'ଇଙ୍କ ତୁଣ୍ଡ ବାଜିଲା । ଆଉ ଜମା ଥୟ ହୋଇ ରହି ପାରିଲିନି । ଚଞ୍ଚଳ ଦଆସିଲି କାଠିଆ ମାରି ଡ଼ଙ୍ଗା ଲଗାଇଲି । ବୋଉ ଅଚେଇ ଚୁହିଁଲି ନିଦରେ ସେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରୁଛି ।

ଉଠିଯାଇ ଭିତର ଶିକୁଳିଟା ଖୋଲିଦେଲି । ଲୁଗା ପଣତ ତଳେ ଉଚ୍ଛିଟାକୁ ଲୁଚାଇ କରି ପଦାକୁ ଚାଲିଗଲି ।

ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଜଳା ହୋଇଥିବା ଡାଳି ସନ୍ଧରେ ସଡ଼କ ଉପରକୁ ଆଖି ପକାଇଲି । ଊଷା ଆଲୁଅରେ ସବୁ ବାରି ହେଉ ଦିଶୁଥାଏ ମତେ । ଆଗରେ ଧୋବ ଧାଉଳିଆ କୁଞ୍ଚ ଜାମା ତୋଳି ଘନା'ଇ ଚାଲିଛନ୍ତି—ପଛରେ ଗୋରା ଆଲୁଅ ଟିପିଟିପି ଚାଲିଛି ତାଙ୍କ ଦାଢ଼ି ପୂଅ ଭଳି ଦିଶୁଥିଆ । ସଗରେ ନିଦାରୁଣ ବାପ ତାଙ୍କର ଜଳେଇ ଦେବାକୁ ଟିକିଏ ଅଟି ନାହାନ୍ତି । ମଣିଷ ମନରେ ପୁଣି ଏତେ ଗର୍ବ । ଆପଣା ପୁଅଟା ଗଡ଼େଇ କୋଉ ମୁହଁକୁ ଯାଉଛି, ବାପ ହୋଇ ତମ ମନ କେମିତିକା । ଏତେ ଅକାଟ ତମ ମନ । ମନ ସଗ ମନରେ ରଖି ପୁଅକୁ ଦ'ଖୋଇ ଜଳେଇ ଦେଇ ଭଲେ କ'ଣ ତମ ବାପପଣ ହାଜ

ହୋଇ ଯାଉଛି ? ଖାଲି ତମର ବୋଲଣାରେ ତ ଘନା'ଇ ଗାଁ ଛାଡ଼ି କଲିକତା ବାହାରିଛନ୍ତି । ନୋହିଲେ ଘନା'ଇ କିଏ ବା କଲିକତା କିଏ ?

ମନ ମୋର ଘନା'ଇଙ୍କ ଲାଗି ଗୋଳେଇ ଘାଣ୍ଟି ହେଲା । ଦରଜା ମୁହଁରେ ନାଥଡକୁ ଧୋଇ ଅଲ୍ପଅଟା ଘିତ ଡେମିତ ଛୁଡ଼ା ହେଇଛି । ପାହାନ୍ତା ପହରର କାକୁଆ ପବନଟା ଝିର୍ ଝିର୍ ହୋଇ ବହୁଥିସି ଉବ ଅଲ୍ପଅଟାକୁ ମିଞ୍ଜି ମିଞ୍ଜି କରି ପକାଉଛି । ଲତା ଅତଅଳରେ ଅଲ୍ପଅଟି ଡେମିତ ଝୁଲୁଛି ।

ଚୁହୁଁ ଚୁହୁଁ ଘନା'ଇ ମୋର ପାଖା ପାଖି ହୋଇଗଲେ । ମୁଁ ତାଠି ସବରେ ତାଙ୍କ ଆଡ଼େ ଅନାଇରେ ଡେରଛା ଚୁହାଣି ଢାଳିଦେଲି । ତାଙ୍କ ପାଦ ଯୋଡ଼ିକ ସତେ ଯେମିତ ବାନ୍ଧହୋଇ ପଡ଼ୁଥାଏ ।

ଦଧିଆ ମତେ ଦେଖିଲାଣି । ତହିଁରେ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ । ଘନାଇଙ୍କୁ ସେ ଯେମିତ ଭଲପାଏ ସେ ମୋ ମାଁ । ତାହା ଅଟରେ କହିବ ନାହିଁ ।

ଘନା'ଇ ତାଠି ଚୁଲୁ ଚୁଲୁ କହିଲେ—ଦଧି ! ତୁ ସିନା କହୁଛୁ ଫଗୁଣରେ ଆସିବାକୁ । ମୋର ସୁବିଧା ହେଲେ ତ— ।

ଦଧି କହିଲା—ତମକୁ ପରା କହିଥିଲି, ଏସନ ଫଗୁଣକୁ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଉଠିଯିବ । ତମେ ଦେଖା କରିବ ଅଉ ତା' ସଙ୍ଗରେ । ତା'ପର ଆସି ଗୋଟାଏ ଶୁଭ ଅନୁକୂଳ କରି ଯାଅ ।

ତା'ପର ଘନା'ଇ କହିଲେ—ଗାଁରେ ତ ଏ ମୁଣ୍ଡ, ସେ ମୁଣ୍ଡ, ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ମୋ ବିପକ୍ଷରେ । ଦେଖିବେ ଦେଖା ଯାଉ, କଣ ହେଉଛି । ଜାଣି ଶୁଣି ତ ଗୋଟା ଭୁଲ୍ କରିଛି, କହିବ କାହାକୁ ?

କଥା ପଦକ ଚୁଇଁକିନା ମୋ ଦେହରେ ଲାଗିଗଲା । ଭାବିଲି, ମଣିଷଠେଇଁ ମଣିଷ ଜିଛି ସରଧା ରଖିଲେ କଣ କେହି ଭୁଲ୍ କରେ ।

ହ'ଝୋପା ଲୁହ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ଆଖିରୁ ।

ଦଧିଆ ସେଇଠୁ ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଗଲା । ଘନା'ଇ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ମତେ ଟାଣି ନେଇ ନରମ ଗଳାରେ ଡାକିଲେ, ସୁମି ?

କହିଲି-- ହଁ ।

ଥର ଥର ହାତରୁ ବହିଲ ଅନ୍ଧାର ତଳେ ଡିବାଟା ଲିଭିଗଲା । ସେ ମୋ ହାତଟିକୁ ଧରି ଖୁବ କାନ୍ଦିଲେ । ମୁଁ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି କାନ୍ଦୁଥାଏ ।

ସେ ମୋତେ କହିଲେନା କିଛି । ଯାମା ପାକିଟରୁ ଟଙ୍କାଟିଏ କାଢ଼ି ମୋ ହାତରେ ଦେଲେ । ମୁଁ ନତାପାଇଁ ନାହିଁ କରୁଥିଲି । ପରେ ଦେଲେ ରଖିଲି ମୁଁ । ଭାବିଲି—ତାଙ୍କର ଏତେ ବଡ଼ ଶରଧାଟା ଭାଙ୍ଗି ଦେବି କାହିଁକି ?

ଲାଜ ହରମ ତେଜ୍ୟା କରି ତାଙ୍କୁ ମନ ଖୋଲି କହିଲି, ଜଅଁସରେ ଘରୁ ପାଉଛ ?

କହିଲେ—ମନ କଷ୍ଟ କରନା ଅଉ ।

କହିଲି—ହୋଲି ବେଳକୁ ଅସିବ ନା ?

ସେ 'ହ' କହିଲେ ।

ଦଧିଆ ଡାକୁଥିଲା ଦୂରରୁ । ସେ ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଦେଇ ତର ତର ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ । ଅନାଇ ରହିଲି ତାଙ୍କ ଯିବା ବାଟକୁ ।

ସେ ଅନ୍ତର ହୋଇଗଲେ ଆଖି ସାମନାରୁ । ଜମିଯୋଡ଼ ଭିତରେ କୁଆଁରୁ ତରକିଯା ମାଛ ବସିଲା ମତେ । ମୁଁ ପଶିଲା ଘର ଭିତରକୁ ଯାଇ କବାଟଟା କିଳିଦେଲି ।

ଆଖିକୁ ଅଉ ନିଦ ହେଲାନାହିଁ ମୋର । ସେମିତି ଅନିଦ୍ରା ହୋଇ ବସି ରହୁଥାଏ ମୁଁ । ଜାଣି ପାରିଲି, ସେ ପାଖ ଖଟଣ୍ଡିଭିତ

ଘର ଖଞ୍ଜାରୁ ଶେଷ ଚୁଆଟିର କାନ୍ଦଣା ଶୁଭୁଛି । ରାତ ପାହାନ୍ତାରେ ଚୁଆଟିର ଭୋକ ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଛି କି କଅଣ ସେଥିପାଇଁ ଏତେ ବିକଳ ହୋଇ ରାହା ଧରୁଛି । ପାଖ ଘରେ ନୂଆଁଉ ବଡ଼ମା ନେଡ଼ଙ୍କ ବେଳୁଁ ଦୁଃଖ ସୁଖ ହେଉଛନ୍ତି । ବୋଉ ମୋର ଛିଣ୍ଡା ଛତର ଖଣ୍ଡକରେ ପଡ଼ିଛି । ଶୋର ଶବ୍ଦ କିଛି ନାହିଁ ।

ବସି ବସି ମୁଁ ଭନା'ଇଙ୍କ କଥା ଭାବୁଥାଏ । ଘରେ ବାପ, ମା, ଦାଦୀ ଖୁଡ଼ୀଙ୍କ ହେଇ ଶହେ ପଚଣୀ କହନ୍ତି । ଉଆଁଷ ପରବଦିନେ କେହି ତାଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ରଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅଧିକ ହଠ କରି ବିଦା କରିଦେଲେ ।

ଆଜି ପର ମଣିଷ ହୋଇବ ତାଙ୍କ ସକାଶେ କାହିଁକି ମନ ମୋର ତରୁଛି । ଆଖିରୁ ମୋର ବହୁ ଯାଉଛି କେଉଁ କେଉଁ ହୋଇ ତଳକୁ ଲହଥାଉ ।

.. ..

ଭେଣ୍ଡୁଅ ଯାଇଁ ଅଗିଣ ପଶିଲା । ଉଆଁସ ଯାଇଁ ଉଆଁସ ଗଲାଣି । ଇନ୍ଦ୍ର ପୁନେଇଁ ଯାଇଁ କୁଆଁର ପୁନେଇଁ ପାଖେଇ ଆସିଲାଣି । ଦଶହରା ଗଲା । ଧାନ ବିଲ ମାନଙ୍କରେ ଦଣ୍ଡାଡ଼ ଧାନ ପାହାନ୍ତି ଗଲାଣି । ଆକାଶ ମଝିରେ ମେଘ ଗୁଡାକ ଦୋଳା ଦୋଳା ହୋଇ ଭାସି ଯାଉଛନ୍ତି । ଦେବୀ ବୋଧହୁଏ ଏମିତି ଦୋଳ ବାହନରେ ଆସୁଛନ୍ତି କି କଅଣ ?

ଦଣ୍ଡ ପାଖ ବିଆଳି ଜମିରେ ଚଳ ବୁଲୁଛନ୍ତି ନରୁଅ, ରବି-ଫସଲ ବୁଣିବାକୁ କଅଣ । ଦେଖି ପକାଉଛନ୍ତି ଦୂରରୁ ମତେ । ହସି ହସି ହଳିଆ ଗୀତ ଗୁଣ ଦେଉଛନ୍ତି ସେ ଖୁବ ଲଗ ରାଗିଣୀରେ । ଅନୁମାନ କଲି, ମତେ ଖୁସି କରିବା ପାଇଁ ସେ ଗୀତଟା ଗାଉଛି ....

ବୋଇଲାରେ—ଏ ଏ

ରାମ ଯେ ଗଲେ ବନବାସ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଥିଲେ ସଙ୍ଗରେ;
ସୀତା ଦେବୀଙ୍କି ରାବଣ ହରିଲା   ପଞ୍ଚବଟୀର ବନରେ,
ଗୋଅଡ଼ ଛଡ଼ ଛଡ଼ ।୧।

ବୋଇଲାରେ—ଏ ଏ

ବାଲିଅଙ୍କୁ ମାରି ସବୁ ସବୁ ଭଲ ପାଉ ଦେଲା ଉଖୁଡ଼ାରେ
ମନ୍ଦୋଦରୀ କି ଯେ ସୁଗ୍ରୀବ ନେଲା କି ଥିଲା କିଷ୍କିନ୍ଧା ବନରେ ।
ଗୋଅଡ଼ ଛଡ଼ ଛଡ଼ ।୨।

ହାଡ଼ ମୋର ଚୋଟିପଟେ ଜଳିଗଲା । ସେ ସୁଗ୍ରୀବ ହୋଇ ମତେ ମନ୍ଦୋଦରୀ ସଜାଇବ ବୋଲି ଭାବୁଛି ? ତା' କେବେ ଏ ଜୀବନରେ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଅନାଇଁ ଅନାଇଁ ଆସି ଦେଢ଼ମାସ ପୁରିଲାଣି । ମତେ ଏ ଦେଢ଼-ମାସ ନୁହେଁ ଯେ ଦେଢ଼ଶହ ବରଷ ପରି ଲାଗୁଛି । ତାଙ୍କ ପାଖରୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚିଠି ପତ୍ରର ଖଣ୍ଡିଏ ଦେଖାନାହିଁ । ଘରକୁ ବି ଚିଠିପତ୍ର ଦେଉ-ନାହାନ୍ତି । ଖାଲି ମୋର କଥା ନେଇ ତାଙ୍କର ଘର ଉପରେ ଏତେ ରାଗ ।

ଆଉ ଜଣେ ମୁଁ କାହା ହାତରେ ଆଗରୁ ଚିଠି ଖଣ୍ଡେ ଦେବି ? ଲେଖିବ କିଏ ବା ? ଲାଜ ଲାଗୁଛି ଇଏ । ଧାନ୍ଦି ନେପେଇଦେଇ ପଦେ କେହି କହିଦେଲେ ଲାଜ ଅପମାନରେ ମୁହଁ ମୋର କଳା ପଡ଼ିବ । ଏ ଗାଁରେ ସଭିଏ ମୋର ଅବଗୁଣ ଗାଇ ବୁଲିବେ ।

ଏକାଟିଆ ଘରେ ଥିଲି ମୁଁ । ତୋଠ ଗାଁକୁ ଚାହିଁଥିଲି ସକାଳୁ । ବେଳ ଦିଗଡ଼କେ ବୋଉ ଫେରିଲା, ସାଙ୍ଗରେ ଜଣେ କିଏ ଅଚିହ୍ନା ମଣିଷ । ଚିହ୍ନି ପାରିଲି ନାହିଁ ତାଙ୍କୁ । ସତୁରି ଅଶୀ ବୟସର ପାକଲା ବୁଢ଼ାଟିଏ । ମୁହଁ ଉପରେ ଦେଖା ଦେଖା ପାକଲା ଦାଢ଼ି ବଢ଼ି

ଯାଉଛନ୍ତି । କେତେବରଷ ହେଲା ତହିଁରେ ଖୁବ୍ ବାଉନାହିଁ କି କଅଣ । ସାକ୍ଷାତ୍ ମଢ଼େ ଧୁଡ଼ିଲି ହଡ଼ାକଠା ଦୋଷକାଷ୍ଠିଏ । ଗାଁ କାଖତଳେ ହାତ ଡାଳପଙ୍କା ପୁରୁଣା ଛତା ଖଣ୍ଡେ, ଗୋଡ଼ରେ କୋଉ ମାନଧାତା ଅମଳର ପୋଖିଆ ଚପୁଲି ହଳେ ପୂରେଇଛନ୍ତି । କମିଜ ଖଣ୍ଡେ ଦେହରେ ଗଳେଇଛନ୍ତି ଯେ ସେ କୁମ୍ଭାରଘର କନାଠୁ ଅଧିକ କୋଚଟ । ଦେହରେ ଚମ ଥୁଡ଼ୁଥୁଡ଼ୁ, ଶିରାଗୁଡ଼ାକ ତହିଁରୁ ମୁଣ୍ଡି ବାହାରି ପଡ଼ୁଛି । ବୁଢ଼ାର ରୂପ ବେଢ଼ଙ୍ଗ ହେଲେ କଣ ହେଲା ଟିକିଏ ଭାରି ଡାକରବାଲ ।

ବୁଢ଼ାଟିଏ ଆସି ହେଲାଣି, ରସିକ ଢଙ୍ଗ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛାଡ଼ି ନାହିଁ । ଛଇଛଟକରେ ଦୁଆର ଆରୁ ମୋଟି ଆଖି ବୁଲେଇ ନେଉଛନ୍ତି ।

ଅଚାନ୍ଧା ମଣିଷଟାର ଏମିତିକା ଖରାପ ବ୍ୟବହାରରେ ମୁଁ ଚିଡ଼ିଗଲି । ବୋଉ ନ ଥିଲେ ସେଦିନ ତା’ ମହତ ଦି’କଡ଼ା କରି ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ଚେଇଯୁ ଭାବୁଛନ୍ତି ବୋଉ ଠାରି ଦେଲା ମତେ । ମୁଁ ଘରେ ଯାଇଁ କହିଲି, 'କଥାଟା ବୁଝିଲ ସେ ମୋର ବାହାଘର ପରସଙ୍ଗ ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି ।

ବୋଉ ମତେ ଗାଳି ଦେଇ ପରେ କହିଲା—ଝିଅ, ଘର ଭିତରୁ ପିଢ଼ାଟା ଦେବୁଟି । ତାଳେ ଫିଣି ଦେ—

ମୁଁ ଯମା ଶୁଣିଲି ନାହିଁ ତା କଥା । ବୋଉ ତାର ନିଜେ ଆସି ପାଣି ନେଇ ଦେଲା । ଦହେଁଯାକ ବସି ଦୁଃଖ ସୁଖ ହେଲେ ।

ବୁଢ଼ା ଡାକିଲା—ସମୁଦୁଣୀ !

ବୋଉ କହିଲା—କଣ କହୁନା ? ବୁଢ଼ା ହସି ହସି କହିଲା, ମହିରେ ତ ଗୁରୁଛା ମାସ । ଫଗୁଣ ଓଡ଼ ଗୋଟାଏ ଧରିବା କଥା ।

ଅଧଲାଟିଏ ତମର ଖରଚ ନାହିଁ, ଦ'ପିଠର ଖରଚ ମୁଁ ତୁଲାଇ ନେବି । ତମର ମତ କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ?

ବୋଉ କହିଲା—ମୁଁ କଣ ନାହିଁ କରୁଛି କହିବାକୁ । ଏଇଥା ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମନ ଗୁଞ୍ଜପତ ହେଲା; ଖାଲି ମୋଟାଏ କଥା ନାଗି ମନଟା ଦୁଦୁଦୁଦୁ ।

ବୁଢ଼ା ତା'ପର କହିଲା—ଏଇ ଦୋଷେଇ ଲଗିଛି । ଦୁନିଆରେ କଣ ଦୋଷେଇ ପାତର ବାହା ହଉ ନାହାନ୍ତି । ହେଲେ ହେଲେ ପୁଅକୁ ମୋର ଦି'କୋଡ଼ି ପାଞ୍ଚ ବରଷ ।

ବୋଉ ପୁଣି ମୁହଁ ଶୁଖେଇ କହିଲା—ଦୋଷେଇତ ସହଜେ, ତା'ପର ଝିଅଟିଏ ପୁଣି ବେଙ୍କରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଛି । ଏଇଥା କୁହଁ । ଗରିବ ଘରେ ଝିଅ ମୋର ଜନମ ପାଇଲେ କ'ଣ ହେଲା ବଡ଼ ସୁଖଭାରେ ତାକୁ ମୁଁ ରଖିଛି । ତମ ଘରକୁ ଆଜି ମୁଁ ତାକୁ ଦେବି । ଭଲ ମନ୍ଦରେ ଝିଅଟିକୁ ଟିକିଏ ଅଙ୍କଟି କରି କହିଲେ ଦୁନିଆ ଲୋକଙ୍କ ଆଖିକୁ ସେଇଟା ଭଲ ଦିଶିବ ନାହିଁ । ସଭିଏଁ ମୋ ଝିଅ ନାଁରେ ଅପୁଥିନା ଦେବେ, ସାବତ ମା'ଟା ଝିଅଟାର ଛୁଇ ଦେବେ ନାହିଁ । ତୁଲଟି ତାକୁ ଦରମଗ୍ କରୁଛି । ନିଜ ମା ଯେପରି ଝିଅଟାକୁ ଦରମଶ କରେ କେହି ତହିଁରେ ଗୁଣ୍ଡ ପକାଇବେ ନାହିଁ । ତାହିଁ କିନା 'ସେ ଅନ୍ତ ଫାଉ ଝିଅ ଜନମ କରିଛି ପରା ।

ଶୁଣି ଶୁଣି ବୁଢ଼ା କହିଲା—ବୁଝିଲ ସମୁଦୁଣୀ । ମୋ ଘରକୁ ଏକା ମୁଁ । ପୁଅ ପୁଣି ଡ୍ରାଇଭର କାମ କରୁଛି । ଏଇତ ମୋର କୁଟୁମ୍ବ । ମୋ କପାଳ ଲେଖିଲା ବୋଲି ଦିବ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ବୋହୂଟିଏ ହରାଇ ବସିଲି । ବୋହୂ ନୁହେଁ ଯେ, ସେ ମୋ ଘରେ ଥିଲା ଖଣ୍ଡିଏ ହୀରା ! ତା ଯିବା ପଛେ ପଛେ ମୋ ଘର କରଣ ସବୁ ଯାଇଛି । ଗାଁ ବାଲଙ୍କ ଉପର

ପାଉଁରିଆ କଥାରୁ ଟିକେ ମିଳିବ କଅଣ । ଜିଭ ଦୁଷ୍ଟ ହେଲେ ଦୁନି-ଆରେ ମାଡ଼ ଗାଳି ଖାଆନ୍ତି ନାହିଁ କି ?

ମୋହର ମନ ବୁଝିଲା ନାହିଁ ତଥାପି । କହିଲି—ଥାଉ ଜବାବ ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ଦେବା କେମିତି । ତମେ ଡେରି ନ କରି ଜୋଉଁର ପାତକଟା ବତାଇବ । ଏତିକି ହରି ଅବଧାନଙ୍କୁ ଠିକଏ ମୁଁ ଦେଖାଇବି । ପାତକ ସୁଝିଲେ ଗୋ'ଘର କରିବି ।

ବୁଢ଼ା ଗୋଆଦେଇ କହିଲା—ସମୁଦ୍ରୁ ଦଅଣୀ, ତମେ ଛୁଆଟିଏ ହେଲ ଅସି ତମର ଚେଇ ଉଲଟା ବୁଝାମଣା । ସଂସାରରେ କଣ ପୁଅ ଝିଅଙ୍କୁ ଅଗ ଦଅନ୍ତି । ଝିଅପଣେ ଅଗେ କୋଟି ଦେବା କଥା ।

ମୋହର ମନେ ପଡ଼ିଲା ଭାଇ ବାହାଘର କଥା । ଭାଇ ଶଶୁରଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡି ପାଇଛନ୍ତି ବୋଉ ଭାଇ ପାତକ ଦେଇନାହିଁ । ଶେଷରେ କଅଁଳ ଗାଁରୁ ନୂଆଁ'ଉ ପାଉତି ଆସିଲା, ଆମର ଏଇ ଦହି ଦୁଆରେ ହରି ଅବଧାନେ ଚିପନ୍ତି ଶୁଝେଇଲେ । ପରେ ବାହାଘର ହେଲା ।

ବୋଉ ଲାଜରେ ଘର ଭିତରକୁ ଯାଇ ପେଟେରି ଭିତରୁ ଯାତଭ ପେଣ୍ଡାକ ବାହାର କଲା । କହିଲା— ନିଅ, କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକରେ ମୋ ଝିଅ ପାତକଟାକୁ ଟିପି ନିଅ ।

ବୁଢ଼ା ହୋର ଲଟିହିବା ଭଙ୍ଗା ଚଷମାଟାକୁ କାନରେ ଗୁଡ଼ାଇ ବୁଢ଼ା ମୋ ପାତକଟା ବାଛିଲା । ତା'ପର ସେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକରେ ପେନସିଲରେ କଣ ଲେଖି ବସିଲା ।

ବୋଉ କହିଲା—ଚଞ୍ଚଳ ଦେଉଛ ଦେବ ? ବରଅଡ଼ୁ ମଣିଷ ଅସୁଛନ୍ତି । କାହାକୁ ଏବେ ମୁଁ ନାହିଁ କହିବି ?

ବୁଢ଼ା ଲେଖିସାରି ଚଷମା ଓହ୍ଲାଉ ଓହ୍ଲାଉ କହିଲା—ଏଇଠି ମୋର ପକା ହିସାବ ହୋଇଗଲା । ଅଉ ଅଛି ବା କଅଣ ? ତମେ ଯେତେ ଯୋଉଠି କର ପଛକେ ମୋ ଭଳି ବନ୍ଧ ପାଇବ ନାହିଁ ।

ଗୋଟିଏ ପୁଅକୁ ବାରମାସ ସମ୍ପତ୍ତି । ଘରେ ଖଟ, ଆଲମାରି, ସିନ୍ଦୁକ ବହେ । ସମ୍ପ୍ରତିରେ ସାଗ ପତର ଦି'ଟା ବାହାରୁ ମୁଁ କିଣେ ନାହିଁ । ଭଲହଳ ବଳଦ ଘରେ । ଗୃହକର ପୁଞ୍ଜିଏ ଅଛନ୍ତି । ଠାକୁରଙ୍କ ଦୟାରୁ କୋଉଁଥିରେ ଆମର ଉଣା ହୋଇନାହିଁ ।

ବୋଉର ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ । କହିଲା—ଆଠଦିନ ଭିତରେ କେମିତି ତମର ବେଉର ପାଇବ !

କହୁ କହୁ ବୋଉ ବୁଢ଼ା ହାତରେ ପାନ ଦି'ଖଣ୍ଡ ଧରାଇଦେଲା । କହିଲା ପୁଣି—ଆମ ମଲାସୁତ୍ର ଝିଅ ଲେଖାଯୋଖ ରେ ଦଅର ହିସାବ ପରି ହେବ—ବିନ୍ଧୁତ୍ରରେ ବନ୍ଧୁତ ଲାଗୁଛି । ଏ ଘରେ ପାଣି ଟିକିଏ ଇଛଲେ କଣ ପାତକ ଲାଗିବ ? ଗୋଡ଼ ବି ଟିକେ ଧୋଇଲ ନାହିଁ ।

ବୁଢ଼ା ତରବର ହୋଇ କହିଲା—ସମୁଦୁଣୀ, ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନା । କେତେଥର ଅସି କେତେଥର ଯିବ । ରଖିଥା, କେତେ ଖାଇବାକୁ ରଖିଛ !

ବୁଢ଼ା ଡା'ପର ଚାଲିଗଲା ।

ବୋଉ ଜାତକଗୁଡ଼କ କନାରେ ଗୁଡ଼ାଇ ଗୁଡ଼ାଇ କହିଲା, ଯା'ହେଉ ନାନପୁର ମାହାନ୍ତି ଥିଲ, ଗାଁଟି ଅଚ୍ଛା । ସତେ ଠାକୁର ଦୟା କରନ୍ତେ, ଝିଅ ମୋର ଡାଇଭରବାବୁ ହାତ ଧରନ୍ତ । କରମରେ ଥିଲେ ଏଭଳି ଘର ବର ମିଳେ ।

କବାଟ କଣରେ ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ପକାଉଥିଲି । ଭଜା'ଇଙ୍କର ସୁନ୍ଦରସୁନ୍ଦର ହସ ହସ ମୁହଁ ଆଖି ଆଗରେ ମୋର ବୁଲିଯାଉଥିଲା ।

× × ×

ବୂଢ଼ା ଗଲାର ଗୃହଦାନ ପର ।

ସେଦିନ ମାଁଇସଞ୍ଜବେଳେ ବୋଉ ଗାଁରୁ ଫେରି ଡାଳଟା ଧରି କୁଅମୂଳକୁ ଗଲା ! ଘରପାଇଟି ସାରିଦେଇ ଥକିହୋଇ ଗୋଡ଼ ହାତ ଯାକି ବସିଥାଏ । ବୋଉର ମନ ନାଗିଛି । ଯୋଉ କଥାଟା ତା' ମନକୁ ଯାଇଥିବ, ସେ କଥାଟା ପେଟ ଭିତରେ ଅନବରତ ଗୁଡ଼ୁଥିବ । ଦିନଭରି ସେ କଥାଟା ମନେ ମନେ ଗୁଣି ହେଉଥିବ ।

ବାଉଁଶ କାଟିଗଛମୂଳ ମାହାଳିପାଖ ଛୋଟ ପଥରଖଣ୍ଡିକ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ହାତ ଧୋଉ ଧୋଉ ଡାକିଲା—ସୁରି ।

କହିଲି—କଅଣ ବୋଉ ?

କହିଲା—ପିଣ୍ଡାରେ ସେ ମସିଣାଟା ଲମ୍ବେଇଦେ ।

ଗୋଡ଼ ଦି'ଟା ବଥେଇଲାଣି । ବେଳୁପୁର, ମେଳପୁର ଘରୁ ଘୂରି ଆସିଲିଣି ଲୋ ।

ବୋଉ ତୁଣ୍ଡ ଶୁଣି ଘରୁ ମସିଣାଟା ନେଇ ପିଣ୍ଡାରେ ଲମ୍ବାଇଲି; ମୁଣ୍ଡଲାଟା ପକେଇ ଦେଲି ତା ଉପରେ । କହିଲି—ତୁ ଶୋ ପଛକେ, ମତେ କ'ଣ ଦେବୁଟି । ଚୁଲି ନଗେଇବା ବେଳ ପରି ଉଛୁର ହେଉଛି ।

ବୋଉ ଅଧୁ ଅଧୁ କହିଲା—ଚୂଲିଲ ତ ନଥିବ । ଦେଖିଲୁ, ଘରରେ କେଉଁଠାଏ ଖୁଦ ମଲୁଖ ପଡ଼ିଥିବ, ଶିକା ଉପରେ ବେଡ଼େହଣରେ ଚୋଲଅଳାଇ ପୋଟେ ହବ ଅଛି, ସେତକ ଅଜ ଗାଉ କରିଦେ । ରାତକ କେମିତି ଚଳିଯାଉ ।

କହିଲି—ହଉ ।

ବୋଉ ପିଣ୍ଡାରେ ଗଡ଼ପଡ଼ ହେଲା । ମୁଁ ଚୁଲି ନଗେଇବା ପାଇଁ ହାଣ୍ଡିଶାଳକୁ ଗଲି ।

ଖଟ୍‌ଚଟରେ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ବୋଉ ଅଛନ୍ତି । ଦେହ ହାଡ଼ ତାର ଝିମିଝିମି ହୋଇ ଯାଉଥିବ । ଟେଢ଼େଢେଢ଼େ ବୁଢ଼ୀ ମଣିଷ ସେ । କହ୍ନମ ଅଚଳକୁ ମୋର ଲଗି ଖରା, ବରଷା, ଶୀତ, କାକର ସହି ସହି ଦିନ ରାତି ଗାଁ ଗାଁ ବୁଲିଛନ୍ତି । କ'ଣ ନ କମେଇ ଥିଲା ସେ । ପୁଅ, ବୋହୂ, ଫ'ଦ'ଠା ଝିଅ । ତା କପାଳରେ ପଟ୍ନୁକାଳକୁ ଏଇ ଅନୁଭୋଗ ବିଧାତା ଲେଖିଛନ୍ତି । ଆଜି ସିନା ତା' ପାଖରେ ମୁଁ ଅଛି, କାଲି ମୁଁ ପର ଘରକୁ ବିଦା ହୋଇଗଲେ ଗୁହାଳ ପୋଛେ ଫିଙ୍ଗାଇ ଦେବା ପାଇଁ ତା'ର ଆଉ କିଏ ଅଛି ?

ଚୁଲିଟା ନଡ଼େଇ ଦେଇ ଯାଏ । ଦେହରେ ତାର ହାତ ଟିକେ ମାରିଦେବି । ଚୁଲି ଉପରେ ପାଣି ହାଣ୍ଡି ବସେଇ ଦେଲି । ଚୁଲି ମୁହଁରେ ଜାଳ ପେଲି ଦେଲି । ଶୁଖିଲା ଆମ୍ବପତର ଗୁଡ଼ାକ ଦୁର୍ ଦୁର୍ ହୋଇ ଜଳୁଥାଏ ।

ତା'ପର ବୋଉ ପାଖକୁ ଉଠି ଆସିଲି । ବୋଉ ଚେଇଁ ଶୋଇଥିଲା । କହିଲା - ଚୁଲି ଲଗେଇଲୁ ମା ?

କହିଲି—ହଁ, ତୋ ଗୋଡ଼ ଟିକେ ଦେଖା ବୋଉ, ଚିପିଦିଏ ।

ବୋଉ କହିଲା—ହଉ ଦେଲୁ ଯେବେ ଏଇ ପାଦ ଟିକିଏ ଚିପ ଦେ ।

ବୋଉ ଗୋଡ଼ ଚିପି ବସିଲି ତା'ପର । ବେଶ ଖୋଲିଲା ତାର ଅଳିମାଳିକା କାହାଣୀ ପେଡ଼ି । କୁହେ । ଅଛିଥିଲା, କି ସୁନ୍ଦର ତାର ଘର ଦୁଆର, ପୁଅ ତାର ହାକିମବାବୁ; ଶହ ଶହ ଟଙ୍କା ମାସରେ ଘୋଷାନ୍ତୁଥିବ । ସତେ ଧବଳେଶ୍ୱର ଗୋସାଇଁ କରିବେ; ସତେ ମୋ ଡାକ ଅଖିଳନାଶି ଶୁଣିବେ, ଡାଇଭରବାବୁ ସଙ୍ଗରେ ମୋ ସୁନ୍ଦର ହାତଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିବ । ଅଛି ହେଲେ କାଲି ପାଞ୍ଚମେଳା ଦଶଅନ୍ତ ।

ଜଳା ଗାଈଙ୍କୁ ଧଳା କରିଛି, ଧବଳେଶ୍ୱର । ତମ ନାଁ ଗୃହଅଡ଼େ ପଡ଼ୁଛି । ମୋର ଏତକ ଗୁହାରି ଶୁଣ ।

ବୋଉ କଅଁଗୁଡ଼ାକ ମଟେ ଯେମିତି ଠାଇଁ ଠାଇଁ ମାରି ଦେଉଥାଏ । ଛାତି ଭିତରଟା ଖାଲି କରତ ହେଇ ଯାଉଥିଲା । ତାର ଏ ଟଙ୍କ କାହିଁକି ? ଏ ପରାଣ ମନ ଯେତେବେଳେ ଜଣକ ପାଖରେ ପୁରା ସଅଁପି ଦେଇଛି, ତାକୁ ଫେରେ ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ଆଉ ଜଣକ ପାଖରେ ଦକା ପକାଇବି କେମିତି । ବୋଉ କଣ ସୀତା, ସାବିତ୍ରୀଙ୍କ ଉପଖ୍ୟାନ ଶୁଣିନାହିଁ ! ବଡ ଘରର ଝିଅ ସେମାନେ । ଯାହାଙ୍କୁ ଇଚ୍ଛାବର ବାଛିଲେ ଶେଷୁଅଙ୍କୁ ବାହା ହେଲେ । ମୁଁ ତ ଘନା'ଇଙ୍କି ଅବାଲ୍ୟରୁ ବାଛିଛି, ଅଟକା ତାଙ୍କୁ ପାଶୋରି ପାରିବି କେମିତି ? ବୋଉ ପଛକେ ଯାହା କହୁ, ମୁଁ କେବେବେଳେ ହେଲେ ଘନା'ଇଙ୍କଠୁଁ ଅଲଗା ହୋଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।

ଆଉ କାହିଁକି ବୋଉ ତା' ମଅଁଗା ଡ୍ରାଇଭରବାବୁ କଥା ଏତେ କହୁଛି ? ଆଉ ସେକଥା ମୋ ଆଗରେ ସେ ନ ପକାଉ । ତା ନାଁ ପକେଲେ ମୋ ଦଶଗିର ଦୁଇଁ ହେଇ ଆସୁଛି । ଆଖିରୁ ମୋର ତତଲ ପାଣି ଗଡୁଛି । ତା ଘରେ ହଜାର ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲେ ମତେ କ'ଣ ମିଳିବ ? ମୋର ଜୀବନ ଯାହାକୁ ଗୁହୁଁଛି ମୁଁ ତାଙ୍କୁଇ ଖୋଜୁଛି । ମୁଁ ସେ ଡ୍ରାଇଭରବାବୁଠୁଁ କଣ ପାଇବି ! ସେ ମୋର ଗାତ ନା କୁଳି, ଝିଆଁ ନା ପାଉଁଶ ।

ବୋଉ ତାର ସେମିତି ଗପୁଥାଏ—ପୁର, ତୋ ଭାଗ୍ୟ ଯଦି ଉଜଳ ହେଇଥିବ, ଏଭଳି ଘରବର ପାଇବୁ ଲୋ । ଆଜି ତୁ ବାହା ହେଇଗଲେ ତୋ ଘରେ ଆଠଦିନେ ପଦେରଦିନେ ଯାଇଁ ମୁହଁମାରି ଆସୁଥିବି । ପାଟରେଲ ବାଲିଚନ୍ଦ୍ରପୁର ହାଟ, କୁମୁଡ଼ା ହାଟ । କାଗିଛି ମୋର ଦେଶ କଟିବ । ଟଳା ଦଲ ମୋର କୋଉଥିକି !

ନଥିବ । ଗୁରୁଆ ପଚେ ନ ପଚ୍ଛୁ, ତା ମାଈପ ପଛକେ ନ ପଚ୍ଛୁ । କଣ ମିଳିବ ଲୋ ମତେ ତାଙ୍କଠଉଁ । ଏ ହାତ ଗୋଡ଼ ଚଳୁଥିବ ଯାକେ ମୋ ଭଳି ମୁଁ । ହାତ ଗୋଡ ରହିଗଲେ ତେଣିକି ତୋ ଦେକରେ ମୁଁ ବନ୍ଧା । ତୋ'ଠି ମୁଁ ଆଶା କରି ରହିଛି । ଆଜି ଅଲପଦିନେ ସେପୁରରୁ ଡାକ ଆସିବଲେ ମାଆ ।

ତା ମାଳଶିର ଟେପ ଶୁଣିବାକୁ ମୋର ବେଲ ନଥିଲା । ମୁଁ ଘନା'ଇଙ୍କ କଥା ଭାବୁଥିଲି । ହାକିଲି—ବୋ'ଉ ?

ସେ ମୋଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇ କହିଲା—ଭଅଙ୍ଗଲେ ସୁନ୍ଦର !

ଲାଜରୁ ମୋର କୋରରେ ଅତଡ଼ାଟାଏ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ଚୁପ୍ ହୋଇଗଲି ।

ତା'ପରେ ସେ ମତେ କହିଲା—କହ, ମୋଠୁଁ ତୁ ଜନମ ହେଇଛୁ । ମୋରି ରକତ ମାଉଁସରେ ଗଢ଼ା ତୋର ଜୀବନ । ମୋ ପାଖରେ ତୋର ଲଜ ସରମ କଣ ?

ବୋଉକୁ କଣ ଘନା'ଙ୍କ କଥା କହିବି ! ଭାଲେ ଚାଉଁରଟିବ । କହିବାକୁ ତୁଣ୍ଡ ଫିଟିଲାନାହିଁ ।

ବୋଉ ଫେରେ ଜ୍ୱରର ଭଲା, ମୋଠୁ ଆଉ ଘେନେଇ ହେଲା ନାହିଁ । ମୋ ହାତ ଉଠାଳରୁ ଗୋଡ ତାର କାଢି ନେଇଗଲା ।

ବାଘ ହୋଇ କହିଲି—ବୋଉ, ତତେ ଛାଡ଼ି ମୁଁ କୁଆଡ଼କୁ ଯିବି ନାହିଁ । ମୋ ନେଇ ତୁ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେ'ନା ।

ବୋଉର ଆଖି ଲୁହ ଛଳଛଳ ହେଇଗଲା । ସେ ମୋ ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଭାବିଲା । କହିଲା—ମା, ଆଜ ଯିନା ମୁ ଜୀଇଛି । ଏ ଗାଁ କଥା କଣ ତୁ ଜାଣିନୁ । ଆଉ ମୁଁ ଆଖି ବୁଜିଲେ ତୋ ସାଙ୍ଗରେ ବାଦ ନଗେଇବେ । ଏ ଛପରଖଣ୍ଡିକ ଉଠାଇ ଦେବେ । ଜହଖଣ୍ଡିକ ହାଡ଼ ପାଣି ନେଇପିବେ । ତୁ ତ ଫେରେ କଣ୍ଠା ବଅସର । କହୁ ତୋ

ଦେହରେ ବସିନାହିଁ । ସଂସାର ଭିତରେ ଟୁଲି ଗଲେ ତତେ ବାସ କରେଇ ଦେବେ ନାହିଁ । ମିଛୁଟାରେ ହେଲେ ବାରଲୋକ ବାର ଦୁରନାମ ଗାଇବେ । ମଣିଷଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଗଛ ଫଳାଇ ବାଟ ଚାଲିବୁ କେମିତି ? ଏ ଶିଶୁଙ୍କ ଗଛ ଯେତେ ଚଞ୍ଚଳ ଚାଲିଯାଉ, ସେତେ ତୋର ମଙ୍ଗଳ । ତୋ ଶୁଭ ଦେଖିଲେ ମୋ ମା'ଆ ମନ ତୁଷ୍ଟପତ ହେବ । ତୁ ଏଖଣି ପିଲା ବଅସର; ଉଜଡ ଦେହରେ ବସିବାକୁ ଆହୁରି କେତେ ଡେରି । ତୁ ସଂସାର ଜଞ୍ଜାଳ କଣ ବୁଝିବୁ ଅବଳା । ବାହା ନା ବାହା—ତୁ କଣ ଜାଣିବୁ । ବେଦୀ ଉପରେ ଯାହାର ହାତ ଧରିବାକୁ ହୁଏ, ସେହି ହୁଏ ଜୀବନର ସବୁ । ଫେରେ ଶୁନ୍ତି; ବାହା ନହେଲେ ପିଣ୍ଡ କାମ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ । ମରଦ ଭୂତ ପାଲଟନ୍ତି, ମାଇପେ ଡାଆଣୀ ହୁଅନ୍ତି । ମୋ ଅଜଶାଶୁ ସରଗପୁରରେ ରହିଲେଣି, ତାଙ୍କଠୁଁ ମୁଁ କେତେ କଥା ଶୁଣିଛି । ମୋ ମାଅଟା ପଟ୍, ଏ ଶୁଭ କାମରେ ତୁ ବାଧା ଦେଏନା । ମୁଁ ପାଠ କରୁଛି ସବୁ ତୋର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ । ଡାକ୍ତରବାବୁ ପରି ଏମିତି ପାତର କାହିଁ ମିଳିବେ ନାହିଁ ।

ବୋଉଙ୍କୁ କଥା କେଉଁଠାଉ କହିଲି, ମୋର ତ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ । ତୋର ଏତେ ବାଧ କାହିଁକି ?

ମାଛି ଅନ୍ଧାର ସେତେବେଳକୁ ଘୋଟି ଯାଉଥାଏ । ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ହାତ କାମୁଡ଼ି ପକାଇଲା କି କିଏଣ । କହିଲି—ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଯିବିନି । ଏ କଣ ଶୁଣିଲି ଛଡ଼ା କଣ କହୁଲଣି ।

କହିଲି—କିଛି ଅନ୍ୟାୟ କଥା ମୁଁ କହୁନାହିଁ ।

ଟୋଉ ଟିକିଏ ରାଗ କରି କହିଲା—ଦୁର୍, କଣ ମୋ ନାଁ ପକାଉଛୁ ? ନୂଆ ଢଙ୍ଗ, ଆଉ କିଛି କହନା । ଝିଅଙ୍କ ପାଟିରୁ ଏମିତି କଥା ବାହାରିଲେ ଝିଅଗୁଡ଼ା ବେପାଇଦା ହୋଇଯାନ୍ତି ।

ବସିଥିଲି, ହଠାତ୍ ରାଗ ଜମ ଜମ ହୋଇ ଉଠିଗଲା । କହି ପକାଇଲି, ତୁ ଯାହାକର ମୁଁ ଏ ଗାଁ ଛାଡ଼ି ଆଉ କୁଆଡ଼କୁ ଯିବି ନାହିଁ

ତା ଭିତରୁ ସେ'ଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା—ଆଉ କଣ ଘନ୍ନାଆକୁ ବାହାହବୁ, ମୋର ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ କରିବା ପାଇଁ ? ଗାଁ ବୁଆଲ ମତେ କହିବେ କଅଣ ? ମୁଁ ଜୀଇ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଯା କଦାପି କରେଇ ଦେବି ନାହିଁ । ବାହାହବା ମଣିଷରତ ମନରେ ନାହିଁ, ଆଉ ଏଇ ସବ ସକ ହେଉଛି ।

ଚୁଲି ପାଖରେ ବସିଥିଲି, ଭଇଁ ଭଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦ ପକାଇଲି । ତାକୁ ଆଉ କଥା ନେଉଠାଇ କହୁ କହିଲି ନାହିଁ । ବଗ ଅଖଳ ତା ପାଠି । କଣ ନାଇଁ ପୁଣି କହିଯିବ । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ବାଡୁଅ ଙ୍ଗୂଅଠା, ହାଟରେ ତ ଲୋକେ ମୋ ନାଁକୁ ଛି ଗୁଣ୍ଡା ଖାଉଛନ୍ତି ଫେରେ ମୁଁ ଘନା'ଇଙ୍କ ବାହା ହେବାପାଇଁ ଅଇନି କରୁଛି ଶୁଣିଲେ ଅବ ମତେ ବସେଇ ରଚେଇ ଦେବେନାହିଁ—କିଏ କେତେ କଲଗୁଣା ଦେବେ ମୋ ନାଁରେ । ଏଣା ଏ ନରଅ ଗଉଡ଼କୁତ ବଲ ପାଇବ ନାହିଁ ।

ଚୁଲି ଲିଭି ଯାଇଥିଲା । ସେଇ ଘଡ଼ିକେ ଚୁଲି ନଗେଇ ଜାଉ ହେତକ କରି ଥୋଇଦେଲି । ରାଗରେ ଗର ଗର ହୋଇ ବୋଉ ମୁହଁ ଫୁଲେଇ ଥାଏ । ଏଣ୍ଡ ସହରରେ ଠୀପଣା ପଠାଉଛି ଡାଇଭର ଦାରୁ ଯୋଗଁ କରିବ ବୋଲି, ମୁଁ କାହିଁକି ଅମଙ୍ଗ ହେଉଛି ।

ପେଟ ନିଆଁରୁ ମୋର ଲୁଚା ଉଠୁଥାଏ, ସେମିତ କାମ କରୁଥାଏ । ଥାଳି ପଟକରେ ଜାଉ ଶିତଳାଇ ଦେଇ ବୋଉକୁ ଡାକିଲି । ଆସୁ ନ ଥିଲା ସେ, କଣ ପଛରେ ବସୁଥିଲା ଚେଙ୍କାଣି, ଉଠି ଆସିଲା ଲୋଏ ।

ନଳା ମୁହଁରେ ସେ ହାତ ବଢ଼ାଇଲା ବଢ଼ାଇଲା ଜାଉ ଥାଳିକ ନେଇ ମୁଁ ପିଣ୍ଡା ଉପରେ ଥୋଇଦେଲି । ଚୌକେଇ ଉପରେ ଲୋଟ

ଡିବିଟି ଧୀର ପବନ ଢେଉରେ ଯେମିତ ମିଞ୍ଜି ମିଞ୍ଜି ହୋଇ ଜଳୁଥାଏ ।

ଥାଳି ପାଖରେ ବସି ସେ ଡାକିଲି—ଆ, ଖାଇବୁ ଆ । ପେଟ ଭିତରେ ତ ରାଗ ଜଳୁଛି, ମନରେ ତ ଚିନ୍ତା ଘାରୁଛି, ଆଖିରୁ ତ ଲୁହ ଗଡ଼ୁଛି ଆଉ ଭୋକ ହେଉଛି କେଉଁଠୁ ? ତାକୁ ଅନ୍ୟ ବାହାନାରେ କହିଲି—ତୁ ଖାଇଦେଇ ଯାଆ । ମୁଁ ତୋର ଥାଳିରେ ଖାଇବି ।

ସିଏ ଭାରି ଅମାନିଆ, କହିଲା—ମୋ ପାଇଁକି ଥାଳିଏ ବାଢ଼ିଛୁ, ତୋ ପାଇଁ କେତେ ଅଛି ?

କହିଲି—ମୋ ପାଇଁ ରଖିଲେ-ନ ରଖିଲେ ସେଥିରେ ତୋର କଣ ଅଛି ? ତୁ ତୋର ଖାଇନୁ ।

ବୋଉ ମାନିଲା ନାହିଁ ମୋ କଥା । ହାତରେ ଡିବି ଅଲଅଠା ଧରି ହାଣ୍ଡିଶାଳକୁ ଚାଲିଗଲା । ହାଣ୍ଡିକି ଚାହିଁ ଦେଖିଲା ହାଣ୍ଡି ଏକବାରେ ଶୂନ । ସବୁ ହାଣ୍ଡିରୁ ପେଟ ପାଟି ଦେଉଛି । କହିଲା, ମୁଁ ଜାଣେ ପରା, ଗଅଣ୍ଟେ ଖୁଦକୁ ପୋଷେ କୋଳଥ ଜାଇ । ସିଏ ପୁଣି କେତେ ହେବ ? ଆ, ହାତ ଧୋଇ ମୋ ଥାଳିରେ ବ ।

କହିଲି—ଭୋକ ନାହିଁ ମତେ । ବେଳବୁଡ଼େ ତୋରାଣି ପିଇଥିଲି ।

କହିଲା—ଭାତ ଅଧଟାଟିଆ ହବ ହାଣ୍ଡିରେ ପଡ଼ିଥିଲା କି ନାହିଁ, ସେଥିରେ ତୋ ପେଟ ପୂରିଲା ।

ଟିକିଏ ଯୋଷା ହୋଇ କହିଲି—ମୋର ତ ଭୋକ ନାହିଁ; ତୋର ଏତେ ଜଗର କାହିଁକି ?

ଥାଳି ପାଖରେ ହାତ ଦେଇ ବୋଉ ସେମିତ ବସିଥାଏ । ମୁଁ ତା ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଭାରି ଜୁଆଲ ସୁଆଲ କରୁଥାଏ ।

ତା'ପର ସେ ମୋ ଉପରକୁ ହିଙ୍କାରି ଉଠି କହିଲା—ଜାଣି ଆସିବୁ ନା ମୁଁ ଉଠିବି ଲୋ ?

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପାଟିରୁ ମୋର ବାହାରି ପଡିଲା—କଣ ମତେ ଧମକଉଛୁ ? ଟିକେ ତ କହିଲି ଭେଳ ନାହିଁ—ତୋର ଏତେ ଜିଦ୍ କାହିଁକି ? ନା ଝିଅ ସୁଆଗୀ ଦେଖେଇ ହଉଚୁ । ସଂସାରରେ କହୁଚେ ମାଆ ଝିଅଙ୍କୁ ଏମିତ ଶରଧା କରି ଜାଣେ । ଆହା-ହା ମରି ଯାଉଥାଏ ।

ବୋଉ ମରମକୁ ମୋ କଥାଟା ଲାଗିଗଲା । ସେ ରାଗରେ ଉଠି-ଯାଇଁ ଯାଉ ଥାଳିକି ନେଇ ଗୋରୁ କୁଣ୍ଡରେ ଅଜାଡ଼ି ଦେଲା । କହିଲା, ତୁ ମନେ କରୁଛୁ, ମୁଁ କିଛି ଜାଣିନାହିଁ । ପଶୁ ବରଷ ଆଖିବୁଜି ଦୁଧ ପିଉଛୁ ଯେମିତି । ତୁ ପର ଙ୍କୋ ଡାଲେ ଗଲେ ମୁଁ ପଢରେ ପଡ଼ିରେ ଯାଉଛି ।

ଟିଣ ମାଣ୍ଡଲ ଭାରି । କହିଲି—ତୁ ପଡରେ ପଡରେ ଚଲେ, ମୁଁ ଶିଖି ଶିଖି ଯାଉଛି ।

ବୋଉ ମୋ କଥା ଶୁଣି ଝପଟି ଆସିଲା । କହିଲା—କଲେ ? କଣ କହିଲୁ ? ମୋ କଥା ଉପରେ ଯବାବ । ଭଲ ଦଶା ଅଛି ଯେବେ ସେ ଉତ୍ତର ଦିଆ ଖୋଇଟି ଛୁଡ଼ । ଭଲ ଘରକୁ ଯିବୁ । ଭଲ ଥିଲି । ମୋ ନାଁ ଯେମିତି ନ ପଡ଼ୁ ।

ଜଳନ୍ତା ନିଆଁରେ ଯେମିତି ସେ ଲୁହା ପକାଉଛି । ଟିକେ ମନା କଲି, ସେ ଗାତ ଚଲି ଡାଇଭରବାବୁ କଥା ମୋ ଆଗରେ ନ ପକାଅ । ସେହି ଏକା କଥା ତାର । ଆଉ ସହି ପାରିଲି ନାହିଁ । କହିଲି—ସବୁ କହିବୁ, ମେ । ଗୋଡ଼ତଳ ଯୋଗ୍ୟ ମଣିପଗୁଡ଼ାଙ୍କ କଥା ମୋ ଆଗରେ କହିବୁ ନାହିଁ ।

କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ ମୁଁ କହି ଯାଉଥାଏ ।

କହିଲି—କାହିଁକି, ସେ ଡାକ୍ତରବାବୁଟା ତୋ ଗୋଡ଼ତଳ ଯୋଗ୍ୟ ? ଆଜି ଏ ତୋର ମୁଣ୍ଡ ଉପର, ନାଁ ?

ଆଉ କିଛି କହିଲି ନାହିଁ । ଥକ୍କହୋଇ ଯାଇଁ ଓଁପାହରେ ଶୋଇଲି । କାହା ବଳରେ ସଭିଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଜଣେ ହୋଇ ଝିଅ ଜୀବଣି ଯୁଦ୍ଧ କରିବି ? ଆଜି ଘନା'ଇ ମତେ ଯେବେ ବଳ ଦିଅନ୍ତେ, ତା'ହେଲେ ମୋର କିଏ କଣ କରନ୍ତା ?

ଆଉ ଏଇ କୁଅଡ଼େ ମା' ! ଜନମ କରିଛି—ତା'ର ରକ୍ତ ମାଂସରେ ଶରୀର କୁଅଡ଼େ ଗଢ଼ା ହୋଇଛି ମୋର । ଏ ଛାତି ଯଦରେ ଯେଉଁ ପଥର ଗାର ପଡ଼ିଛି, ତାକୁ ଯଦି ସେ ନ ଲିଭଉଛି, ମୋ ମନ ଏ ଦୁନିଆରେ ଯାହାକୁ ଖୁଜୁଁଛି, ତାକୁ ଯଦି ସେ ନ ଆଣି ଦଉଛି, ମୋର ଏ ଦଦରା ଜୀବନ ତଳେ ଯେଉଁ ଭଉଁରୀ ଉଠୁଛି, ତାକୁ ଯଦି ସେ ଦୂର ନ କରୁଛି, ସେ ତା'ହେଲେ ମୋର କି ମା' ? ଆଉ ମନକଥା କେମିତି ଖୋଲି କହିବି ? ଏ ଗାଁରେ ନ କହିବା କଥାରୁ କଣ ମୋ ମନକଥା ଧରି ପଡ଼ୁନାହିଁ ? ବୁଝିଲାବି ସେ ଏତେ ଅବୁଝା କାହିଁକି ? ବୋଉଟି ଘନା'ଙ୍କର ଶରଧା ଯେତେ, ଅଙ୍ଗ ଯେବେ ବୋଉ ନୁଚେଇକର ଡାକରେ ଭୁଷା ଖଣ୍ଡିଏ ଦିଅନ୍ତା, ତା'ହେଲେ ଘନା'ଇ କଣ ବୋଉର କଥା ଏଡ଼ି ଦିଅନ୍ତେ । ଗାଁ ବାଲିଙ୍କ ଅଖିଠାର, ବୋଉର ଅନ୍ୟ ଆଖିରେ ତାଙ୍କଠି ସିନ୍ଧୁ ସରଧା, ଆଉ ତାଙ୍କ ବାପା ବୋଉଙ୍କର ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେଉଁ କଟୁ ବ୍ୟବହାର ଏଥିପାଇଁ ତ ସେ ଅଳ୍ପାଏ ଉଦାସୀନ ରହୁଛନ୍ତି । ନୋହିଲେ ଘନା'ଇ ଏମିତି ଅଚେତା ହୋଇ ବସିବା ମଣିଷ ନୁହନ୍ତି ତ । ମନ ଧରି ପଦେ ଲେଖିଦେଲେ କଣ ବା ହୁଅନ୍ତା ! ଦୁନିଆ ଦୁନିଆ ସବୁଠେଇଁ ତ ସେଇକଥା ହେଉଛି । ଏଥିରେ ଗାଁ ବାଲି କଣ କରନ୍ତେ ? ବାହାଘର ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିଏ ଯିମିତି ଛକା ପଂଝା

ନେଇ ବାରକଥା କହି ବୁଲିବେ, ବାହାଘର ସରିଲେ ସବୁରି ମନ ସୁଆ ସୁଆ ହେବ । ସବୁରି ତୁଣ୍ଡ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ ଠିକ ଗାଈ ମୁହଁରେ ତୁଣ୍ଡି ମାରିଲା ପରି ।

କୁଅ ଭିତରେ ବେଙ୍ଗ ଥିଲେ ସଭିଏ ଢେଲାଏ ଢେଲାଏ ମାରିବାକୁ ଖୁସି ପାଆନ୍ତି, ବେଙ୍ଗ ପଦାକୁ ଆସିଲେ ମନଇଚ୍ଛା ଉତା ଖାଏ । ବାହାଘର ନ ହବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଭିଏ ପଦେ ପଦେ ଠୁକର ଦେବାକୁ ସୁବିଧା ପାଇବେ—ଏମିତି ବି ପାଉଥିବେ ।

ଘଣ୍ଟାଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସେମିତି ବରବର ହେଉଥାଏ । ମୁଁ ଆଉ ତା ସାଥିରେ ବକର ବକର ନ ହୋଇ ଚୁପ ହୋଇ ମାଇଁ ଶୋଇଲି । ସେଦିନ କେତେ ରାତିରେ ତାକୁ ଯାଇ ନିଦ ହୋଇଥିବ କେଜାଣି ।

ଦିନ ଦିନ ଧରି ପନ୍ଦର ଦିନ ଗଡ଼ି ଗଲାଣି । ଆଜି ଚଳସ ବସା । ମାଆ ଝିଅ ଦୁହେଁ ବସିଥିଲୁ ।

ଦାଣ୍ଡରୁ ତୁଣ୍ଡ ଶୁଭିଲା—ଓ-ଓ-ଓ ଗେଡଏ ! ଓ-ଓ-ଓ ପୁଅ ମା ! ବାଙ୍ଗୁରିଏ ମୁଠେ ଭିକ୍ଷ ପୋଷେ ଦିଅ ଗୋ କାଚ ବଙ୍କର ହୋଇ ଥାଉ ମା ।

କେଳୁଣୀଟାର ପାଟି ଶୁଣି ଦାଣ୍ଡକୁ ଚାଲି ଆସିଲି । ଦେଖିଲି, ପସରାରେ ତାର ସୁନ୍ଦର, ଆରସି, ଚୁଡ଼ି, ମୁଣ୍ଡକଣ୍ଟା, ଫିତା ମାଳି ।

କେଉଁଠୁ ଆସିଛୁଲୋ ? ଅଛୁ ଏଠି କେଉଁଠି ? ଏତେ ସଜାଲୁ କେମିତିମ ?

କହିଲା—ମା ବେଗୁନିଆ ପଦାରୁ ଆସିଛୁ । ଏଇ ପଧାନ ଘର ବାଡ଼ରେ କାଲିଠୁଁ କୁଡ଼ିଆ ମାରି ପଡ଼ିଛୁ ।

ବୋଉ ଚାଉଳ ମୁଠିଏ ଦେଇ ମୋ ପାଇଁ କଣ୍ଟା, ସୁନ୍ଦର ରଖିଲା । ଦଶରା ପରବ ଆଗରେ ପୁଣି ଆସୁଛୁ କୁହାଁ-ପୁନେଇଁ । ମା ମନ ତାର ଥଣ୍ଡା ହେଉଛି କୋଉଠି ।

ଭେଲ୍‌ଣ୍ଡୀ ଡାକି ଡାକି ଭାଇ ଘର ଦାଣ୍ଡକୁ ଗଲା । ନୂଆବୋ' ବ'ଣ କଣ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ସେ ପାଖରୁ ।

ଠିଆ ହୋଇଥିଲା, ଟୋକା କହିଲା—ଘୁର, କୁଆଡ଼େ ଯିବୁନାହିଁ ତୁ । ଯାଉଛି ନଙ୍କଲୁଲା କାଳିବାଘ ତୋଠାରୁ କେହିଏ ପଡ଼ର ଗୋଠାଇ ଅଣେ । ମଠଙ୍କର ଗଲେ କିଏ ନାହିଁ କିଏ ଗୋଠାଇ ନେଇଯିବେ । ବୁଢ଼ୀ ମଣିଷ ମୁ । ବଡ଼ ନିପାବଲର ।

ବୋଉକୁ କହିଲା—ଯା, ପଛେ ବୋଉ, ଟିକେ ହଂଅଠ ଅଣିବୁ । ଅଜି କଳସ ବସା ପଡ଼ି ।

କହିଲା—ହଁ' ଲେ ଝିଅ । ଦୁଃଖୀ ମଣିଷର ଦଶହ ପରବରେ ଅଚ୍ଛି କଣ ? ଠାକୁରେ ଯାହାକୁ ଅମୃତରେ ରଖିଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ଯିନା ସବୁ । ଆମର କାଲି ଯାହା ଅଜି ତାହା ।

ଭା' କଥାଟା ମୋ ମନକୁ ପାଇଲା । ଠାକୁରେ ଆମକୁ କି ଭଲରେ ରଖିଛନ୍ତି ଯେ, ଖଣ୍ଡେ ନୂଆଲୁଗା କିଣି ପିନ୍ଧିବାକୁ ଆମ ହାତରେ କି ଧନ ନାହିଁ ।

କହିଲା—ବୋଉ, ରାଖାଲବାବୁଙ୍କ ମେଲରେ ପର ସଜ ହସିବ । ଲେଖନ, ଛୁଟି ଯାଉଁ ଦେଇ ଅସୁନୁ । ହେଇ ଅବ ଘଣ୍ଟକୁଠ ବାଜା ବାଜିବ । ପୋଷେଇହାତେ ଅବିକା ଆସୁଥିବେ ।

ବୋଉ କହିଲା—ମୁଁ ଫେରିଲେ ସେ ସବୁ ଦେଖ ଅସିବ ପଛେ । ତୁ ଟିକେ ଅଗରୁ ଗଙ୍ଗଣ ଗୁଡ଼ଙ୍କି କିଛି ଧୋଇ ଥାଇ ରଖ । ହ ଭାଲଙ୍କାର ଯେଉଁ କଳସଟା ଲେଖିଥିଲି, ତାକୁ ଅଧା କରିକି ପଡ଼ି । ବେଣାଭାଠି ଅଗରେ ତାକୁ ଟିକେ ଭଲ କରି ଛାପା କରିଦେବୁ । ଢାଉ ଖଣ୍ଡିକ ସେହି ମହିଁ ଠାଣାରେ ଅଛି ତାକୁ ଟିକେ ଗଙ୍ଗଣ କରି ଧୋଇ ଦେଇ କଳସ ମହିରେ ଠା' ଠା' ଦେଇଦେବୁ । ଉଙ୍ଗଠା ପଦାକୁ ଖୁବ୍ ତାରିଫ୍ ଦୁଶିବ ।

ଏଣେ କାମ ବନ୍ଦଗି ଦେଇ ବୋଉ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ ଗଲି ।

ଘଣ୍ଟାଏ ଗଲା । ରଖାଲବାବୁ ଦାଣ୍ଡରେ ଢୋଲ ମହୁରି ଶୁଭିଲା । ଲୁଆ ଗୁଡ଼ାଏ ଆମ ଦାଣ୍ଡ ସଡ଼କରେ କଲକଲ ହୋଇ ଧାଁ ଧପଡ଼ କରୁଥାନ୍ତି । ମୋର ହଠାତ୍ ଏଇ ପିଲା ବେଳର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଗଲା । ଦିନେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କର ସରି ପିଲା ଥିଲି । ଏମିତି ବାଟ ରାସ୍ତା ଉପରେ ଘନା'ଇଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଦଉଡ଼ି ରଖାଲ ବାବୁଙ୍କ ଦାଣ୍ଡରେ ଦଶହରା ପୂଜା ଦେଖି ଯାଉଥିଲି । ଢୋଲ, ମହୁରି, ଝାଞ୍ଜ, ମୃଦଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କ ଦାଣ୍ଡ ଏମିତି ଫାଟୁଥିଲା । ଚଉଙ୍ଗୀ ପୋଡବନ୍ଧ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପାଖରେ ଉଖୁଡ଼ା, କଦଳୀ, ଖୁଦ, ଜାକର ଭୋଗ କରି ସା' ପତର ଦେହରେ ଅମୃତ ସବୁ ଭୋଗ ବାଣ୍ଟୁଥିଲେ । ଘନା'ଇ ତାଙ୍କ ଭାଗ ଭୋଗରୁ ମୋ ପତରରେ ଅଜାଡ଼ି ଦେଉଥିଲେ । ଏଇ ମୁକ୍ତାନାଗୀ, ବୁଲି, ଟେଟେଡ଼େଟେଲେ ଘନା'ଇଙ୍କ ଉପରେ ରାଗରେ ମୁହଁ ଫୁଲଉ ଥିଲେ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଆନନ୍ଦ ହେଉଥିଲି ଭାରି ।

ଆଜି ଆଉ ସେ ଦିନ ନାହିଁ । ଘରେ ମୁଁ ପାରବାଜ ରହୁଛି ଦିନୁ ସେ ପିଲା ବୟସର ହସ କଉତୁକ ସବୁ ଗଲାଣି ଚୁଲିକି । ସେ ଗୁଡ଼ାକ ଭାବିକର ଆଉ ଲାଭ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ, ଅଧିକ ଚିନ୍ତାରେ ସନ୍ତୁଳି ହେବାହିଁ ସାର ।

ଖରା ଅବକା ମାଡ଼ି ଆସିଲା । ଆଉ ଉଚ୍ଛୁର କରିବା କଣ ? ସେଥିରୁ ଅଧିଆ ମୁହଁରେ ଦାସି ପାଇଟି ସାରିଦେଇ ପିଠଉ ଭାଟିଆଟା ପିଣ୍ଡାକୁ ନେଇ ଆସିଲା । ନାଉ ଗଣ୍ଡିକ ଶିଳରେ ଚାକ୍‌କଣି କରି ଘୋରି ଭାଲି ଅଲଗା ଗୋଟା ଭାଟିଆରେ ଧରି କଳସ ଲେଖା ଥାନକୁ ଗଲି । ବେଣ୍ଟ କାଠିଟାକୁ ପିଠଉ ଭାଟିଆରେ ବୁଡ଼ାଇ କଳସ ଦେହରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଛାପା ମାରୁଛି ଘର ମଥାନ ଉପରେ ଶୁଭିଲା କାଉଟାଏ କା'କା କରି କାନ ଅତଡ଼ା ପକାଇଲା । ମନ ଭିତରେ ମୋର ଆନନ୍ଦରେ

କୁହୁଳି ଉଠିଲା । ଭାବିଲି ଘନା'ଇ ଆଜ କଣ ଦଶହରାକୁ ଘରକୁ ଆସୁଛନ୍ତି ? ନା ଭାଇ ମୋର ଆସୁଛନ୍ତି ? କଲସହା ସେମିତ ଦରଲେଖା କରି ଘର ଭିତରକୁ ଝଁଅଟ ଉଠିଗଲି । ଘରୁ ଗୁହାଳ ଛୁଆଏ ଅଣି ମହିଁ ଦୁଆରେ ତାକୁ ଗୁହଭାଗ କରି ଥୋଇଲି ।

ଭାଗକ ଘନା'ଇଙ୍କ ଆସିବା ପାଇଁ, ଭାଗକ ମୋ ଭାଇ ଆସିବା ପାଇଁ । ଭାଗକ ଭାଇ ପାଇଁକୁ ଗଡ଼ି, ଆଉ ଭାଗକ ଘନା'ଇଙ୍କ ଠାଁ ଗଡ଼ି ପଡ଼ର । ମହିଁ ଦୁଆରେ ଗୁହାଳ ଭାଗ ଥୋଇ ଦେଇ ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ଟିକେ ଠିଆ ହେଲି । ହାତ ବଢ଼ାଇ ତାକୁ ଡାକିଲି—ଆ-ଆ, ଖାଇ ଦେଇ ଉଡ଼ିଗଲା, ଉଡ଼ିଗଲା । ଘନା'ଇ ଆସୁଛନ୍ତି କ ଗଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି ଖାଇଦେଇ ଉଡ଼ିଗଲା । ସକାଳୁଆ ଖରା ତେଜରେ ଶୁଭ୍ର କାଉର କଳାପକ୍ଷୀ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ମାନୁଥିଲା । ସ୍ନେହ ପକ୍ଷୀ ଜାତ ହେଲେ ବି ମୋ ଡାକରେ ଆସିଲା । ଘନା'ଇଙ୍କ ଗଡ଼ି ଭାଗ ଗୁହାଳ ଛୁଆକ ଥୋକାଟେ ନେଇ ବିଜୁଳି ପରି ଘର ମଥାନ ଉପରକୁ ଉଡ଼ି ଗଲା ଗଲା । ମାନସିକ କଲା ଭଳିଆ ମାନସିକ କଲି ଘନା'ଇଙ୍କ ପାଖରୁ ଗଡ଼ି ପଡ଼ର ପାଇଲେ ତତେ ଦୁଧଭାତ ଦେବି । ମଥାନ ଉପରେ ଶୁଭ୍ର କାଉଟି ମୁଣ୍ଡ ହଲାଉଥାଏ । ମହିଁ ଦୁଆରେ ମୁଁ ଠିଆ ହୋଇ ତା'ର ମୁହଁକୁ ବାଲ୍ ବାଲ୍ କରି ଚାହିଁ ରହିଥାଏ ।

ଅନେକ୍ଷଣ ଅନେଇଁ ଶୁଭ୍ର କାଉଟି ଉଡ଼ିଗଲା ଗାଁ ସେମୁଣ୍ଡ ଢନାଗୁନ୍ଥା ତାଳବଣ ଆଡ଼େ । ଦୁଆର ଅଗଣାରୁ ମୁଁ ଯାଇ ପେଡ଼ରେ ସେ କଲସରେ ଗଛା କୁଟିଲି । ଦାଣ୍ଡଦୁଆର ମୁହଁରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପୁଣି ଯୋଗୀଟାଏ ଆସି କେନ୍ଦରା ବଜାଇ ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ଗୀତ ଗାଇଲା—

ତୋହର ବାପ ଥିଲା ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ରେ ମାଣିକ ଉଜ୍ଜଳ ଦେଇ
ମରି ଗଲାବେଳେ ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ରେ ସଙ୍ଗତେ ନ ଗଲେ କେହି

ଏନ୍ତ ହାତୀ ଘୋଡ଼ା ଏନ୍ତ ପାଠ ପୋଡ଼ା ଠୋକର ଟୋପର ଥିଲି
ମରିଗଲାବେଳେ ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ରରେ ଛୁଡ଼ା ପଲଙ୍କରେ ଗଲି ।
ଟରଭର ହୋଇ ଭିକ ମୁଠିଏ ଦେଇ ଆସିଲି । ଯୋଗୀଟି
ବାରଦୁଆରିଆ ମଣିଷ, ଗୁଳିଗଲା କେନ୍ଦରି କୁଁ କୁଁ କରି । ତା' ଗୀତରେ ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ସଂସାର ମୁଖରୁ ମନ ତ ଅଲଗା ହେଲା ନାହିଁ । ଭାବୁଥାଏ ଘନା'ଇଙ୍କ କଥା, ଚିତାକୁଟା ବି ହେଉଥାଏ ତା ସାଙ୍ଗରେ ।

ବସିଥିଲି, ହଠାତ୍ ଦୁଆରକୁ ଅନାଇ ଦେଲି—ଆମ ସାଇ ବଗି'ଇ । କହିଲି—ବରଷକ ପରେ ଜନମଥାନ ସତେ ମନେପଡ଼ିଲା ନା କ'ଣ ମ ? ତମ ବୋଉ ଯେତେ କେବେ ହୁଏନା ! ତମେ ପରି ତାର ଜୀବନ । ସେଦିନୁ କଲିକତା ଯାଇଛ ଯେ ଅସି ବରଷେ ପୂରିଲଣି ତମର । ତମର ଆଗରେ ପରି ଲୋକେ ଏଇଠି ଦି' ଦି' ଛପର କରି ଅସି ପୁଣି ଗଲେଣି । ହଁ, ପଇସା ମୁହାଁ ହୋଇଛ, ଘର କଥା କାହିଁକି ମନେ ପଡ଼ିବ ?

ବଗି'ଇ କହୁଲେ—ନାହିଁ ଲୋ ହୁଣ୍ଡି । ଗୋଦସ୍ତା କାର୍ତ୍ତିକ କିଟିଆକୁ ଘରୁ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ିଥିଲି, ଆଉ ବରଷେ ପୂରିଲଣି କୋଉଠି ?

ହସି ହସି ପଚାରିଲି—ଆଉ କଲିକତା ଖବର କ'ଣ ? ଭାଇକୁ ଦେଖିଥିଲ ? ଚିଠି ପତର କରୁଛି ସେ ଦେଉଛି ?

କହିଲେ—ସବୁ ଭଲ ଯୁଗି ! ଗୁପ୍ତିଅ'ଇକୁ ଦେଖି ନାହିଁ ଲୋ । ଶୁଣିଛି, ସେ ଉଦରଣରରେ ଗୋଟା ଚଟକଳରେ ହାଲି କାମ କରୁଛି । ମୁଁ ଯାଇ ଅଛି ଘୁସୁଡ଼ିଆରେ । ଏଇ ସେ ସାଇ ଘନଆ'ଇ ଆମ ପାଖକୁ ଅଳପ ବାଟରେ ଅଛି । ସମୟ ବଖତରେ ସେ ମୋ ପାଖକୁ ଆସେ, ମୁଁ ବି ତା ପାଖକୁ ଯାଏ ।

ସେହି କଥାପଦକ ଶୁଣିବ ବୋଲି ମୋର ଖୋଲପଣ ମନ ଥାଏ । ତାଙ୍କର ଶୁଭ ଖବର ଶୁଣିଲେ ମୋ ପିଣ୍ଡରେ ଜୀବ ପଶିବ ।

ବାଆଟେରଇ ଢେଇ ପଚାରିଲା—ସେ ସେଠି କଣ କରନ୍ତି କି ଝିଅ'ଇ ?

ବଖି'ଇ ହସି ହସି କହିଲେ—ଏ ଘନିଆ'ଇ କଥା ପଚାରୁଛନ୍ତି, ନା ? ସେ ପରା ଗୁରୁଟି ଚଉକଲରେ ହାଲି ଗୋଟା ନୂଆ ସରଦାରୀ ପାଇଛି ନାଇଁକି । ହପ୍ତା ଦରମା ଗୃହଠଙ୍କା ଗୁରଣା । ହେଲେ କଣ ହେଲା ଉପରି ତାର ଖବ ଚଳରଣ । ତା ତଳେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଶ ସରିକି କୁଲି କାମ କରୁଛନ୍ତି । ହପ୍ତାକେ ଗଣ୍ଡେ ହ'ଅଣ୍ଠା ଘରଅଣା ପରିଯନ୍ତ ଦଉଥିବେ । ଏମ୍ପା ବୁଝି ଦୁଇଶ କୁଲିଙ୍କର ଜୀବନ କାଠିକା ଆମ ଘନା'ଇଙ୍କ ହାତରେ । କାମରେ ଯାହାର ଗଲତ ରହିଯିବ ଘନା'ଈ ଯେବେ ତା ନାଁ ସାହାବ ଆଗରେ ପେଶ୍ ହବ, ତା'ହେଲେ ସେ ଝଟପଟିର ଦାନା ଖଣ୍ଡିକ ଚାଲିଯିବ । ହେଲେ କଣ ହେଲା ମୁଁ, ଘନା'ଇଠା ବଡ ଆଉଳି ପାଉଳିଆ ମଣିଷ । ମୁହଁଟାରେ କାହାକୁ କିଛି ଭରସି କହିପାରେ ନାହିଁ । ସେ ତାକୁ କଅଁଳେଇ ପଦେ କଥା କହିଦେଲା, ସେତ ତାର ଗଣ୍ଠି ଧନ ଅଣ୍ଟି କଲା ।

କହିଲି—ସେ କଣ ସେ ଚଉକଲ ଭିତରେ ରୁହନ୍ତି ?

ବଖି'ଈ କହିଲେ—ନାହିଁଲୋ ଝିଲି । ଖାଲି କାମ କରନ୍ତି ସେଠି । ଶୁଣ, ଘନା'ଈ ଆମର ରହିଛନ୍ତି ସେହି ନଜଦିକରେ । ଗୋଟା ପକ୍କା ଘରେ ଦୁଇ ଟଙ୍କାରୁ ଖର୍ଚ୍ଚେ ଘରଭଡା ନେଉଛନ୍ତି । ବାବୁଙ୍କର ଭାରି ମଜା ସେ, ବସାରେ ଖାଇ ପିଇ ରେଜ ହୋଇ ବସିଥିବେ, କଲଘର ବଇଁଶୀ ବାଜିଲେ ଅଉ ତାଙ୍କୁ ଦେଖୁଛି କିଏ ? ସଭିଙ୍କ ଆଗରୁ ସେ ଯାଇଁ କଲ ଘରେ ହାଜର । ତା କାମ ଦେଖି ବଡ଼

ସାହାବେ ଭାରି ଖୁସି ହେଉଛନ୍ତି । ନିକଟରେ ତା ମଇନା ବଢ଼ି ପାରେ, ନଇଲେ ସେ ଅଫିସର କଣ୍ଟ ବଡ଼ ଗୃହକର୍ତ୍ତା ପାଇପାରେ ।

ଘନା'ଇଙ୍କ ଗୁଣ ପରଶଂସା ଶୁଣି ବୁକୁ ମୋର କୁଣ୍ଢେ ମୋଟ ହେଇ ଯାଉଥିଲା । ସତେ ବିଧାତା ଅନୁଗ୍ରହ କରିବେ, ସରଦାର ଘନା'ଇଙ୍କ ସାଙ୍ଗକୁ ମୁଁ ସରଦାରୁଣୀ ହେବ ।

କଥା ବଦଳେଇ କହିଲି—ଅଣ୍ଟ ନିଅଣ୍ଟ ଭାଇ ଆମର ତିନିବରଷ ହେଲା ଘରୁ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ଗଲେଣି, ତା ପାଖକୁ ତମେ ଟିକିଏ ଯାଇଥିଲେ କଣ ପାତକ ଲାଗିଥାନ୍ତା । ତମର କଣ ସେ ଗୋଟା ଭାଇ ନୁହେଁ ।

ବସ'ଇ କହିଲେ—ବୁଝିଲୁ ସୁସି ? ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା ଖଟଣିରୁ ତ ଦିନେ ଟିକେ ଫୁରୁସତ ନାହିଁ ଅଉ ଯାଇଛି କୁଆଡେ ମୁଁ ? ବେଳେ ବେଳେ ଖଟି ଖଟି ଏତେ ଦକଦାର ହୋଇ ଯାଉଛି ଯେ ପରଗୋଲାମି କରିବାକୁ ଅଧୌ ମନ ବଳୁନାହିଁ ।

ବସ'ଇ ଧୋବ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡେ ପିନ୍ଧିଥାନ୍ତି, କାନ୍ଧରେ କଲିକତା ଗାମୁଛା ଖଣ୍ଡିଏ, ବାସନାତେଲ ଲଗେଇ ଥାନ୍ତି କି କଅଣ, ଭାରି ମହକୁଥାନ୍ତି । ମୁହଁରେ ପଦେ ପଦେ ବଙ୍ଗଳା କଥା କହୁଥାନ୍ତି । ପେସନଟା କଷ୍ଟ କମ ନୁହେଁ ।

କଲିକତା ମୁଲକରେ ମଲାମୁଣ୍ଡିଆ ହେଇ କଳଘରେ ଦିନରାତି ଖଟୁଥାନ୍ତି ପଛକେ ଟାକୁ ଅସିଲେ ଛଇ ଖଣ୍ଡିକ ଲଷେ । ଭାରି ମଜେ ହସ ମାରୁଥାଏ ।

ତା'ପରେ ବସ'ଇ କହିଲେ— ବଡ଼ମା ନାହାନ୍ତି କି ସୁସି ?

କହିଲି—ଲାଲକୁଠା ଗୋଟେଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ଅସୁଥିବେ ଅବେଳା । ତା'ପରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲି, ଭାରି ମୁର୍କି ମୁର୍କି ହସୁଥାନ୍ତି । କହିଲି—କଣ କି ବସ'ଇ ? ଏତେ କାହିଁକି ହସୁଛ ?

କହିଲେ—ନାହିଁଲେ କିଛି ନାହିଁ । ଏଇ ଘନା'ଇଙ୍କୁ ଏତେ କାଳି କଜଆରେ ଘରୁ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ିଛି ନାଁ ?

କହିଲି ତମେ ଏତେକଥା କେମିତି ଜାଣିଲ ?

ସେ କହିଲେ—କୋଉ କଥାଟା ଗାଁରୁ ମୁଁ ନ ଜାଣେ, ସୁନି । ଗାଁରେ ତମର ତରକାରି ହେଲେ ମୋ ପାଖକୁ ବାସନା ହେଉଛି । ବୁଝିଲ ?

କହିଲି—ରଖିଦେଇ ଥା ସେ ଗୁଲଖି । ତମକୁ ସେ ନ କହି-ଥିଲେ ତମେ ଜାଣନ୍ତ କେମିତି ।

ହସି ହସି ସେ ପୁଣି କହୁଥାନ୍ତି—ହେଲେ ହେଲା—ଯାଃ

ଆଗରୁ ବଲି ପଡ଼ି କହିଲି— କାହିଁକି ? କଥାଟା ସେ ନିଜେ ଯେବେ ବାହାର କଲେ ତାଙ୍କର ତୁଣ୍ଡରୁ ଆଗେ ବାହାରୁ ।

ମନରେ ମୁଁ ସେହୁଯ୍ୟା ଭଜ ହେଉଛି, ବସିଇ ଗ୍ରେବଙ୍କ ସବ ଭନଭନ ହୋଇ ମୋ ପାଖକୁ ଶଟି ଖଣ୍ଡେ ପକାଇ ଦେଲେ । ଥିର ଥିର କହିଲେ—ନେ'ଯାକୁ । କୋଉ ବିଶ୍ୱାସୀ ମଣିଷ ପାଖରେ ଯୁଆଁଙ୍କୁ ପଠାଇବୁ । ଅସିଲବେଳେ ଘନା'ଇ ହାବୁଡ଼ା ଇସ୍ଟେସନକୁ ଆସିଥିଲା । ଦୁହେଁ ବହୁତ ଦୁଃଖ ସୁଖ ହେଲୁ । ମୁଁ ଗାଡ଼ିରେ ଉଠିଲା ବେଳେ ସେ ମୋ ହାତରେ ଏ ଶଟି ଖଣ୍ଡିକ ଗୁଞ୍ଜି ଦେଲା । କହୁଥିଲା ଏ ଶଟି ଖଣ୍ଡିକ ତତେ ଗୁପ୍ତରେ ଦେବାପାଇଁ ।

ଘର'ଇ ତାଙ୍କ କଲିକତା ମାଲଶିର ଗପ ଗପୁଥାନ୍ତି । ଶଟି ଖଣ୍ଡିକ ମୁଁ ଖୁବ ହୁସିଆରରେ ରଖିଲି ।

ତା'ପରେ ସେ କହନ୍ତି— ସତ ଗୋଟା ସାସୁ ଗାଈରେ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ଅଖି କେମିତି କଷା ହେଉନାହିଁ । ଦେହ ସାର ଅଲସ ଅଲସ ଲାଗୁଛି । ଟିକିଏ କେମିତି ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ ସାର ପଖାଳ ଦି'ଟା

ପକାଇଦେଲେ ଯାଇ ବଞ୍ଚଣା ଥାନ୍ତା । ଏଇ ହେଲାଣି ଚିନ୍ତା । ବଡମା' ତ ନାହାନ୍ତି, ଅଉବେଳେ ଆସିଲେ ପଛେ ତା ସାଙ୍ଗରେ କଥାଭାଷା ହେବ ।

ଯେତେ ଅଟକାଇଲି ଆଉ ସେ ଠିଆହେଲେ ନାହିଁ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେ ମୋ ପାଖରୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ଭାବିଲି, ଯା' ହେଉ, ଏତେଦିନେ ପୂର୍ବ ସୂର୍ଯ୍ୟ କେମିତି ପଶ୍ଚିମ ଦିଗବଳୟରେ ଉଦୟ ହେଲେ । ଚିଠିଖଣ୍ଡକ ଆସିଲା, ଶୁଭ କାଉ କଥା ସତ ହେଲା । ଦୁଃଖୀର ମୁଠାକ ତା କପାଳରେ ଅଛି, ମିଛ କାହିଁକି କହନ୍ତା ।

ଖରାବେଳଟା ନୂଆ'ଉଙ୍କୁ ଅମର ଡର । ସେ ତ ଏବେ ମୋର ସବୁ ଗୁମରକଥା ଜାଣନ୍ତି । ତାଙ୍କରି ପାଖକୁ ଗଲେ ସେ ଏ ଚିଠିଖଣ୍ଡଟା ପଢି ଶୁଣାଇଦେବେ । ବୋଉ, ବଡମା' ବି ଦଶହରା ପୂଜା ଦେଖି ଗଲେ, ଘରେ ଆମେ ନିଘେଲା ଥିବୁ । ସେତିକିବେଳେ ନୂଆ'ଉ ଚିଠି ପଢିଦେଉଥିବେ, ମୁଁ ମନ ଦେଇ ଶୁଣିବି ।

ଦୁଆରକୁ ଚାହିଁଲି, ବେଳ କେତେ ହେଲାଣି । ବୋଉର ଆସିବା ବେଳ ମଠ ହେଲାଣି । ବୁଢୀ ମଣିଷ, କେତେ ପଥର ପଣ୍ଡୁଅ ମୁଣ୍ଡେଇ ମୁଣ୍ଡେଇ ଆସୁଥିବ । ଟୋକା ଖଣ୍ଡିକରେ କେମିତି ଟିକିଏ ପଥର ପଣ୍ଡୁଅ ବାନ୍ଧି ଦେଉ ନଥିବେ । ସଭିଏଁ ଆପଣା ସ୍ୱାର୍ଥୀ । ବୋଉ ଅପେ ବାନ୍ଧିବ, ଅପେ ମୁଣ୍ଡରେ ନେଇ ବାଟ ଏତେବାଟ ଆଣିବ । କମ କଷ୍ଟ ! ମତେ ତ ସେ ମନା କରନ୍ତି, ନୋହିଲେ ମୁଁ କଣ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଟିକିଏ ସାହାଯ୍ୟ କରୁ ନଥାନ୍ତି ।

ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଯାଇ ସେ ଅଧା କଳସଟାକୁ ପୂରା କରିଦେଲି । ତେଲଘଷନ, ଝୁସି ହେବକାରୁ କଳଙ୍କି ଦାଗ ନଯାଇ ଭଲ ଭାବରେ

ଦୁଆଧୋଇ କରିଦେଲି । ଛୁଟୀ ଦାନ୍ତଠା ଆଖିକୁ ଖୁବ ଦାଉ ଦାଉ ଦିଶିଲା । ଭାବିଲି, ଏଥରକ ମୋ ବୋଉର ମନକୁ ବେଶ୍ ପାଇବ ।

ଘଣ୍ଟାକ ଭିତରେ ସବୁ ପାଇଟି ସାରିଦେଇ ବାଡ଼ି ଉପରେ ବସିଛି, ବାଟରେ ବୋଉର ପଡ଼ର ଦୋହଂଠା ଭୁସକିନା ଶବ୍ଦ କଲା । ତା'ପରେ ବୋଉ ଦୁଆର ଅଗଣାକୁ ପଶି ଆସି କହିଲା—କାମ ସରିଲଣି ଲୋ ?

କହିଲି—ହଁ ।

ତାକୁ ଅନାଇଲି, ନଈରୁ ସେ ବୁଡ଼ ପକାଇ ଆସିଛି । ପିନ୍ଧିଲା ଦରବା ବଳଠିକ ଭାର ଓଦା ସରସର ।

ସାମାନ୍ୟ ରାଗ ହୋଇ କହିଲି—ଆଜି ସଙ୍କଟସା ଦାନ୍ତରେ ନୁଖୁରା ସେମିତ ନଈତୁଠରେ ବୁଡ଼ ପକାଇ ଆସିଲୁ । ହଳଦୀ ଟିକେ ଦେହରେ ମାରିଦେଇ ଗଲୁନାହିଁ ?

ବୋଉ କହିଲା—ଉମେ, ବୁଢ଼ୀ ମଣିଷଟା, ଏତେ କଥା କେଜାଣୁଛି । ତୁ ଯିବୁଟି, ଦଶସ୍ତ ଦାନ୍ତରେ ଆଉ ଡେର କରନା । ଭାଡ଼ୁଅରେ ବଟା ହଳଦୀ ଅଛିନା ?

କହିଲି—ଆଉ କାଏ ନଗାଇଲା କି ?

ସେ କହିଲା—ତୋ ଗାଧୁଆ ସରିଲେ ମୁଁ ଯାଇଁ ସଂଖାଳିବାରୁ ଘରକୁ ଛୁଟା, ଲେଖନ ଭିଜା ଯିବ ! ପୋରହିତେ ଆସି ନାହାନ୍ତି ନା କଅଣ, ନୋହିଲେ ନଈତୁଠରେ ବାଜା ବାଜନ୍ତାନି ।

କହିଲି—ସତ ଲୋ ବୋଉ ।

ବୋଉ ଘର ଭିତରେ ସାତସିଅଁ ଟେରୁଆ ଲୁଗାଖଣ୍ଡକ ପାଲଟୁ ପାଲଟୁ କହିଲା—ତେଲ ଟିକିଏ ହଳଦୀ ଦେହରେ ଗୋଳିଲୁ, ନାହିଁ କି ? ମୁ ଲୋ । ଏ ହଳଦୀ ମେଞ୍ଚାକ ଅଖିକୁ ବ ବରକଟିଆ ଦୁଉଛି ।

କହୁ କହୁ ସେ ହଳଦୀ ଖାପୁଣ୍ଟରେ ଜଡ଼ାତେଲ ପୋଷେ ଓଜାଡ଼ି ଦେଲା । ତା'ପର ଦେହ ହାତରେ ମୋର ହଳଦୀ ମେଞ୍ଚାଏ ବାଲ୍‌ବାଲ୍‌କରି ବୋଳି ପକାଇଲା । କହିଲା—ନୁଖୁରସ୍ଥ ଏ ଦେହଟା ଢୋର ବି ଖଡଗଡ଼ା ପରି ଦୁରଉଛିଲେ ।

ମୁଁ ହଳଦୀ ମେଞ୍ଚାକ ଦେଖି ନାକ ଟେକୁଥାଏ । କହିଲି—ସେ ଧୋବଲଗା ଖଣ୍ଡିକ ଅଇଛୁକା ମୋର ହଳଦୀ ଗରଗର ହୋଇଯିବ ।

ବୋଉ ମୋ କଥା ମାନିଲା ନାହିଁ ।

ମୁଁ ଏଥିଭିତରେ କଥା କହିକରେ ବଗ୍'ଇଙ୍କ କଥା ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି । ହେଉ ହେଉ କହିଲି—ବୋଉ, ବଗ୍'ଙ୍କ ତାଲି ସାତ ଗାଡ଼ିରେ କଲ୍‌କତାରୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଅବକା ଆମ ଘରକୁ ଆସି ତତେ ଖୋଜୁଥିଲେ ।

ବୋଉ କହିଲା—ଭାଇଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲୁ କି ?

କହିଲି—ନାହିଁ ତ କହୁଥିଲେ ସେ । ଭାଇ ବୁଅଡ଼େ ତାଙ୍କଠୁ ଦୂରରେ ଯାଇଁ ଅଛୁ ।

ବୋଉ କହିଲା—ମୋ ଛୁଆ ଏ ଗାଁରେ କାହାର କଣ ନଡରେ ? ସେ ପୋଷଠିକି ଡାକବ, ଗୁରୁଅ ମୋର ସେଠିକି ଯିବ । ସ୍ତ୍ରୀଇ ବାର ଘର ନାଗି ନଈ ସେପାରିରୁ କେତେଥର ଧାନ ମୁଣ୍ଡେଇ ଆଣି ଦେଇଥିବ । ମୂଲ୍ ପଇସାଟିଏ ଆଣିବ ନାହିଁ । ମୁଁ କହଦରସ୍ତର ଦେଖି ନାହିଁ ନା ଗୁରୁଅ ଦେଖି ନାହିଁ ? ତୋ ଜନ୍ମ ନାହିଁ, ବାପ ତୋର କଲ୍‌କତାରେ ଥିଲାବେଳେ ମୁଁ ଗଙ୍ଗା ଦରଶନ କରିବାକୁ ଯାଇ ସବୁ ବୁଲି ଦେଖି ଆସିଛି । ବାର ଖାସ୍ ବାଠ ଖରଚକୁ ଡରି ଗୁରୁଅ ପାଖକୁ ଯାଇନାହିଁ ।

କହିଲି—ବୋଉ, ତୁ ଆଉ ପରକୁ ଦୋଷ ଦେ'ନା । ଭାଇତ ଗୃହଦ୍ୱାର ଛାଡ଼ିଲାଣି । ଏମାନେ ଯାଇ କେତେ ବା ନ ଯାଇ କେତେ ।

ବୋଉ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ କହିଲା—ଠିକ୍ କହୁଛୁ ଲୋ ଝିଅ । ଆପଣା ସୁନାତ ଖେଣ୍ଡି । ପରଙ୍କ ଠେଇଁ ମାନ ମାଗିଲେ ଲାଭ କ'ଣ ଅଛି ?

ମୋର ହଳଦୀ ଲଗା ସରିଥିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ମୁଁ ତା ପାଖରୁ ଗଗରା ଧରି ପୋଖରୀମୁହାଁ ଚାଲି ଆସିଲି । ବୋଉ କାନ୍ଥକୁ ଆଉଜି ବସି ଭାଇ କଥା ଭାବୁଥାଏ ।

ଆମ ଗାଁର ଏଇ କନ୍ୟାବର ପୋଖରୀ "ଚାରି କୋଣିଆ" ଭିତରେ ଦି ତିନି ପୁରୁଷେ ପାଣି । ଦି ପାଖରେ ପଥର ପାହାଚ—ମଝିରେ ଦପିଦାଣ୍ଡି—ପାଣି ଭିତରେ ପଦ୍ମବନରେ ଅସୁମାରି ପଦ୍ମଫୁଲ ଦୂରକୁ ବାସିଲଗା ମିଠା ସୌରଭ ଫର ଫର ଦୁଳୁଛି । ଆମ ଘରଠୁ ନଈ ଟିକିଏ ଦୂର ପଡ଼େ, ସେଥିପାଇଁ ଆମ ଏ ସାଇ ସେ ସାଇ ଝିଅପିଲାଏ ସବୁଦିନେ ବୁଡ଼ ପକାନ୍ତି ଏଇଠି ।

ପୋଖରୀ କୂଳରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପାଦ ଦେଇ ପାହାଚେ ଯାଇଁ ପାଣି ଭିତରକୁ ଗଲି । ପଦ୍ମଫୁଲଟିକୁ ତାଙ୍କ ମତେ ଆଉ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ମନେ ପଡ଼ିଲା ମୋର ଶୁଭଲକ୍ଷଣୀ ଓଷା କଥା । ଘା'ଇ ପହଁଦ ପହରି ଫୁଲ ତୋଳି ଆଣି କହୁଥିଲେ ଯାଉଛ, କହନ୍ତି, ଓଷପାଳୁଣୀ । ଫୁଲ ନେବ କିଏ ?

ସୁନାନାନୀ, ଚାଲି ତାଙ୍କୁ ହାତ ବଢ଼ାଇ ମାଗନ୍ତି, ସେ ତାଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଶେଷରେ ତାଙ୍କ ଆଖି ପଡେ ମୋ ଉପରେ, ଆଦରରେ ଫୁଲ ଗୁଚ୍ଛାଏ ଲେଖାଏଁ ଧରେଇ ଦିଅନ୍ତି ମତେ ।

ସେ ପିଲବେଳ ବିତି ଗଲଣି କେବେଠୁଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ମନରୁ ପାସୋରି ପାରି ନାହିଁ ତାଙ୍କର ସେହି ସିନ୍ଧୁ ଶରଧାକୁ ।

ପଥର ପାହାଚରେ ଗୋଡ଼ ଘଷି ହେଉଛି, ସୁକନାନୀ, ବୁଲି ଦାଦାଙ୍କି ଦାଦେହି ମୋର ଅଢ଼େ ଚଢ଼ିଲେ । କାଖରେ ଗରି ତାଙ୍କର, ସୁକନାନୀ ମତେ ଦେଖି କହିଲା—କାଲେ ? ନଈକୂଳଠୁ ଯାଉନୁ ? ସିନାନ ଭଲ କରନୁମ ।

ଦାଦହସି ବୁଲି କହିଲା—ମଲା, ଘାଟମୂଲ ଦେଲେ ସିନା ସେ ସେଠିକି ଯିବ ? ତେଣେ 'କୃଷ୍ଣ ରାଧାଙ୍କ ଲଗି ଝୁରି ଝୁରି କଣ୍ଠା ହେଲେଣି ଲୋ । ଦେଖୁନୁ-ବନଗାଡ଼ କେମିତି ବଇଁଶୀ ଫୁଙ୍କି ଗୁହାରୁଛନ୍ତି । ଏଇଷଣି ବରୁପା ନଈ ହେଉଛି ଯମୁନା ଧାର, ବରୁପା କୂଳ ଧାଡ଼ି ଅମ୍ବଗଛ ହେଲା କଦମ୍ବ ବନ । ବୁଝିଲୁ ସୁକୀ ?

ଦାଦାଙ୍କି ଦାଦେହି ଠୋ' ଠୋ' ହୋଇ ହସି ହସି ଗଡ଼ିଲେ ।

କହିଲି—ତମ ଓଲଟା କଥାରୁ କିଛି ମୁଁ ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ ।

ଦାଦେହି ପୋଖରୀରେ ଗାଧୋଉଥାନ୍ତି । ସୁକନାନୀ କହିଲା,ଅଲୋ ତୋ ହାତ ଧରିବା ଲାଗି ଜଣେ ତୋ ଲାଗି କେତେ ତପସ୍ୟା କରୁଛନ୍ତିମ । ସେପରେ କୁଅଢ଼େ କାଲି ବିବନେଶ୍ୱର ମହାଦେବଙ୍କ ଶିରରେ ଲକ୍ଷେ ଗଇଁଣଫୁଲ ଚଢ଼ାଇଛି ।

ଇଆତା ଏତେବେଳକେ ହେଇଲା । ନବଅ ଗଉଡ଼ର ଏ ସବୁ କାର୍ସାଦି । ତାର ସେ ବଇଁଶୀ ବଜାଇ ଯାହା କିଛି କଲେ ବି ମୋର ତହିଁରେ ଯାଏ ଅସେ କେତେ ।

ବୁଲି ମୋ ଉପରକୁ ପାଣି ଚଲାଏ ପକାଇ ଦେଇ କହିଲା, ଅଲେ । ବୁଝିଲୁ ନା ଅଉ ଟିକିଏ ବୁଝେଇବ ?

କହିଲି—ହଁଲୋ ବୁଝିଛି । କେତେ ଫଟେରେଇ ହଉଚୁ ।

ସେ ମୋ ଅଡେ ତରଛି ଗୃହିଁ କହିଲା—ତା'ହେଲେ ପୁଣି କୋଉ ବିଗୁଡ଼ିଲେ ? ଦେଖ ତଡେ ଝୁର ଝୁର ଏତେବଡ଼ ହାତୀ ପରି ମଣିଷ ଆସି ମଣା ତଳେ ରହିଲଣି । ଆଜିକାଲି ମୁଣ୍ଡରେ ତ ମାଈପଙ୍କ ପରି କେଶ ରୁଣ୍ଡ ହେଲଣି । ସେଥିରେ ତଡେ ବଶ କରିବା ପାଇଁ ମୁଣ୍ଡରେ ସୁନ୍ଦର କଲ ନାଇଲଣି । ଅଉ ସେ ନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ଛୁନା ? ସେଇ ଗୁଣିଆମ—ଯେ ଏପାରି ଗଛକୁ ସେ ପାରିକି ନେଇଯାଏ, ତାର ପାଖରୁ କ ଔଷଧ ଆଣୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ତୁ ଅଜାତ ଜଣା ଏମିତ ନାଇ ଟେକିଲେ ଚଳିବ ? ଗୋଟି ତାର ତେଢେ ଘରଆ ଅଛି, ଏଇଥିରୁ ବୁଝ ।

ତା'କଥା ଶୁଣି ମୁଁ ମୁହିଁ ମୋଡ଼ିଦେଲି !

ସୁକନାମୀ ମୋ ପଛିଆ ହେଇ କହିଲା—କାଲେ ସେ ପରି ଘନିଆକୁ ବାନ୍ଧାହେବ ।

ଘୃତକ ପାଣିକି ବୁଲ ପଶିଯାଇ କହିଲା ଉଠମ । ଧନିଆ ମୂଳରୁ କଲିକତାରୁ ଅସୁଛି କି ନାହିଁ, ଇଏ ଘନିଆକୁ ବାଧା ହେଉଛି । ହେଇ ପର ବାର ବାଲି ଅସିଛି, ଘନିଆ ତା ଘରକୁ ବକେଟ ଶିଠି ପଠଉ ହେଉନାହିଁ । ଚଠନକରେ ଢେଢେ ହୃଦସ୍ଥାମୀ ମାନଙ୍କନା କାମ କରନ୍ତି । ଟବଲ ସବୁକୁ ଘନିଆ ସେଥିରୁ ଗୋଟାଏ ଛନ୍ଦ ହେଇ ପଡ଼ିବ । ତା କଥା କଣ ?

ସୁକନାମୀ ଗୋଡ଼ ଘସି ହେଙ୍କ ହେଉ କହିଲା—ନାହିଁ ଲୋ । ଘନିଆ ସେ ମିଞ୍ଜାସର ପିଲ ନୁହେଁ । ଅଉ ମଣିପଙ୍କ ଭଳିଆ ତା ପରୁକୁଡ ନୁହେଁଲେ ।

ବୁଲି ମନକୁ ସେ ଭଆଟା ପାଇଲା ।

ବୁଲି ପାହାଚ ଉପରେ ଲଗା ଚୁପୁଡ଼ୁ ଚୁପୁଡ଼ୁ କହିଲା—ହଁଲୋ, ସେ କଥା ସତ ଯେ, 'ଘଣ୍ଟାଅଛ ଅଉ କୋଉ ବାବାଜି ଲା ଉପି ହେଇନାହାଁ'। ମଣିଷ ମନ—କେତେବେଳେ କେ,ଉକଥା।

ଗାଧୋଇ ସାରି ଓଦା ଲୁଗାରେ ସିମିତ ଛିଡ଼ା ହେଇଥିଲି ପାଣି ଗରାଟାକୁ କାଖେଇ। କହିଲି, ତୋର ଯେବେ ମନ ହେଉଛି ତୁ ସେ ନଉଅଁକୁ ଛନ୍ଦ ହେଇ ପଡ଼ୁନୁ?

ସୁକାନାମୀ କହିଲା—ଠିକ କହୁଛୁଲୋ ସୁଗ୍ରୀ।

ବୁଲି ଖୁବ ଡବଡ଼ବ। ମୁହଁରେ ବ ତାର ପାଣି ଟିକିଏ ନାହିଁ। କହିଲା—ଏଇ ଛଉସ୍ତ ମଣିଷଙ୍କର ହାତ ଧରିବ କୁ ମନ ଖାଲି ମାଡି ପଡୁଛି।

ଅମେ ଦୁହେଁ ତା କଥାକୁ ହସରେ ଉଡାଇ ଦେଲୁ।

ତା'ପରେ ସୁକାନାମୀ ଗାଧୋଇ ସାରି ପାଣି ଗରାଟା କାଖରେ ରଖି କହିଲା—ଅ'ଲୋ ବୁଲି। ଗାଧୁଅ ତୁଠରେ ଡେରି କଲଣି କେତେ? ମିଣିପେ କଏ କେମିତ ଯ୍ୱାଡ଼କୁ ଗଣ୍ଡବେ।

ତନିକ ତନିହେଁ ପାଣି ଗରା ଗରା ନେଇ ପୋଖରୀ ହୁଡାକୁ ଅସିଲୁ।

କଥା ମଝିରେ ସୁକାନାମୀ କହିଲା—କଲୋ, ସୁଗ୍ରୀ ? ବଡ଼ ନୂଅ'ଭଟା ଅଜ କୁଆଡ଼େ ମଲା କି?

କହିଲି ଅଜ ସେ ଅଣରଦଅ ଗାଧୋଇ ପଡିଛନ୍ତି। ଶତା-ଲେଖା ସବ ନ ଥିବ ତାଙ୍କର ଯେ—

ବୁଲି କହିଲା—ସତେନା! ଭାବ ମେଲାପୀ ମଣିଷଟା ଏକା।

ଅଥବାଟରୁ ସେ ଦିହେଁ ତାଙ୍କ ସାହି ଅଡେ ମୁହାଁଲେ। ମୁଁ ଗ୍ରାଲଅସିଲି ଦାଣ୍ଡ ସଡ଼କେ ସଡ଼କେ।

ମନରେ ଭାବିଲି—ଯା'ହେଉ ଏ ଧ'ଚା ନାଗପୁର ଡୋଭେଇ ବର ଡ୍ରାଇଭରବାବୁ କଥା କେମିତ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି ।-ନୋହିଲେ ଅହୁରି କେତେଅଡୁଆ କରିଥାନ୍ତେ । ବୁଲି ମୁହଁ ଖଣ୍ଡିକ ଇସ୍ପାତ, ଶାଣଦିଆ ଛୁରି । ଜିବରୁ ପିରି ବାହାରିଲା ପରି ତା କଥା ଭିତରୁ ଟିକେତେ ଖିଅ ବାହାରେ ।

ଦୁଆରେ ଗୋଡ଼ ଦେଉଛି କି ନାହିଁ ବୋଉ କହିଲା, ପୋରେଇଁହୁତେ ଆସି ଗଲେଣି ଲୋ । ନଈ ଭୂଠରେ ଝାଞ୍ଜି ମୁହଁଦାଙ୍ଗ ଭମ୍ପୁଛି ।

କହିଲି—ଅଚ୍ଛା ତ ସେ ଭୂଠରୁ ପେନ୍ଦିବେ । ତୁ ଯାଆ, ରଖାଲବାବୁଘରେ ଛୁରୀ, ଲେଖନ ହେବିକା ଦେଇ ଆସିବୁ ।

ବୋଉ ଗୃହନ୍ତେ ଲେଖନ ଛୁରୀ ଧରି ଘରୁ ବାହାରି ଗଲା । ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଯାଏଁ ଯୋବ ଲଟା ଖଣ୍ଡିକ ଘରେ ପାଲଟି ଥିଲି ।

ଦଶଟା ଘଡି । ଘରେ ତ ପାଇଟି ପତର କିଛି ନାହିଁ । ବୋଉ ବଡମା ହଦେଇଁ ଗଲେଣି ସଇତସା ଦେଖିବାକୁ । ତରବର ହୋଇ ଗଟି ଖଣ୍ଡିକ ଧରି ନୂଆ'ଜଙ୍କ ଭିତକି ଗଲି ।

ନୂଆ'ଜ ସପ ଖଣ୍ଡିକରେ ଗଡ଼ୁଥାନ୍ତି । ମତେ ଦେଖି କହିଲେ, ଆସ, ଆସ ! ଅବିକା ମୁଁ ତମରି କଥା ଭାବୁଥିଲି । ଭାରି ଅପୁସ ଏବା ତମର ।

କହିଲି—ଅଉ କଣ ?

ନୂଆଜ କେତେ ମନରମରେ କଥା ବୁଲେଇ ମତେ ପଗ୍ଭରିଲେ, ସକାଳେ ବର ସାଙ୍ଗରେ ଭାରିତ ଦୁଃଖ ସୁଖ ହେଉଥିଲ । କଣ କିଛି ସିମ୍ପାତ୍ତି ଖବର ଅନ୍ତର ଆସିଛ ?

ମୁଁ ତାଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁଲି । କହିଲି—ମୋ ଦେହ ଛୁଅନି ନୂଆ'ଭ, ଗୋଟା କଥା ଯେବେ କାହା ଆଗରେ ନ କହିବ ତା'ହେଲେ ମୁଁ ତମ ଆଗରେ କହିବ ।

ନୂଆ'ଭ କହିଲେ—ଏତେ ଅବିଶ୍ୱାସ ମୋଠି ! ତମ କଥା ପୁଣି କାହା ଆଗରେ କହିବ ?

ନୂଆ'ଭଙ୍କୁ ସେ ଚିଠିଖଣ୍ଡିଟା ଦେଖେଇଲି ।

ତହୁଁ ନୂଆ'ଭ ଚିଠିଖଣ୍ଡିଟା ମନେ ମନେ ପଢ଼ିଲେ । ମୁହଁକୁ ତାଙ୍କର ଅନାଇଲି, ହସଟି ଧୀରେ ଧୀରେ ମଉଳି ଯାଉଛି ।

ପଚାରିଲି—ନୂଆ'ଭ, କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି ?

ସେ ମତେ ଲୁଚାଇଲେ ନାହିଁ । କହିଲେ, ପଢୁଛି ଶୁଣ ।

ଗୁରୁଟି
ତା ୨-୮-୪୮

ମୁନ୍ନି, ମୋର କଲ୍ୟାଣ ନେବୁ ।

ଦିନକୁ ଦିନ ତୋ ଦେହ ମନର ହାଲହକିକତ ଶୁଣି ଭାରି ଦୁଃଖରେ ଏଠି ଅଛି । ଗାଁରୁ ଯେତେକ ଆସୁଛନ୍ତି, ସଭିଙ୍କଠୁ ତୋର ଗପ ଶୁଣୁଛି । ସଂସାର ମଣିଷ ଯୋଉ କଥାର ନାଁ । ପଢ଼ିଲେ ନାକ ଟେକୁଚନ୍ତି, ତୁ ବି ମତେ ଶେଷକୁ ସେଇଆ ଭାବିଲୁ ? ଏ ବୁଲା ଫକୀରଟା ଉପରେ ଆଶା ରଖି ତୋର ଏ ଜୀବନଟାକୁ ଏତେ ତହଲ ବିକଳ କରୁଛୁ କାହିଁକି ? ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପରକଟାକୁ ଛିଡ଼ାଇ ପାରିଲୁ ନାହିଁ ।

ଏ ଗୁରୁଟି ଝୋଟ କଲରେ ଆଗେ କୁଲି କାମ କରୁଥିଲି, ଏବେ ସରଦାରି ପାଇଟି ଖଣ୍ଡିଏ ପାଇଛି । ଏଇ ଲଢ଼େଇ ଗୋଳମାଳ ନେଇ ହଡ଼ା ହଡ଼ା କାରଖାନା ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଉଛି । ତେଣୁ ଏ ଚାକିରିରେ ଥଳ କୂଳ ନାହିଁ କିଛି ।

ତୋ'ର କଥା ବେଶୀ ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ଭୁଲି ପାରୁନାହିଁ ତତେ ମୁଁ ମନରୁ । ତତେ ଏ ଚିଠିରେ ଫେରେ ବୁଝେଇ ଲେଖୁଛି, ତୋର ଏ ସୁନ୍ଦର ଜୀବନଟିକୁ ଶାନ୍ତିରେ କଟାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକର । ଆପଣା ବୁଦ୍ଧିରେ ଭଲ ମନ୍ଦ ବାଛି ସଂସାର ପଥରେ ବାଟ ଚାଲି ଶିଖ ।

ମନ ଦୁଃଖ କରିବୁ ନାହିଁ, ମୋ ଧନ । ଏତିକିରେ ରହିଲି ।

ଇତି
ତୋର
ଘନା'ଇ

ଚିଠିଖଣ୍ଡିକ ଶୁଣି ଆଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ଥପ ଥପ ନିଗିଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ନୂଆ'ଉ ତାଙ୍କ ପଣତ କାନିରେ ଲୁହ ପୋଛିଦେଇ କହିଲେ ସୁର, ଦୁଇଟା ମନ ନ ମିଳି ଯୋଉ ବାହାଘର ହୁଏ, ସେଥିରେ ଜୀବନ ଶାନ୍ତିରେ କଟେନା । ଅଧିକ ଜୀବନ ଭାରି ଦହଗଞ୍ଜ ହୁଏ । ଏଠି ମୁଁ ଦେଖିଛି, ତମ ମନ ଯାହା, ତାଙ୍କ ମନ ଠିକ ଓଲଟା । ଏଠି ଆଉ ବି ଗୋଟିଏ କଥା ନୁହେଁ କି—ତା ବାପର ସମ୍ପତ୍ତି ଅଛି, ବଡ଼ ଘରେ ତାର ବସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଅଛି ନା କ'ଣ । ସିଅଡ଼ୁ ସେ ବହୁତ ଦାନ ଯଉତୁକ ପାଇବେ । ତମ ଘରେ ବସିଲେ ସେ କଣ ପାଇବେ କହିଲ ?

ହହଳ ବକଳ ଜୀବନତଳୁ ଆଉ କିଛି କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ ।

ନୂଆ'ଉ ଭାବି ଭାବି କହିଲେ—ସୁର, ତମେ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନା । ଏ ଦଶହରା ଯାଉ ଭାବଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ତମ [ନାଁରେ ମୁଁ ଲେଖିଦେବି । ଡାକ ଲଫାଫାଟା ମୋ ପାଖରେ ଅଛି, ଆଉ ଚିନ୍ତା କଣ ?

ଭାବନା ରଥରେ ବାଟ ଗୁଲ୍ଲି ଗୁଲ୍ଲି ଧନ ଗୋଟାକ କୁଆଡେ କେମିତି କଟିଗଲା, ତାହା ମୁଁ ଜାଣି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଦଶହରା ଅର-ଦୋଳରେ ଝିଅ ମନ ଖୁସି କରିବା ପାଇଁ ବୋଉ ସେଦିନ କେତେ ଆଡ଼ମ୍ବର କରୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ ମୋର ଯୁବତୀ ମନ ଚଢେଇ ପରି ବୁଲି ବୁଲୁଥାଏ ଗୁରୁଜି ସାଇକେଲର ଛୋଟ କାରଖାନା ଭିତରେ ।

... .

ଓଡ଼ିଆ ଘରର ପରବ ଲୀଳା ସରିଲା । ସବୁରି ମନ ଫିକା ପଡ଼ିଲା । ବର୍ଷିଥିଲେ ଫେରେ ଯାଇଁ ବରଷେ ।

ଅନାଇଁ ଅନାଇଁ ଦିନଗୁଡାକ ପାଣି ପରି ଗଡି ଯାଉଛି । କାହାର ତାଙ୍କୁ ଅଉ ସେ ଅଟକାଇନି । ଦଶହରା ଗଲାଣି ଆଜକୁ ଆଠଦିନ ହେଲା ।

କାଲି ହାଟ ପାଳି ଥିଲା । ବୋଉ କାତିକ ବୋଉଙ୍କ ସିତ ହାଟକୁ ଯାଇଥିଲା । ନାନୀ ତ ନାହିଁ, ଅଉ କାହିଁକି ତା ଘରବାଟେ ମୁହ ମାରି ଆସିବ । ସେଠିକି ଗଲେ ଅଧିକ ତା ପେଟରୁ ହୁପା ଜଟିବ । ଖାସ ସେଥିପାଇଁ ସେ ବାଟରେ ଯାଏ, ବାଟରେ ଆସେ । ଛେଦା ଦାଁ ଭିତରକୁ ଯାଏନା କି ତା ଘରକଥା କାହାକୁ ଟିକିଏ ପଚାରେ ନାହିଁ । ହରିଆକୁ ହାଟରେ କୋଉ ପାଳି ଦେଖେ, କୋଉ ପାଳି ବି ଦେଖେ ନାହିଁ । ହରିଆ ବୋଉର ଗୋଡତଳେ ପଡେ, କିଛି କୁହେ ନାହିଁ ।

କାଲି ହାଟ ପାଳିରେ ହରିଆ ସାଙ୍ଗରେ ବୋଉର ଭେଟ ପଡ଼ିଥିଲା । ବୋଉକୁ କୁଆଡେ ତା ଘଟିକି ଯିବାପାଇଁ ଡାକୁଥିଲା । ବୋଉ ମନ ଦୁଃଖରେ ତା ଘରକୁ ଗଲା ନାହିଁ ।

ହରିଆର କୁଆଡେ ମତେ ଛନ୍ଦ ହେବା ପାଇଁ ମନ । ତା ଭିତରେ ପେଞ୍ଚ ସବୁ ପଦାରେ ପଡ଼ିଲାଣି । ସେଥିପାଇଁ ସେ ବୋଉକୁ ଏତେ

ତଳହାତିଆ କରୁଛନ୍ତି । ହାଟରେ ବୋଉ ଏଥର ଗାଁ ମଣିଷଙ୍କଠୁ ଶୁଣିପାରୁଛନ୍ତି । ହେଲେ ବୋଉର ମନ ସେଠି ଘୁଞ୍ଚି ଯାଉଛନ୍ତି । ଗୋଟା ଝିଅ ଦେଲା ପରେ ସିଏ ତ ତା କରମକୁ ବଦଳି ନାହିଁ । ଆଉ ଗୋଟାଏ ଦେବା ପାଇଁ ତା ସ୍ଥିତ କେମିତି ପଠାଇବ । ଛାଡ଼ିଲେ ନାନୀ ପରି ମୁଁ ମରିଯିବ । ଏଇଲାଗି ତାର ଦୋଳବସ୍ତ ସେତୁ ନାହିଁ ପଦ ।

ଅଥାତ୍ ଗୋଟାଏ ଥିର ଜବାବ ନ ପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହରିଆ କୁଆଡେ ଆମ ଦରଜା ମାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ହାଟୁଆଙ୍କଠୁଁ ବୋଉ ଭାଲ ଖବର ପାଇଛନ୍ତି ।

କାଲି ସଞ୍ଜବେଳେ ସେ ତାର ମନକୁ ମନାଇ ହେଉ ଥିଲା, ହରିଆ ପଛେ ନ ଆସୁ । ସେ ନ ଆସିଲେ ମୋ ହାଣ୍ଡି କିଛି ଅଲେଇ ହେଇ ଯାଉନାହିଁ । ଯୋଉଦିନୁ ମୋ ଝିଅ ମଲାଣି ସେ ଦିନୁ ମୋ ବନ୍ଧୁପଣିଆ ସରିଛନ୍ତି । ଏଣିକି ତା ମାନ ଅପମାନରେ ମୋର ଅଛି ବା କଣ ?

ଭାବିଲା, ଆଉ ଏ ନାନାପୁର ଦୋଳେଇ ପାତର ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କୁ ବାହାଘର କରିବା କଅଣ ବୁଢେଇ ମାରିବା କଥା ନୁହେଁ ? ଯୋଉଠି ଝିଅ ମନରେ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ସେଠି ତାର ଏତେ ଉଦ୍ କାହିଁକି ? ତୁଣ୍ଡ ଫିଟାଇ ତାଙ୍କୁ କିଛି କହିପାରିଲା ନାହିଁ, ଖାସ ସେଦିନ ଭଲଖ ହେ ଓପାସ ପଡିବ ବୋଲି ।

ଡାକ୍ତରବାବୁ ବାପ ତିନ ଦିନ ହେଲା ଯାତକ ପଠାଇଲେ ଦିନୁ ବୋଇ ମନ ଯାଇ କୋଉ ଗଛ ଅଗନାରେ ବାଜିଛି । ବୁଢ଼ା ଘଟା ଲେଖିବ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଣେ ଭଲ ନାହାକ ତାଙ୍କ ପୁଅ ଝିଅ ଦିହିଁଙ୍କର ଯାତକ ଦେଖାଇଲା, ରାଜ ଯୋଟକ ପଡିଛି । ତମେ ସତ ମଣିବା ଲାଗି ନାହାକ ହାତ ଲେଖା କାଗଜଟା ପଠାଇଲି । ମନରେ ଆଉ କିଛି ନ ଭାବି ବାହାଘରଟା ସୁରୁଖରେ କରିନିଅ ।

ବୁଢ଼ୀ ଭୁଷା! ଶୁଣିଲା ବେଳୁ ମନ ମୋର ଜଳି ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଉନ୍ମାଦନା ଆସି ହେଉଗଲା—ମନ ମାରୁ ଚପାଉଠି ଟମ୍ଭୁଣ୍ଟି ତେଇଠି । ମତେ ଆଜ ଭୋକ ଶୋଷ ନାହିଁ, ରାତ ଦିନ ଯେହୁ ହେଲା ମୋର ଜପାମାଳ ! ରାତ କୋଣେ ନ ପାହୁଣୁ ବୋଉ ତା ଧନ୍ଦାରେ ବାହାରି ଗଲା, ଆଉ ଏଠି ରହୁ ମୋର ଗତିବିଧି ଠଉରେଇବ କିଏ ? ଏକା ନୂଆଁଉ ଯାହା ମନ ଗହୀରର ଅନାଭି ଦୁଃଖ ନିଅଁର ସଠିକ ଖବର ନେଇ ସାରିଛନ୍ତି ।

ଭାଲି ରାତ ପାହାନ୍ତାରେ ଘନା'ଇଙ୍କି ସପନ ଦେଖିଲି ନୀରୋଳାଠିରେ ଡାକି ମତେ କହୁଛନ୍ତି—ସୁସ୍ମୀ, ସବୁବେଳେ ତୋ'ର ମୁହଁ ମତେ ଦିଶି ଯାଉଛି । ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖାଗୁହାଁ ହେବ । ତୁ ଆଉ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋ'ନା ।

ସପନରେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହୁଛି—ତମେ ମତେ ଗୋଟାଏ ଥୟ ଜବାବ ଦିଅ ।

ସେ କହୁଛନ୍ତି—ସୁସ୍ମୀ, ତୁ କଣ ମୋ ମନ୍ଦୀଷ ଠଉରେଇନୁ ? ଥିର ଜବାବ ଆଉ ମୁଁ କେମିତ ଦେବି ?

ତାଙ୍କୁ ଆଉ ମୁଁ କିଛି କହି ପାରୁନାହିଁ । ତାଙ୍କ କଡରେ ଛୁଣ୍ଡା ହୋଇ ଆଖିରୁ ଲୁଣିଆ ପାଣି ନିଗାଡୁଛି ।

ସେ ମୋ ଉଣ୍ଡକୁ ଅସି ଅପଣା ପିନ୍ଧା କାନରେ ଅଖିରୁ ମୋର ଲୁହ ପୋଛୁ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଅଧରାତରେ ନିଦଟା ଟୁଟିଁକନା ଭାଙ୍ଗିଗଲା ମୋର । ଦେଖିଲି ଘନା'ଇ ମୋ ପାଖରେ ନାହାନ୍ତି । ଛୁଡ଼ୀ ମସିଣା ଖଣ୍ଡିକରେ ମୁଁ ଶୋଇଛି, ମୋ ପାଖକୁ ଲାଗି ବୋଉ ଶୋଇ ନିଦରେ ଘୁଙ୍ଗୁରୁ ମାରୁଛି ।

ପାହାନ୍ତା ପହରର ଫିକା ଆଲୁଅ, ଭଙ୍ଗା କବାଟ ଫାଙ୍କରେ ଅଳପ ଅଳପ ଦିଶୁଥାଏ । ଆଉ ଆଖିକୁ ମୋର ନିଦ ଆସିଲା ନାହିଁ । ଘନା'ଇଙ୍କର ସଜସୁନ୍ଦର ଚନ୍ଦ୍ର ବଦନଟି ମୋର ଦୁଃଖ ପୋଡ଼ା ଆଖିଆଗରେ ସତେ ଯେମିତି ଝଲସି ଉଠିଲା । ମୁଁ ଆକୁଳ ନୟନରେ ତାଙ୍କ ରୂପ ଗ୍ଲଇଠି ଅନାଇ ମନ ସାଗରର ମନ୍ଥିଏ ମନ୍ଥିଏ ଯୋ ସପନ-ସୁଧାର ଆନନ୍ଦ ଢୋଇଉଠି ଉପଭୋଗୁଥିଲି ।

ପାହାନ୍ତା ପହରର ଝିଙ୍ଝିଁର ଥାଲୁଅ ପବନରେ ବୋଉ ନିଦ ବି ଏତେକ୍ଷଣି ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ସେ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ମତେ ଅଣ୍ଡାଳି ପକାଇ କହିଲା, ବସିଛୁ କାହିଁକି ? ଶୋଇପଡ଼ ଟିକିଏ । ପାହାନ୍ତିଆ କୁଆତାରା ଉଇଁଲଣି ନା କଅଣ । ରାତି ଆଉ ଟିକିଏ ଅଛି ।

ଅନାଇଲି ବୋଉ ପଦାକୁ ଚାହିଁ । ଆକାଶରେ କୁଆତାରା ଫୁଟିଛି ।

ତେଣୁ ଆସି ସେ ମୋ ପିଠି ଆଉଁସି କହିଲା—ମନମାରି ବସିଛୁ କାହିଁକି ? କଣ ଦେହ ମୁଣ୍ଡ ହେଉଛି ?

ମିଛରେ କହିଲି—ମୁଣ୍ଡ ଟିକେ ବଥାଉଛି ।

ବୋଉ ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କହିଲା—ମତେ ମନା କରୁଥିଲି ନୂଆର ଗାଧୁଆ ବୋଲି । ଅମାନିଆ ହୋଇ ଅବେଳଠାରେ ଗାଧୋଇଲୁ ପାଣି ଅଶିଲା ନା କଅଣ । ଶୋଇଲୁ, ଟିକିଏ ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ ଚିପିଦିଏଁ ।

ମୁଁ ତାକୁ ନାହିଁ କଲି ।

ସେତିକି ଘଡ଼ିକେ ଦୁଆର ଘର ଫରଚା ହୋଇ ଆସିଲା । କାନ ପାତିଲି, ରମଜାନ ମିଆଁ ଘରେ କେତେଣେ ମୋର୍ଗା ବୋବାଇ ଏ ସାଇ ଫଟାଇ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଦିନ ପୁଣି ଗଡ଼ି ଚାଲିଛି । ମନ ଗମ୍ଭୀରର ଗହନ ଗୁମ୍ଫାତଳେ ରୂପ ଦେବତା ମୋର ସେମିତି ରହିଥିଲେ ଅପହଞ୍ଚା । ବାଡ଼ି ଫୁଲଗଛ

ଦେହରେ କେତେ ଫୁଲ୍ ଝଡ଼ି ପଡ଼ୁଛି । ପିନ୍ଧାଇବି କାହାକୁ ? ପୋଡ଼ା କପାଳରେ ଆଉ କି ସୁଖ ଅଛି ? ଆଖିରୁ ଲୁହ କେଇ ବୁନ୍ଦା ସେତିକି ପିନା ସାର । ସେତିକି ଘନା'ଇଙ୍କ ପାଇଁ ଗଡ଼ାଇ ପାରିଲେ ମୋ ମାଇପୀ ଜନମ ସଫଳ ହେବ ।

କୁଆଁର ପୁନେଇର ଫୁଲ ବଉଳ ବେଣୀ' 'ପୃଥି' ଗୀତ ସରିଲାଣି କେବେଠୁଁ । ଆସି କାର୍ତ୍ତିକ ପୁନେଇଁ ପାଖେଇ ଆସିଲାଣି । ଆଜ ପଞ୍ଚୁକ ଆରମ୍ଭ । ବଡ଼ଓଷା ଘଣ୍ଟ । ବଡ଼ ଗଜ ସବୁରି ଘରେ । ପଞ୍ଚୁକରେ ସଞ୍ଜ ଗାଧୋଇ କାଳିକା ପୂଜା ସାରି ବୃନ୍ଦାବତୀ ଚଉରା ଉପରେ ମୁରୁଜ ପକାଉଛି, ନୂଆ'ଉ କାହାକୁ ଡ଼ାକିଲେ ।

କହିଲି—ନୂଆ'ଉ କଣ କି ?

ନୂଆଉ କହିଲେ—ସୁନା ଭଉଣୀଠା ପରି । ଠିକଏ ତମେ ଯ୍ୟାଙ୍କ ଚଉରା ଉପରେ ମୁରୁଜ ପକାଇ ଦେଇ ଯିବକି ? ଶୀତରେ ପରା ମୋ ଦେହ ଥୁରୁ ଥୁରୁ ହେଇ ଯାଉଛି ।

ମାନ ମାରି କହିଲି—ତମେ ମୋତେ ଉପକାର କରୁଛ ନା ।

କହିଲେ—ତମ ଉପକାର କଥା କହୁଛ ନା ? ସେଇଲାଗି ଏତେ ମାନ ମାରି ଅଳ କୁହା ଯାଉଛି ? ସେ କଣ ଅଜଯାକେ ବାକୀ ପଡ଼ିଛି ବୋଲି ଭାବୁଛ ?

ତାଙ୍କୁ କହିଲି—ମୋ ଋଣ ପକାଇଲ ନୂଆଉ ? ସତେ ତମେ ଚିଠି ଲେଖିଛ ?

କହିଲେ—ତମେ ଆଗ କାମ ସାରି ଆସ । ଚିଠି ପଢ଼ିବି ଯେ ତମେ ବସି ଶୁଣିବ ?

କହିଦେଇ ସେ ଘର ଭିତରକୁ ଗୁଚିଗଲେ । ମୁଁ ବସି କେତେ ରଙ୍ଗର ମୁରୁଜ ପକାଇଲି ଅମ ଢ଼'ଚଉରା ଉପରେ । ଦୂରକୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଥାଏ ଏକା ।

ନିମିଷକ ଭିତରେ କାମ ହାତ୍‌ଦେଇ ନୂଆଁଉଙ୍କ କକ୍ଷକୁ ଚାଲିଗଲି । ଦେଖିଲି, ସେ ଚୁଲି ପାଖରେ ବସି ଉଷୁମ ଝାଣୁଛନ୍ତି, ଚୁଲି ଉପରେ ବସିଛି ତାଙ୍କର ଜଉ ଭାତ । ସାରୁ, ବାଇଗଣ ବନେଇ ଥୋଇଛନ୍ତି ଥାଳି ପଠଳରେ । ନୂଆଁଉ ମତେ ଦେଖି ହସିଲେ । ମୁଁ ଲାଜରେ କାହିଁକି ସଙ୍କୁଚି ଯାଇଥିଲି ।

ଚୁଟିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ସେ ଅଣ୍ଟାରୁ ଚିଠିଖଣ୍ଡିକ ବାହାର କରି ମୋ ଆଗରେ ପଢ଼ି ବସିଲେ । ମୁଁ କାନ ଦେଇ ଶୁଣି ଯାଉଥାଏ । ଲେଖିଛନ୍ତି—

ନୂରତାଙ୍ଗ

ତା ୨୦ ୧୦ ୦୮

ଘନା'ଇ,

ତମ ଚିଠିଖଣ୍ଡିକ ଅଣ୍ଟା ନିଅଣ୍ଟା ମାସେ ହେଲା ପାଇଲଣି । ଖାସ ମନ କଷ୍ଟରେ ଏ ପତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ବେଉରା କିଛି ଦେଇନାହିଁ । ତେଲ କଡ଼େଇରେ କଅଁଳା ମାଛ ସନ୍ତୁଳା ହେଲାପରି ଏ ଗାଁର ନିନ୍ଦା ଦୁର୍ନାମ ଭିତରେ ମୁଁ ସେମିତି କଲବଲ ହେଉ ମରୁଛି । ବନ ପୋଡ଼ିଲେ ସଭିଏଁ ଜାଣନ୍ତି, ମନ ପୋଡ଼ିଗଲେ କିଏ ଜାଣିବ କହିଲ ? ଏତେବଡ଼ ଦୁନିଆରେ ଆଜ ନୂଆଉଙ୍କ ଛଡ଼ା ମତେ 'ଅହା' ପଦ କହିବାକୁ କେହି ନାହିଁ ।

ତମ ରୂପ ଗୁଣ ଏମିତି ଝୁରି ଝୁରି ମୋର ଯେବେ ତମ ଆଗରେ ଧନ ସରିଯାନ୍ତା, ତା'ହେଲେ ତମେ ବି ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଯାନ୍ତ । କଅଣ କରିବି, ପୋଡ଼ା ଜୀବନକୁ ମରଣ ଛୁଉଁନାହିଁ ପରି ।

ମୋ ବାହାଘର ନାନପୁରରେ ପଡ଼ିଛି, କୋଉ ଗାଡ଼ ଚୁଲି ଡ୍ରାଇଭରବାବୁ ସାଙ୍ଗରେ । ମୋର ତା ଟାଙ୍ଗରେ କୁଆଡ଼େ ଟିପଣା ସୁଜିଛି ବୋଲି ସେଅଡ଼ବାର ବୋଉ ଧରମଛଡ଼ା ନାହାକ ଚିଠି

ପଠାଉଛନ୍ତି । ତା ଚିଠି ଶୁଣିଲାବେଳୁ ମୁଁ ଏକରକମ ବାଇଆଣୀ ହୋଇ ଗଲିଣି । ମନ ମୋର ହୋଉଛି ବୁଝୁ ନାହିଁ । ତମେ ସତ ମଣ ବା ନ ମଣ, ମୁଁ ସେ ଡାକ୍ତରବାବୁ ସାଙ୍ଗରେ ବାହା ହବା ଆଗରୁ ତମ ଗାଁ ବନ୍ଧପା ନଈ ଗଣ୍ଡରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିବି ।

ଅବକା ନରୁଆ ଗଉଡ଼ର କରଣୀ ବେଶି ବଢ଼ୁଛି । ହବୁ ଗାଡ଼ ଜପତପ କଲଣି । ସେଠରେ କୁଆଡେ କୋଉ ଗୁଣିଆଠୁ କି ଔଷଧ ଗୋଟେଇଛନ୍ତି । କାଳୀ ସାଧନା କି ଆଉ କିଛି ଦେବୀ ସାଧନା କରି କାଳେ ତମର କିଛି ଅନିଷ୍ଟ କରିବ, ଏଥିଲାଗି ମତେ ଭାରି ଡର ମାଡ଼ୁଛି । ମୋର ପକ୍ଷେ ଯାହା ହେଉ—ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକୁଛି, ତମ ଆଗ ଗୋଡରେ ଯେମିତି କଣ୍ଟା ନ ବାଜୁ ।

ଆଜି ଏତିକି । ମତେ ଭାରି ଡର ମାଡୁଛି । ଏ ଚିଠି କାହାକୁ ଦେଖାଇବ ନାହିଁ, ପଢ଼ିସାରି ଚିରି ପକାଇବ । ଫଗୁଣ ପହିଲି ତିଥିକି ଯେମିତି ତମ ସାଙ୍ଗରେ ଭେଟ ହୁଏ ।

ମୋ ରାଣ । ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବ—ଆସିବ—ଆସିବ । ଇତି ।

ହତଭାଗିନୀ

ମୁକ୍ତି

ଚିଠି ପଢିସାରି ନୂଆଉ କହିଲେ—ମନକୁ ଗଲା ମୁକ୍ତି ? ନା ଆଉ କିଛି ଲେଖିବ ।

ବୁଢ଼ୀଆଣୀ ସୂତାଖିଅ ପରି ଅପରନ୍ତି ଭାବନା ମୋର ଛନ୍ଦି ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । କହିଲି—ମନ କଥା ତ ସବୁ ଲେଖିଛ, ଅଧିକ କଣ କହିବ ? ହଁ, ଉଲଗଟା ?

ନୂଆଉ କହିଲେ—ତମ ପାଇଁ ତାକୁ ମୁଁ ବାକୀ ରଖିଛି ? ସେଇ ଉଲଖ ପାଇଁ ତ ଏତେ ଡେରି ।

କହିଲି—ଫେରେ ତୋହଠୁ ପାଇଲ ?

ନୂଆ'ଉ କହିଲେ—ବୀର ଲଉଣୀକି ଫୁଲଫୁଲି କରି ଦେଢ଼ ଖଣ୍ଡିରେ ବୀରଠୁ ଉଲଖ ପାଇଛି । ବୀର ବି ଏତେକଥା ଜାଣିନାହିଁ ।

ନୂଆ'ଉଙ୍କର ବୁଦ୍ଧିକୁ ମନେ ମନେ ଭାରି ପରଶଂସା କଲି । ହଉ, ସବୁତ ହେଲା, ଏ ଚିଠି ପୁଣି କାହା ହାତରେ ଡାକଘରକୁ ପଠାଇବ ?

ନୂଆ'ଉ କହିଲେ—ଏ ଚିଠିଟା ବୋଉଙ୍କ ହାତରେ ଦେବା । କହିବା, ଏ ଚିଠିଖଣ୍ଡିଟା ମୋ ଭାଇ ପାଖକୁ ଦେଉଛି ବୋଲି । ସେ ଏବେ ତୋହ ପଢ଼ି ଜାଣିଛନ୍ତି ଯେ—

ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇଗଲି । କହିଲି—ହଉ, ଯାହାସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି ସେଇଆ କର । ଏହାର ହାନି ଲାଭ କିନ୍ତୁ ତମ ଉପରେ ।

ଘର ଭିତରେ ବୋଉ ଡାକିଲା—ସୁଖୀ ?

ନୂଆ'ଉ କହିଲେ—ଏସବୁ କାମକୁ ସାହାସ ନ ବାନ୍ଧିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ହଉ ତୁମେ ଯାଅ, ବୋଉ କାହିଁକି ହୁରି ପକେଇଲେଣି ।

ନୂଆ'ଉ ଚିଠି ଲଫାପା ଭିତରେ ମୁଡ଼ି ଉଲଖ ଲେଖିଲେ । ମୁଁ ଧୀରେ ଧୀରେ ତାଙ୍କ ପାଖରୁ ଉଠି ଆସିଲି ।

× × ×

ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ଧରମକର୍ମ ମହାକାର୍ତ୍ତିକ ମାସ ଟପିଲା । ମଗୁଶିର ବି ଗଲା । ମାଘ ଆସିଲା ପୁଷ୍ପମାସିଆ ରଣକ୍ଷୁଣ୍ଣ ଧନ ।

ନବମାଷିଆ ଜୀବନ ଘିଷି ଏ ଦୁନିଆରେ ଆଉ କେତେଦିନ ବଞ୍ଚିବ । ଷଠୀ ଠାକୁରାଣୀ କଣ ଝୁରି ଝୁରି ହେବାପାଇଁ ମତେ ଜନମ ଦେଇଥିଲା ? କେତେଦିନ ଆଉ ଏମିତି କପୋତୀ ପରି ଝୁରି

ହେବ । ଜଡ଼ଲା ମନ ଭିତରେ ଯେଉଁ ହତାଶର ଝଡ଼ ବତାସ ବହି ଯାଉଛି, ତାର କଣ ଆଉ ଶେଷ ନାହିଁ ।

ବୁଲାଅ ମଣିଷଙ୍କର ଥଣ୍ଟା ପହିଲା ଏଣିକି ଟିକେ ବେଶୀ ବାଧୁଲାଣି । ସାଇରେ ମୋ ନାଁ ଡବଡବ ବାଜୁଛି । ତାକୁ ମୁଁ ଖାତିର କରିନାହିଁ । ଗୋଟା ଗୋଟା ମଣିଷଙ୍କର ଯେସମିତି ଅବସ୍ଥା, ଯାହାର ଯୋନ୍ଧ ପରକୁଡ଼, ସେ ମାଟିରେ ମିଶିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମିତି ବି ରହି- ଥିବ । ତହିଁରେ ମୋର ଯାଏ ଆସେ କେତେ ?

ଛଏ ପୁଡ଼ିମାସିଆ ଗାଡ଼ି ଗାଡ଼ର ଦିନ । ଚମ୍ପାପୁଅର ଧାନ କଟାଳଟି ବେଳ । ସଭିଏଁ ଯେ ଯୁଆଡ଼େ ଷେତ ଖଳାରେ ଧାନ ଅମଳ କରିବାରେ ବେସ୍ତ । ଠାକୁରେ ଆମକୁ ଯୋଉ ପାଆନ୍ତ ଦେଇ- ଥିଲେ, ସେତକର କାମ ଆମର ଚଞ୍ଚଳ ସରିଗଲାଣି । ଯୋଉ ଦଶ- ଚଉଣୀ ଫଳିଲା, ସେତକ ହେଲା ଦି'ଭାଗ । ଭାଗ ଗୃହୀର ଭାଗେ, ଆଉ ବାକି ଭାଗକ ଆମର । ଏଇ ସୁଖ ଦୁଃଖର ଘଡ଼ି ସନ୍ଧି ଭିତରେ ଆମ ଗରିବ ଗୃହୀ ମୂଲିଆର ସଂସାର ।

ଦିନ ସଞ୍ଜ ପହର । ଗାଁ ଭାଗବତ ଟୁଙ୍ଗିରେ ସଦାନନ୍ଦ ବାବାଜି ଙ୍କର ଗଞ୍ଜେଇ ଚିଲମ ଆଖଡ଼ା ଭିତରେ ଖଞ୍ଜଣୀ ଶୁଭୁଛି । ଜାନ ପାରିଲି, ଗଞ୍ଜୋଡ଼ ନଉଅ ଗଉଡ଼ ବସି ଭଜନ ଗାଉଛନ୍ତି—ଅରେ ଶୁଆ ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ, ମିଛ ମାୟାରେ ପଡ଼ି ହେଉ ବଡ଼୍ ବଡ଼୍ ଲଡ଼୍ ବଡ଼୍ ।

ଛୁଞ୍ଚାକଣ୍ଠା ଝିଙ୍କେ ଦେହରେ ପକାଇ ଘର ଭିତରେ ଲୁଙ୍କୁର କାଙ୍କର ହୋଇ ବସି ଶୁଣୁଥାଏ । ଚଣ୍ଡ ମାଉଲା ଭାବ । ଭାବିଲି, ଏଇଠାକୁ ଲାଜ ମାଡ଼ୁନାହିଁ ? ଏଇ ବୟସ ଯେଉଁଠି କୋଉଦିନ ଏମିତି ବାବାଜୀ ସାଜିଲଣି ମ । ଡାଆଣୀଙ୍କ ପରି ଯେ ରାତି ଦିନ ଝିଅ ବୋହୂଙ୍କଠେଇଁ ଆଖି ପକାଇ ମରନ୍ତି, ସିଏ ପୁଣି ଏ ଜନମରେ

ନାବଜ ହେବ । ତା ନୁହେଁ ଯେ, ଏ ଯୋଉ ପାପୀ ମଣିଷ, ଶେଷକୁ ପୋକ ଫୁଟି ମରିବ ।

ବୋଉ ପାଖରେ ବସିଥାଏ ମୋର । କେତେ ଚିନ୍ତା ତାର ମନରେ ପଡୁଥାଏ । ସେ ବୋହୂ ହୋଇ ଆସିଲା ବେଳେ ଏ ଘର ଦୁଆର କଣ ଥିଲା, ଆଜି କି ଭୂତଖାନା ହୋଇ ପଡିଛି । ଆଜି ଗୁଳ ବାଡ଼ରେ ବୁଢ଼ୀଆଣୀ ବସା ବାନ୍ଧିଲଣି । ଦୁଆ ଦୁଆ ହୋଇ କାନ୍ଥ ପଡିଲଣି । ବୈଇଠା ଘରରେ ଆକାଶ ପାଣିଲ ଉପରୁ । ଦଶ ଖଣ୍ଡ ମହଲାରେ ସାହୁଘର ତାଙ୍କ ଥିଲା । କୁଆଡେ ଗଲା ସେ ଧନ ଜନ । ବୋଉ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିଥାଏ ।

ସେ ମନକୁ ମନ ଗପୁଥାଏ, ଜନ୍ମରେ ମୁଁ କି ପାପ କରିଥିଲି ବୋଲି ଭଗବାନ ମତେ ଏଇ ଅନୁଦ୍ବେଗ ଦେଲେ । କାହା ପଡରନ୍ଧ୍ରେ ମୁଁ ଧୂଳି ପକାଇଥିଲି ଯେ ମୋତେ ଏଇ ଧୂଳି ପଡିଲା ।

ସେ ଶୁଁ ଶୁଁ ହୋଇ କାନ୍ଦିଲା, କହିଲା ଆପଣା ସୁନା ତ ଭେଣ୍ଡି । ପରକୁ ଦୋଷ ଦେବା କଣ ।

ଛାତି ଭିତରେ କଣ ଗୋଟାଏ ମୋର ଛନକା ପଡିଗଲା । ଲାଗିଲା, କାହାଠୁ ବୋଉ କଥା ମୋ ଚିଠି ଦେବା କଥା ଜାଣିଲା କି ? ତାକୁ ମୋର ପ୍ରାଣ ଡର, ଜାଣିଥିଲେ ସେ ମୋତେ ଆଉ ରଖିଥୋଇ ଦେବନାହିଁ ।

ମୁଁ ଚୁପ ପଡ଼ିଲି ।

ବୋଉ ପେରେ କଥା ବଦଳାଇ କହିଲା—ରୁ ମୋର ଏଙ୍କା ଟାଙ୍କଲେ ସୁର, ସବୁରି ଆଶା ଛାଇ ଡୋଠି ଆଶା ଭର ବସିଛି । ଦେଖ ଠେଠାକାଠା ଏଇଠି କଲିକତାରୁ ଆସି ମତେ ମୁହଁଲଙ୍ଗ ଦେଉଛି । ଅରମଛଡ଼ା ଶଶୁର ପାଖରେ ଟଙ୍କା ପୁଞ୍ଜି ଦେଲା । କହୁନାହିଁ ଟିକେ,

ମାଆ ଦଶମାସ ବେଦନା ସହି ଜନମ କରିଛି, ମୋ ଲାଗି କେତେ କରିଛି ଉପାସ କରି ମହାଦେବଙ୍କ ପାଖରେ ବେଲପତର ଚଢ଼ାଇ ମୋର ଶୁଭ ମନାସିଛି, ତା ପାଖରେ ଯାଇଁ ଥରେ ମୁହଁମାରି ଆସେ । ଓଲଟି ଲୋକଙ୍କ ହାତରେ କାରଭା ପଠାଉଛି—ଯୋଉ ମା'ତ ! ସେଠି ସେ କି ସମ୍ପତ୍ତି ମୋ ପାଇଁ ରଖିଛି ଯେ ମୁଁ ତା' ପାଖରେ ଯାଇଁ ରହିବି ।

ପଚାରିଲି—ଶୁଣ୍ଡା ଶୁଣିଛ ନ ଥିଲି । ଭାଇ କୋଉଦିନ ଆସିଲଣି ?

ଖତେଇ ହେଲାମିତ ବୋଉ କହିଲା—ହଁ ଲୋ । ଗୁଣବନ୍ତ ଭାଇ ଆସିଲେଣି । ଆଠଦିନ ହେଲା ଆସିଲଣି ବୋଲି ଜଣାଇଲ ଗାଁଟ ମାଇପଟିଏ କହୁଥିଲା ମତେ ।

କହିଲି—ଆଜ କଣ କହୁଛନ୍ତି ଭାଇ ?

ବୋଉ କହିଲା—ବାବୁ ଖବର ପଠାଇଛନ୍ତି, ବୋଉର ଯେବେ ମନ ହେଉଛି ତା'ହେଲେ ସେ ଜମି ଦି'ଗୁଣ୍ଠ ବିକିଦେଇ ଜଣାଇଲ ଚାଲିଆସୁ । ଦେଖ୍ ତା ବୁଦ୍ଧି କି । ବାପ ଅଜା ସାତ ପୁରୁଷର ଭୂମିଆଦ ଛାଡ଼ିଦେଇ ମୁଁ ଯିବି ଗୋଠା ବାନ୍ଧି ଘରେ ପୋଇଲି ପଣେ ପଶିବାକୁ । ସେ ତା' ଓଳିଟଳେ କୁଚ୍ଛା ହବ ବୋଲି ମୁଁ କଣ ସେହିଯା ହେବି ? ମୁଁ ଉଚ୍ଚ ପାହାଚରେ ଜନମ ପାଇ ନୀଚ ଲୋକଙ୍କର ହାତ ଟେକାକୁ କାହିଁକି ଅନାଇ ରହିବମ । ମୋ ହାତଗୋଡ଼ ଚଳୁଥିବା ଯାଏ ମୋ ଭଲ ମୁଁ ଜାଣେ । ଏବକା ଅଛିର ଗୃହେଂ ମଣିଷ ବେଇରେ ବାନ୍ଧିବାକୁ ମୋର ସାମରଥ ଅଛି । କାହିଁକି ଯିବ ଗୋଠାଏ ପରଘରେ ଖିଲ୍ ମରି କରି ମୁଠାଏ ଖାଇବାକୁ, ଖଣ୍ଡିଏ ପିନ୍ଧିବାକୁ ।

ପୁଣି ଶୁଣି କହିଲି—ବୋଉ, ଈଶ୍ୱର ତ ଏ ଭଲ ବୁଝି ନ ଥିଲେ । ପିଲାବେଳେ ମତେ ସେ ଏକା ଥାଳିରେ ନ ଖୋଇଲେ ତା ମନ ବୋଧ ହୁଏନି । ଆଜିକାଲି ଭାଇ ମତେ ପର ବୋଲି ଭାବିଲାଣି ।

ବୋଉ ଶୁଁ ଶୁଁ କାନ୍ଦ ପକାଇଲା—ଅନ୍ତଫାଟ ପୁଅ ଜନମ କରିଥିଲା, ଦେହ କାହିଁକି ତାର ସହୁନାହିଁ ।

କାନ୍ଦୁ କାନ୍ଦୁ ସେ ଧର୍ମଙ୍କୁ ସାକ୍ଷୀ କରି କହୁଥାଏ—ହେ ଧର୍ମ, ମୋ ଘରକୁ ଯେ ଭାଙ୍ଗିଲା, ତା ଘରକୁ ଭୁଇଁ ଭାଙ୍ଗ । ତୋ ଛଡ଼ା ମୋର ଆଉ କେହି ନାହିଁ ।

ମୁଁ ତାକୁ ବହୁତ ବୁଝାଇଲି । କିନ୍ତୁ କାହିଁରେ ତାର ମନ ବୁଝିଲା ନାହିଁ । ସେ ଭେଁ ଭେଁ ହୋଇ ଡକା ପକାଇଲା ।

ମୁଁ ତାକୁ ବୋଧ ଦେଇ କହିଲି—ବୋଉ ! ତତେ ମୋ ରାଣ ! ପରବାସିଆ ଘରେ ତୁ ଏମିତି ବିକଳ ହୋଇ କାନ୍ଦନା । ଭାଇ ଉପରେ ମୁହଁ ପଡ଼ିବ ପରା । ଯେତେହେଲେ ତ ସେ ତୋର ହେଉଛି । ହାତୀ ବନସ୍ତରେ ରହିଲେ ଯେ କହିବ ସେ ରଜାଙ୍କର । ସେ ତତେ ପଛକେ ନ ଖୋଜୁ, ନ ପଚାରୁ, ତୁ ତା'ର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ସବୁ ସହିଯା । ପତର ପରି ନ ହୋଇ ଘଟ ପଥର ହେଲେ ଏ ସଂସାର ଚଳେ ବୋଲି ତୁ ପରା ମୋତେ କେତେବାର ବୁଝାଇଥିଲୁ । ତୁ ପୁଣି ଆଜି ଅବୁଝା ହେଉଛୁ ?

ବୋଉ ଆଖିରୁ ଲୁହ ବୁହା ଚାଲି ଆସିଥିଲା । ଗାଲରେ ହାତ ଦେଇ କହିଲା—ସତେ କଣ କଲି ଶୁଣିଆ ମତେ ।

ସେ ତାର ପଚ୍ଛା ଜୀବନର ଧନ ହଜିଲା କଥା ଘୋରଟେଇ ଘୋରଟେଇ ହୋଇ କାନ୍ଦୁଥାଏ । ଆଖି ତାର ଲୁହରେ ବତୁରି ଯାଏ ।

କୋଉଁ ଅପରାଧ ପାଇଁ ତା କପାଳରେ ଏତେ ଗ୍ଲେଃ ହେଲା ? କି ପାପ କରିଥିଲା ବୋଲି ବିଧାତା ତା ମଥାରୁ ସୁନ୍ଦର ଗାର ପୋଛି ଦେଲା ?

ନିର୍ଜନରେ ବସି ଚୋର ଜୀବନ ସହିତ ମୋ ଜୀବନକୁ ମୁଁ ତୁଳନା କରୁଥାଏ । ଆମ ଭିତରେ କେତେ ଫରକ ସତେ ।

ଦୁହିଙ୍କର ହୀନିମାନିଆ ଜୀବନ ହେଲେ ବି ଆମେ ଦୁହେଁ ସତେ କେତେ ତଫାତରେ ପଡ଼ିଛୁ ।

ଚୋର ଆସି ସେରକ ପୁରିବାକୁ ହେଲାଣି । ସଂସାରର ଦୁଃଖ ଅଙ୍ଗେ ଲଭେଇଛି । ଘର ଘରଣୀର ଦୁଃଖ ଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରେ ରକ୍ତ ମାଉଁସ ପାଣି କରି ଦେଇଛି ସେ । ଆଖି ଆଗରେ ତାର ଘୋର ଜଞ୍ଜାଳ, ଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରେ ବାଉଳା ହୋଇ ଖୋଜୁଛି ସେ ତା ହଜିଲା ସୁଖ ଶାନ୍ତିକି । ଆଜି ପଛ ସୁଖକୁ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଡାକିଲେ ବି ସେ ଧରା ଛୁଇଁ ଦେବନାହିଁ । ସେ ବୟସ, ସୁଖ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ସମାଧି ନେଲାଣି । ରୁକୁଣା ରଥ ଅସ୍ତ୍ର ବାହୁଡ଼ା—ଆଉ ବାହୁଁ ଥାଏ ସେଦିନ । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇଲେ ଶୁଣିବ ବା କିଏ ?

ମୁଁ ବୋଉଠୁ ଅଲଗା । ଗଛ ଆଗରେ ସଜ ଫୁଟିଲା ଫୁଲଟିଏ ମୁଁ, କଅଁଳ ଛନଛନ । ସଂସାର ବଇକୁଣ୍ଠର ଆନନ୍ଦ ପାଇଁ, ଗୃତକାମୀ ବର୍ଷା ପାଣିକି ଅନାଇ ରହିଲା ପରି ଅନାଇ ବସିଛି ମୁଁ । ସଂସାର ଜଞ୍ଜାଳ କଣ ଜଣା ନାହିଁ ମତେ । ମୁଁ ଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରେ ବୁଡ଼ି ରହି-ବାକୁ ସୁଖ ମଣୁଛି ।

ଭାବୁ ଭାବୁ ମୁଁ ଧୂସରିଆ ଫଙ୍ଗୁଲା ଆକାଶକୁ ଚାହିଁଥିଲି । ଆଖି ଆଗରେ ଶୀତ ଦିନିଆ ଧୂଆଁଳିଆ କୁହୁଡ଼ି ଅନ୍ଧାର ଦିଗ୍‌ବଳୟ ତଳେ ଘୂରୁଥିଲା ପରି ଝାପସା ଦିଶୁଥିଲା ମତେ । ମୁଁ ମୋର ପହିଲି ସଜ ଫୁଟିଲା ଯୌବନର ରୂପ 'ଆଲୁଅରେ 'ଅନ୍ଧାର ବାଟରେ ସଫା

ଡ଼ରୁଥିଲି । ଘନା'ଇଙ୍କର ହସିଲା ମୁହଁଟି ଝଲକି ଉଠୁଥିଲା ମୋ ଆଗରେ, ମୁଁ ହସି ଉଠୁଥିଲି ଆନନ୍ଦରେ ।

... ...

ଶୀତ ଗଲାଣି । ଆଇଲାଣି ବସନ୍ତ । ଏଇଟା ଫଗୁଣ ମାସ । ଗାଁଆଡ଼େ ହୋରି ଖେଳର ଧୂମ । ଦୋଳ ମଉଛବରେ ସଭିଏ ବଢ଼େଇର ସବୁଠେଇଁ ନାଟ, କୀର୍ତ୍ତନ ମେଲଣ । ଦଶହରା ଭଳି ଦୋଳ ଆମ ଓଡ଼ିଆ ଘରର ବଡ଼ ପରବ ।

ଏ ମାସରେ ମୋର ବାହାଘର—ନାନପୁର ଡାକ୍ତରବାବୁ ସାଙ୍ଗରେ । ଏଣିକି ସଭିଙ୍କ ମନ ଉଶ୍ବାସ ହେବ—ଗାଁରୁ କୁଆଡ଼େ କଳଙ୍କ ଲିଭିବ ।

ନବଆ ଗଉଡ଼ର ମନ ଆଜିକାଲି ବେଶ୍ । ବୋଉ ମନ ସାଙ୍ଗରେ ତା ମନକୁ ବେଶ ମିଳାଇ ନେଲାଣି । ଡାକ୍ତରବାବୁ ସାଙ୍ଗରେ ମୋ ବାହାଘର ପଡ଼ିଲା ଦିନୁ ତା ମନ ଟିକିଏ ଫିକା ପଡ଼ି ଗଲାଣି । ତଥାପି ତା ମନର ଭାବ ପୁରା ମେଣ୍ଟିଲା ପରି ମତେ ଜଣା ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଉପରେ ଉପରେ ବୋଉଠୁ ଯାଗା ମାଗିଛି, ଅବଶ୍ୟ ତା ସାଙ୍ଗରେ ଭାରି ହେଲମେଳ । ବୋଉଠିତ ଛନ୍ଦ କପଟ ନାହିଁ, ସେ ଏତେ ଭିତରକୁ ଯିବ ବା କାହିଁକି ?

ଦଶମୀ ଦିନ ସକାଳ ସହରୁ ଗାଧୋଇ ସାରି ତୋରଣି ଟଂସା ପାଖରେ ବସି ଭାତ ହାଣ୍ଡିର ଗୁଣ୍ଡା ପାଟିକି ନେଇଛି କି ନାହିଁ ସାଙ୍ଗରେ କୋଉଠୁ ବଡ଼ଲ ବାଜଣା ଶୁଭିଲା । ଆଉ ତାହିଁକି କଣ୍ଠ ପେଟକୁ ଗଲାନାହିଁ । ସେମିତ ଦରଖିଆ ଅଇଁଠା ବାଁ ହାତରେ ଅଧା ଲୁଗା ମୁଣ୍ଡରେ ଥାଇ ଦାଣ୍ଡ ପଟକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲି । କାଁଆଡ଼େ କିଛି କାହିଁ ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଠିଆ ହେଉଛନ୍ତି, ଦାଣ୍ଡ ମଣ୍ଡିରେ ନବଅ ଗବର୍ଡ଼ଙ୍କୁ ଦେଖିଲ ? ମୁହଁରେ କି ଝିଲ୍ ଖିଲ୍ ହସ, ମୁକ୍ତା ଝରୁଛନ୍ତି ଯେମିତି । ଲଜ ନାହିଁ ତା ମୁହଁକୁ । ଏ ଜନ୍ମ ମଣ୍ଡି ପର ଲଳା ଦେହରେ ତ ଏମିତି ଛଇ, ଆଉ ଯେବେ ଗୋଟାଏ ସୁନ୍ଦର ପୁରୁଷ ହେଇଥାନ୍ତା ତ.'ହେଲେ ଏ ପୃଥ୍ୱୀ ଓଲଟେଇ ପକାନ୍ତା ।

ମତେ ଯେମିତି ଦେଖି ପକାଇଛନ୍ତି, ତା ହସ କୁଆଡ଼େ ବନ୍ଦେଇ ଗଲା । ଦୁଃଖିଲ ଭଣ୍ଡରେ କହିଲ—ଆହା-ହା । କେତେ ଟୋକାଟାଏ ହେଇଥିଲ ରେ । ଏଭଳି ପିଲ କୋଟିକରେ ଗୋଟିଏ । ଚନ୍ଦ୍ର ଚୂଡ଼ ।

ଲଜ ସରମ ତେଜ୍ୟା କରିଦେଇ ପାଖକୁ ଡାକି ପଚାରିଲି, କ'ଣ କି ନବଅ'ଇ । ଛାତି ଭିତରେ ଦୁଃଖ ମୋର ଲହଡି ଭାଙ୍ଗୁଥାଏ ।

ସେ କହିଲା—କଣ କହିବ ଲୋ ପୁଅ ? ସଂସାର ସରିଲା ।

ଏକାବେଳକେ ମୋର ହୋଅସ ବୁଡ଼ିଗଲା । କାହାର କ'ଣ ହେଲ ବୋଲି ତାକୁ ପଚାରି ବସିଲି ।

ସେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ କହି ପକାଇଲା—ମୁଣ୍ଡିରେ ବୋମା ପଡ଼ିଛି । ଭଜାଅ ଗୁଳିଗଲା ।

ଛାତି ଭିତର କଲିଜା ମୋର କରତ ହେଇଗଲା । ମୁଁ ଦାଣ୍ଡ ମୁହଁକୁ ପଳାଇ ଅସି ଧୂଳି ଗରଗର ଦୁଆର ମଣ୍ଡିରେ ଦୁଲକିନା ଛଟକି ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଚେତା ବୁଡ଼ିଗଲା ମୋର ।

ଚେତା ହେଲାପରେ ଦେଖିଲି—ଦୁଆର ମଣ୍ଡିରେ ପାଣିସୁଅ ଧାର ଧାର ହୋଇ ରାସ୍ତା କାଟି ଗଡ଼ି ଯାଉଛି । ବୋଉ ଠିଆ ହୋଇ ମୋ ପାଖରେ କାନ୍ଦୁଛି । ବଡ଼ମା, ନୂଆ'ଉ, ଗାଁଟା ଯାକର ମଣିଷ ଆମ ଦୁଆରେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଛନ୍ତି ।

କଏ କେତେପ୍ରକାର ବୋଉକୁ ପଚାରିଲେ । ବୋଉ କହିଲା, କାଲି ରାତିରେ ସେ କିଛି ଖାଇ ନଥିଲା । ସକାଳୁ ଅଙ୍ଗ ତା ପେଟକୁ ମାରୁଥିଲା । ଅବିକା ମୋ ଝିଅ କଣ ଏମିତି ହେଉଛି ।

ନରିଆ କହିଲା—କିଛି ନାହିଁ । ଉପାସ ଦେହରେ ଗୁଣ୍ଡି ଟିକିଏ ବେଶୀ ଖାଇଦେଲା କି କଅଣ, ସେଥିରୁ ତା ମୁଣ୍ଡକୁ ଧରିନେଲା । ଏଥିଲାଗି ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର କଣ ଅଛି । ଦିଅ, ତାଙ୍କୁ ଟିକିଏ ପବନ ଛାଡ଼ିଦିଅ । ସଭିଏଁ ଯିବଟି । ଦେ' ଗୁରୁଅବୋଉ ମାଇଁ, ଟିକିଏ ଘରେ ତାକୁ .ବିଛଣା କରିଦେଉଛି । ସେ ଟିକିଏ ଶୋଉ, ତୁ ତାକୁ ବହିଁଦେ ।

ସଭିଏଁ ତା'ର କଥାରେ ଟାଳ ମାରି ଯେଝା ଯେଝା ଘରକୁ ଚାଲିଗଲେ । ନରିଆଗରିଡ଼ ଭଲ ଲୋକ ସାଙ୍ଗ ଦୁଅଛୁ ଅମର ଚାଲିଗଲା ।

ବେ.ଉ ମୁହଁରେ ସକାଳ ପହରୁ ପାଣି ଟିକିଏ ଦେଇନାହିଁ । ମୋ ମନ ତ ଏବେଣି ଜଳି ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ ହେଇ ଯାଉଛି, ତା କଥା ବୁଝିବାକୁ ମତେ ତର କାହିଁ । ମୋର ତ ସଂସାର ବୁଡ଼ିଲା, ତା' ଭଲ ମନ୍ଦରୁ ମତେ ମିଳିବ କଣ ?

ବିଛଣା ଉପରେ .ମୋ ଦେହକୁ ନାଗି ବସି ବଅଁଶା ଖଣ୍ଡିକରେ ମତେ ବିଞ୍ଚି ଦେଉଥାଏ । କଣ ସେ ମନରେ ପଶିଲା କେଜାଣି, କହିଲା—ମତେ ଏ ଗାଡ଼ି ଝିଅ ପୁଅଗୁଡ଼ାକ ସନ୍ତୁଳି ମାଇଲେ । ମୋ କର୍ମକୁ ନ କହିବ ତ କହିବି କାହାକୁ ? ପୁଅ ତ ଯାହା ସ୍ୱାନସ୍ଥା କଲା, ଏ ଝିଅ ନିନ୍ଦାରେ ଗାଁ ଭିତରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ବାଟ ଚାଲି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଏଇ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ କଲା । କଲେ, ଅମର ସେଥିରେ କଣ ଅଛି ? ପରପୁଅ ମଲା ନା ବେଗ ବାହାରେ ବାହାରେ ଗଲା । ତୁ କାହିଁକି ସେଇଥି ପାଇଁ ଏତେ ସବୁ ହଉଛୁ ?

କହୁବାକୁ ମୋର ଲଜ୍ଜା ତୁଣ୍ଡ ଲେଉଟୁ ନ ଥାଏ । ଦରମରା ହୋଇ ଡାହାଣ ହାତ ପାପୁଲି ଉପରେ ମଥାଟିକୁ ଥୋଇ ମୁଁ ମୁହଁମାଡି ଶୋଇଥାଏ । ତା' କଥାଗୁଡ଼ାକ ମୋ ଦେହରେ ଭେଦୁଥାଏ । ଆଖିରୁ ଲୁହ ମୋର ଝର ଝର ହୋଇ ମୁଣ୍ଡତଳ ମୁନ୍ଦୁଲା ଉପରେ ନିଗିଡ଼ି ପଡୁଥାଏ ।

ଜୀବନ-ଦୀପ ମୋର ଆଜଠାରୁ ଲିଭିଲାଣି । ଚାରିଆଡ଼େ ଘୋଟି ଆସିଲାଣି ଘନ ଅନ୍ଧାର । ଯିବି କୁଆଡ଼େ ? ଅସହାୟାର ଦୁନିଆରେ ଆଉ ଅପଣାର ହେଇ କିଏ ଅଛି ? ଅଜଠୁ ମୁଁ ନିଅଣ୍ଟୀ, କର୍ମ ମୋର ବଡ ହୀନମାନ । ଝୁରୁଝୁରିଆ ଝୁଅ ଜୀବନ ମୋର ଦୁଃଖରେ ଖାଲି ତହଲ ବିକଳ ହେବା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ପାଖ ଫୁଲ ଶୀତଳ ଗଛ ଗହଳିରୁ ଫୁଲୁଫୁଲିଆ ପବନ ଝଙ୍କାର ଭାସି ଆସୁଥାଏ ଘର ଭିତରକୁ ।

ମତେ ସାହାମ୍ ଦେଖି ବୋଉ ଅନ୍ୟ କୁଆଡେ ବାହାରିଗଲା । ମନଭିତରେ ମୋର ଘନା'ଇଙ୍କର ସଜ ସୁନ୍ଦର ମୁହଁଟି ଝଲସି ଉଠିଲା । ମୁଁ କୁହନକୁ ଏକଗଣ୍ଡ ଭଳି ଉଇଁ ଉଇଁ କାନ୍ଦ ପକାଇ ଘର କାନ୍ଥ ଦେହରେ ଡାଏକିନା ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ପିଟିଦେଲି ।

ଦଶମୀ ବାସୀଦିନ ସଞ୍ଜ ପହରଡ଼ । ବୋଉ ମୋ ପାଖରେ ବସି ମୋ ଶାଶୁ ଘର କଥା ବୁଝାଉଥାଏ ।

କାନ ପାରିଲି, ହରିବୋଲ ହୁଳହୁଳିରେ ଗାଁ କମ୍ପୁଛି । ତା'ପରେ ବାଜିଲା ଅବଧାର ବାଜା—ଝାଞ୍ଜ-ମୃଦଙ୍ଗ ।

ନିଳାପୋଡ଼ା ମନରେ ପଚାରିଲି—ବୋଉ କଣକି ?

ବୋଉ ଟିକେ ଆଉ ତେବେ ନ କହି ଘରେ ଗୁହ ପକାଇ ଡାକିଲା—ଆ ଯିବା, ସୁବଳା ମା'ଙ୍କୁ ଅଲସେଇ ନାଗିଛନ୍ତି ।

ବହୁଦିନ ମୁଁ ଆଉ ନୂଆଁ'ଙ୍କ ସାଙ୍ଗ ଛାଡ଼ି ନାହିଁ । ଘନା'ଇଙ୍କ କଥା ମନେ ପକାଇ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦୁଛି । କୌଣସି ଉପାୟରେ ମୁଁ ମନକୁ ବୁଝାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ମତେ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ କହୁଲେ—ସୁର, ଜନମ ବେଳରୁ ଯାହାର ହାତ ଧରୁଛ, ସେଇଅଙ୍କୁ ନେଇ ଦିନକାଳ ସାରିନିଅ । ମଣିଷ ଜନମ କିଛି ନୁହେଁ, ପାଣିଫୋଟକା ପରି । ଜୀବନରେ ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମୋହ ଆସି ଜୀବନକୁ ନାରଖାର କରିଦେଇ ଚାଲିଯାଏ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ତାକୁ ଭୁଲି ହୁଏନା । କିଛିଦିନ ପରେ ଛାତି ଥଣ୍ଡା ହୋଇଗଲେ, ପୁରୁଣା ଜିନିଷ ଗୁଡ଼ା ଅଲଗା ହୋଇଯିବ ମନରୁ । ଏଇ ମନ ତମର ସବୁଦିନେ ରହିବ ନାହିଁ ଗୋ । ସଂସାର ବାନ୍ଧ ପୁଅ ଝିଅ ନେଇ ଯେତେବେଳେ ବିଚିତ୍ର ଜଞ୍ଜାଳର ଝଡ଼ ତୋଫାନ ଭିତରେ ନାଉ ମକଚି ଚାଲିଥିବ, ସେତେବେଳେ ବଳେ ଭଲ ମନ୍ଦ କଣ ବୁଝି ପାରିବ । ସେତେବେଳେ ତମେ ଭାବିବ ଘରବାଡ଼ି କଥା, ସାହୁ ଖାତକ କଥା, ପୁଅ ଝିଅଙ୍କୁ ମଣିଷ କରିବା କଥା—ଏମିତି କେତେ । ଏସବୁ ଜିନିଷ ବୁଝିବାକୁ ଡର ନଥିବ ତମକୁ ।

ଦୁଃଖରେ କାନ୍ଧ ଗଡ଼ାଇ ମୁଁ ନିଶ୍ୱାସ ମାରିଲି । ନୂଆବୋଉ ଆଖିରୁ ମୋର ପଣତ କାନିରେ ଲୁହ ପୋଛିଦେଲେ ।

× × ×

ଆଜି ମୋ ବାହାଘର ।

ଘର ମଣିଷ କାହାରିଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଅଳ୍ପ ଫୁରୁସତ ନାହିଁ । ବାହାଘର ପାଇଁଟିରେ ସଭିଏଁ ବ୍ୟସ୍ତ । ସଭିଙ୍କ ଆଖିରେ ମୁଁ ହୋଇଥିଲି ଜଞ୍ଜାଳ ନିଅଁ ପୋଡ଼ା । ମତେ ପରଘରକୁ ପଠାଇଦେଲେ ସଭିଏଁ ଯେମିତି କି ଅବ୍ୟାହତି ପାଇ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଉଠିଯିବେ ।

ମୁଁ ଭୋକ ଉଠାଇ କାନ୍ଦୁଛି । ବାହୁନି ବାହୁନି ତଣ୍ଟି ମୋର ବସି ଗଲାଣି । ସଭିଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ କର୍ନିଆ ।

ସଞ୍ଜ ପହରୁ ବ'ଅସରା ବାହୁନା ସାର ବଡମା ଘର ଦୁଆରେ ବସିଥିଲି । ଆକାଶକୁ ଗୁହିଁଲି—ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ବୋଇତ ଭାସିଲା ପରି ମୁକୁଲା ଆକାଶ ମଝିରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ବଉଦଗୁଡ଼ାଏ କେଉଁ ଅଜଣା ମୁଲକଆଡ଼େ ଭାସି ଯାଉଛି । କେହି ତାର ଖବର ନିଏ ନାହିଁ । ତମା ଦଶାଟି ଏମିତି ହେବ । ଏଇ ଗୋପପୁରରୁ ମୁଁ କେଉଁ ଯମପୁରକୁ ଗୁଲିଯିବି । ମୋ ମଲା ହଜଲା କେହି ଠିକଣା ପଗୁରିବେ ନାହିଁ । ଦୁନିଆଁରେ ମାଈପ ଜନମ ପାଇଛି । ଜନମ ଗୋଟା ଠେଇଁ, ମରଣ ଆଉଠେଇଁ ।

ମୋ ଗୁହାରିତ ଭୋଇ ଠାକୁର ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ବୃନ୍ଦାବତୀ ଚଉରା ପାଖରେ ସଞ୍ଜବତୀ ଜାଳି ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରିଲାବେଳେ ମନ ବେଦନା କେତେ ମୁଁ ଶୁଣେଇ କହୁଥିଲି, ଗ୍ରାମଦେବତୀ ଅଳସେଇଙ୍କି କେତେ ସୁମରଣା କରି ଡାକୁଥିଲି, ଭୋଉ ଠାକୁର ମତେ ତ ଅନାଇଲେ ନାହିଁ । ଶୂନ୍ୟ ଆକାଶକୁ ଅନାଇ ରହିଲି ମୁଁ ।

ସେତିକିକ୍ଷଣି ବଡମା କହିଲା—ଜଗୁବଣିଆ ଲାଗିଡ ଟୋକାକୁ ଠିକ୍ ଶାସ୍ତି ହୋଇଛି । ଠାକୁରାଣୀଙ୍କି ନିନ୍ଦା କରିବ, ତା ଫଳ ସିଏ ପାଇବ ନାହିଁ ତ ଆଉ ପାଇବ କିଏ ?

ନୂଆ'ଉ କହିଲେ—କଣ ହେଲା କି ବୋଉ ?

ବଡମା କହିଲା—ସେହି ନିଉଛୁଣା ଗଉଡ ଟୋକାଟା ଝାଡା ବାନ୍ତିରେ ପଡ଼ିଛି ଲେ । ବଇଁଶପାଲ ତାର ଠାକୁରାଣୀ ପାଖରେ ଅଲାହା ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ମାଅତ ତାର ସୁନା ରୁପା ଛିନଛତର କରି ପକାଇ ଦେଇଛି ସେଇଠି ।

ନୂଆ'ଈ କହିଲେ—ଶନ୍ତ, ହେଉ ପଛକେ, କେମିତି ତଣ୍ଡୁ ମୋ ଏଙ୍କୁ ଭଲ ହେଇଯାଉ ।

ସେତିକିବେଳେ ବଡଭାଇ ଆସି ଡାକିଲେ—ବୋଉ ! ବୋଉ !

ବଡମା କହିଲା କଣ କରେ ଫକିର୍ ?

ଭଲେ, ଘନିଆ ବର୍ତ୍ତିଛି । ସେପରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ରହସ୍ୟ ଦେଖ । ହେଇ ସେ ଘରେ ଗୋଡ ଦେଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ତା ଘରେ କାନ୍ଦ ବୋବାଳି ପଡିଛି ।

ବୋଉ ପିମ୍ପାଡ଼ୁ ଦଉଡି ଆସି କହିଲା—କଣ କହୁଚୁ ? ଘନିଆ ଜୀଅନ୍ତା ଜୀବନରେ ଅଛି । ସେଇ ହତୁରଖିଆ ଟୋକାର ଏତକି ଫିସାଦ ।

ବଡମା ଜଉ କାମୁଡି ପକାଇ କହିଲା—ଦେଖିଲେ ସାନବୋହୂ, ଜୀଅନ୍ତା ପୁଅଟାକୁ ନେଇ ମଲାତଳେ ଥୋଇଛନ୍ତି । ଏବସ ନାହିଁ ବୋଲି ଅମେ କଣ କହୁଛେ । ଭଲ କର୍ମର ଫଳ କେମିତି ଭୋଗ କରୁଛି, ଦେଖ ।

ବୋଉ ବଡ଼ମାର କାନିକି ଧରି ଟାଣିଲା, କହିଲା—ନାନୀ, ଅସମ ଟିକେ ଛୁଆଟାକୁ ଅନାଇଁ ଦେଇ ଆସିବା ।

ବୋଉ, ବଡ଼ମା ଦୁହେଁ ଘନା'ଇଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ । ଭାଇ ବି ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଗଲେ ।

ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ନୂଆ'ଉ ମୁଁ ଦୁହେଁ କାନ ପାରି ଠିଆ-ହୋଇ ସବୁ ଶୁଣୁଥାଉ ।

ନୂଆ'ଉ ମୋ ଓଠ ଧରି ପକାଇ କହିଲେ—ଅଉ କଣ ? ହଣିଲା ବଳଦ ଖୋଜିଲା ଠେଙ୍ଗା ।

ମୁଁ ବେଶୀ କାନ୍ଦିଲି ।

ବଡ଼ଭାଇ କହିଲେ—ଆମର କଣ ମନ ନାହିଁ ? କଣ ଅଉ
ବା । ଘଣ୍ଟ, ଚକା ଗୁଡ଼ କହୁଣିକି ବୋହି ଯାଉଛନ୍ତି ପରା । ତମେ
ଅଉ ଏମିତି ରଗଡ଼ ସଗଡ଼ ହୋଇ ବାନ୍ଧନା । ମୋ ସୁନାଟା ପରା ।

ମୁଁ କହି ପାରିଲି ନାହିଁ କିଛି ।

ସେହି ଘଣ୍ଟାକେ ବୋଉ, ବଡ଼ମା’ ଭାଇ ତିନିହେଁ ଯାଇ ଚଲିଉଠିଲେ । ବଡ଼ମା କହିଲା—କଣ କହୁଛୁ ପାନବୋହୂ, ଘନିଆ ବାପ ତ କହୁଛନ୍ତି । ଘନିଆର ଦେଖୁନ୍ତି ପୁଅ ରାଜା । ଏଭଳି ଆମର ଛାଡ଼ିଦେଲେ କଣ ନୋକ୍‌ସାନ ହୋଇଯିବ ?

ବୋଉ ଧରମକୁ ଲାଗି କହିଲା—ଡ୍ରାଇଭରବାବୁ ବାପ ତିନିଶ ଟଙ୍କା ଦେଇଛନ୍ତି । ତା ସାଙ୍ଗରେ ସବୁ ଜବାବ ପତ୍ରର ଛୁଟିଛନ୍ତି । ଅବକା ନ କଲେ ଧରମ ଦୁଆରେ ମୁଁ ଦୋଷୀ ହେବି କି ନାହିଁ କହିଲ ?

ବଡ଼ ଭାଇ କହିଲେ—ଖୁଡ଼ୀ, ସବୁତ ଶୁଣିଲି । କଥାର ମରମ କଣ ବୁଝିଲି ତ ? ନିହିଆ ଗାଉଁରେ ବୁଝି ଦେଖ, ଗାଧି ସୁନା ପଇଁ କେମିତି ଘନିଆଁ ନାଁରେ ମିଛରେ ଗୁରୁଅଡ଼େ ତା ମଲା ଖବର ଉଠାଇ ଦେଲା ।

ବଡ଼ମା କହିଲା—ଅଉ ସେ କାଲ କଥା ତୁଣ୍ଡରେ ଧରନାରେ ।

ଦଶ ଏଇଥିରେ ତାର ପାଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଗଲଣି ।

ବଡ଼ଭାଇ କହିଲେ—ସେହି ଲାଗରେ ସଭିଏ ତାଙ୍କ ଘରେ ରାଜି ହେଲେଣି । ଏଥିରେ ତୋର ଅମଙ୍ଗ ହେବାର କାରଣ କଅଣ, ଖୁଡ଼ୀ । ଯାହା ପଛେ ହେଉ ଅମେ ଏଭଳି ଅଖି ବୁଜି କରିଦେବା । ଘନିଆଠୁ ଡ୍ରାଇଭର ବାବୁ ଏମିତି କି ଉପଯୁକ୍ତ ଅଛନ୍ତି ?

ମ-ତ ଡର ଲାଜ ମାଡୁଥାଏ । ହେଇଙ୍କ ଶୋଇବା ଘର ଭିତରେ ବସି ସବୁ ମୁଁ ମନଦେଇ ଶୁଣୁଥାଏ ।

ନୂଆଁଉ କବାଟ କଣରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ବୋଉକୁ କହିଲେ, ଖୁଡ଼ୀ; ତମେ ସିନା ନାହିଁ କରୁଛ । ଅଜି କାଲି ଯୁଗ କଥା ତମେ

ଅଦୌ ବୁଝିନା । ପଦ୍ମ ସୁରଙ୍କର ସେଠି ମନ ଥାଏ ? ତେଣୁ ମୋ ମୋଟ କଥା ମାନି ଏଇଠି କରନ୍ତିଅ । କଟକରେ ବନ୍ଧ ବାନ୍ଧିଲେ ତୁମକୁ ସବୁକଥାରେ ସାହାପକ୍ଷ ହେବେ । ଆଜି ଦେହମୁଣ୍ଡ ଅଛୁ । ଭଲମନ୍ଦ ଅଛୁ । ଝିଅ ଜୋଇଁ ପରି ଉପର ବଳ ।

ତା'ପରେ ଭାଇ କହିଲେ—ନାହିଁ, ଆମର ତ ଏଇଠି କହିବା କଥା । କଣ କହୁଛୁ ଗୁଡ଼ୀ ?

ବୋଉ ବଡଭାଇଙ୍କି କହିଲା—ବାପା, ଡାଇଭର ବାବୁ ବାପ ଟଙ୍କା ଉନାଶହ ଦେଇଛନ୍ତି । ନୋହିଲେ ମୋର ଆଉ କିଛି କହିବାର ନଥିଲା ।

ତା'ପର ଭାଇ ଟିକିଏ ଚଢ଼ି ଉଠି କହିଲେ—ତୁ ପଦ ମୋ କଥାରୁ ବାହାର ଯାଇ ନାଗପୁରରେ ବନ୍ଧ ବାନ୍ଧୁ; ତାହେଲେ ତୋର କୌଣସି ଭଲ ମନ୍ଦରେ ମୁଁ ଆଉ ପାଟି ଫିଟେଇବି ନାହିଁ । ତୋ କଥା ସମ୍ଭାଳ ଏଣିକି ।

ବୋଉ ଆଉ କିଛି କହି ପାରିଲା ନାହିଁ—ଅଙ୍ଗ୍ ପାଙ୍ଗ୍ ହେଲା ସେ । ସମସ୍ତ ଜଟିଳ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ମୁଣ୍ଡ ତାର ବିଗିଡ଼ି ଯାଉଥିଲା । ଭାଇ କଥା ଗୁଡ଼ାକ ଭେଦ ଯାଉଥିଲା ତାର ହୃଦୟ ଭିତରେ ।

ଏ ଅଦ୍ଭର ବୃଣା ଫଗୁଣ ସଞ୍ଜର ରେଶମୀ ଜହ୍ନ ତଳେ ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି ଘନା'ଇଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ବାହାଘର କଥା । ମଧୁଶଯ୍ୟା ରାତରେ ଗିଅ-ଦୀପର ଚକଚକ ସୁନା ଆଲୁଅ—ଢେଉ, ଢେଉକା ଜୀବନର ସୁଖ ଦୁଃଖ ଭିତରେ ଆମ ଘର ସଂସାରରେ ଆନନ୍ଦ ଲହର ।

ସମାପ୍ତ

ମୁଦ୍ରାକର ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ଦାସ୍, ପ୍ରଗତି ପ୍ରେସ—କଟକ ୧୯୫୬